

Gunnlaug Daugstad

**Omfang av bruk av
kontantstøtte blant barn med
ikke-vestlig
innvandrerbakgrunn**

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, august 2006
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-7033-2 Trykt versjon
ISBN 82-537-7034-0 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
03.04.30

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/39

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Gunnlaug Daugstad

Omfang av bruk av kontantstøtte blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn

Rapporter 2006/26 • Statistisk sentralbyrå 2006

På oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet har Statistisk sentralbyrå gjennomført en analyse av omfang av kontantstøttebruk blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Tidligere analyser av kontantstøttebruk er i hovedsak basert på utvalgsundersøkelser, mens datagrunnlaget i denne rapporten er registerdata.

Hovedfunnene i rapporten er:

- Det er en større andel barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig bakgrunn som er brukere av kontantstøtte enn barn i hele befolkningen, henholdsvis 78 og 62 prosent per 1. september 2004.
- Det er en særlig stor kontrast i Oslo. Mens bruken blant barn uten innvandrerbakgrunn er lavere i Oslo enn i landet ellers (14 prosentpoeng lavere i 2004), er andelen barn med ikke-vestlig bakgrunn som er brukere høyere i Oslo enn blant ikke-vestlige barn i landet ellers (10 prosentpoeng høyere i 2004). Hele 44 prosent av ikke-vestlige barn i alderen 1 og 2 år som bruker kontantstøtte, er bosatt i Oslo per 1. september 2004.
- Blant alle barn i kontantstøttealder har det i perioden 1999-2004 vært en nedgang i andelen barn som bruker kontantstøtte. I 1999 var det 74 prosent som var brukere av kontantstøtte, og andelen hadde gått ned til 62 prosent i 2004, en nedgang på 12 prosentpoeng. Den samme nedgangen ser vi ikke blant barn med ikke-vestlig bakgrunn. Her har det i samme periode vært en økning i andelen brukere på 2 prosentpoeng, fra 76 til 78 prosent.
- Når vi ser på ikke-vestlige innvandrere i en så avgrenset aldersgruppe, er dette en gruppe som er svært sensitiv for endringer i befolkningssammensetningen. Nye innvanderland og familiegjenforeninger, vil prege gruppens sammensetning, og det er viktig å huske på at det ikke er heterogen gruppe vi ser på.
- I enkelte landgrupper blant ikke-vestlige barn finner vi særlig høy andel brukere, for eksempel blant barn med bakgrunn fra Pakistan og Marokko. I andre grupper er andelen lavere, som for eksempel blant barn med bakgrunn fra Iran. Tall for enkeltland må imidlertid tolkes med en viss varsomhet, da vi ofte ser på svært små grupper.
- Barnehagedekningen har i hele landet blitt høyere for 1- og 2-åringer i løpet av 1999-2004. Dette ser ut til å ha påvirket bruken av kontantstøtte blant barn uten innvandrerbakgrunn. Den det ser ikke ut til å ha samme effekten på bruken blant barn med ikke-vestlig bakgrunn, der vi ikke kan se en tilsvarende nedgang i perioden.
- Oslo skiller seg noe ut i denne sammenhengen; barnehagedekningen har ikke økt tilsvarende for denne aldersgruppa i perioden og det har heller ikke vært særlig nedgang i bruken av kontantstøtte.
- Beregnede tall for andel barn 1 og 2 år i barnehage, viser at det er en lavere andel ikke-vestlige barn som er brukere av barnehage. Andelen er lavere i Oslo enn i resten av landet. Ikke-vestlige barn er også de mest stabile brukerne gjennom året, og ser i liten grad ut til å være påvirket av hovedopptaket i barnehagene i august.
- Det er færre barn med ikke-vestlig bakgrunn som er delvis brukere av kontantstøtte enn barn uten innvandrerbakgrunn. Dette har en sammenheng med at delvis bruk av kontantstøtte (og deltids plass i barnehage) er mindre utbredt i blant alle brukere i Oslo enn i resten av landet. Nesten halvparten av ikke-vestlige barn i kontantstøttealder er bosatt i Oslo.
- Ikke-vestlige barn er også de mest stabile brukerne av kontantstøtte i løpet av et år, sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn. Det tyder på at ikke-vestlige barns bruk av kontantstøtte i mye mindre grad er påvirket av hovedopptaket i barnehagene.
- Ikke-vestlige innvandrere ser ut til å ha noe større barneflokker. En større andel har to eller flere barn under skolealder i tillegg til barnet i kontantstøtte, enn blant foreldre uten innvandrerbakgrunn.

- Særlig er forskjellene i størrelsene på barneflokkene i Oslo stor. Dette har en sammenheng med at Oslo har en noe atypisk befolkningssammensetning og at småbarnsfamilier flytter til nabokommuner heller enn å bli boende i Oslo. Dette kan være med på å forklare de særlig store forskjellene i kontantstøttebruk mellom ikke-vestlige innvandrere og personer uten innvandrerbakgrunn i Oslo.
- Lavere sysselsettingsnivå blant foreldrene må anses som å være medvirkende til at bruken blant ikke-vestlige innvandrere er høyere enn i befolkningen ellers. Det er færre parfamilier med innvandrerbakgrunn som er kontantstøttemottakere, som har to yrkesaktive parter enn i befolkningen ellers.
- Blant innvandrerfamilier som har barn i kontantstøttealder, er andelen uten noen yrkesaktive større enn i tilsvarende familier i hele befolkningen. Andelen familier uten noen yrkesaktive er klart størst blant ikke-vestlige familier.
- I 2003 mottok parfamilier med barn i kontantstøttealder i gjennomsnitt kontantstøtte tilsvarende 3 prosent av familiens samlede inntekt. Parfamilier der begge var førstegenerasjonsinnvandrere utgjorde kontantstøtten 5 prosent av familiens samlede inntekt.

Rapporten er skrevet av Gunnlaug Daugstad, Seksjon for leveårsstatistikk. Forsker Lars Østby har kommet med verdifulle innspill til i løpet av arbeidet; fra utvikling av prosjektskissen til ferdigstillingen av rapporten. Laila Holmen Lystad ved Seksjon for befolkningsstatistikk har gjort koblingene mellom data fra Rikstrygdeverket og Folkeregisteret og kjørt tabeller til kapittel 3, 4 og 5. Mads Ivar Kirkeberg og Annette Walstad Enes ved Seksjon for inntektsstatistikk har laget tabellgrunnlaget til kapittel 6, mens Laila Therese Kleven, Seksjon for leveårsstatistikk, har skrevet teksten til kapittel 6.

Prosjektstøtte: Barne- og likestillingsdepartementet.

Innhold

1. Innledning.....	9
1.1. Problemstillinger.....	9
1.2. Datagrunnlag og begreper	9
1.3. Kontantstøtten	10
1.4. Statistikk er forenkling.....	10
1.5. Rapportens struktur.....	11
2. Hvem er innvandrerbefolkningen?.....	12
2.1. Innvandrerbefolkningen er en sammensatt gruppe.....	12
2.2. Flest unge voksne i innvandrerbefolkningen	13
2.3. De fleste innvandrere bor i sentrale strøk.....	16
2.4. Oppsummering	16
3. Brukere av kontantstøtte	17
3.1. Hvor er det flest barn som er brukere av kontantstøtte?	17
3.2. Nedgang i antall barn som er brukere av kontantstøtte i perioden.....	19
3.3. Færre 2-åringer enn 1- åringer som bruker kontantstøtte.....	23
3.4. Hvem er de mest stabile brukerne i løpet av 2004?	25
3.5. Brukere i løpet av 2004 for enkelte landgrupper.....	27
3.6. Oppsummering	29
4. Barnehagedekning	30
4.1 Barn med barnehageplass.....	30
4.2. Gradert bruk av barnehage	33
4.3. Beregnet andel barn med ikke-vestlig bakgrunn i barnehage.....	34
4.4. Barn på venteliste.....	36
4.5. Oppsummering	37
5. Familiebakgrunn	38
5.1. Barn under skolealder.....	38
5.2. Hvilke trekk ser vi hos mottakerne av kontantstøtte?.....	41
5.3. Aktivitet i innvandrerbefolkningen.....	43
5.4. Oppsummering	45
6. Inntektsnivå.....	47
6.1. Kontantstøttens betydning som inntektskomponent	47
6.2. Yrkestilknytning.....	51
6.3. Oppsummering	54
7. Oppsummering og veien videre.....	55
7.1. Hovedtrekk.....	55
7.2. Veien videre	56
Litteratur.....	58
Vedlegg: Tabeller	59
Tidligere utgitt på emneområdet	65
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	66

Figurregister

2. Hvem er innvandrerbefolkningen?

2.1. Innvandrerbefolkningen etter verdensregion. 1.1.2005	12
2.2. Innvandrerbefolkningen. De 20 største gruppene etter landbakgrunn og innvandrerkategori. 1.1. 2005	12
2.3. Befolkningspyramide for hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1.1.2005. Prosent.....	13
2.4. Befolkningspyramide for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen, førstegenerasjons- innvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. 1.1.2005	13
2.5. Befolkningspyramide for den vestlige innvandrerbefolkningen, førstegenerasjons- innvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. 1.1.2005	14
2.6. Innvandrerbefolkningen 1 og 2 år etter verdensregion. 1.1.2005	14

3. Brukere av kontantstøtte

3.1. Andel barn som er brukere av kontantstøtte, andel i hvert fylke av alle brukerne. Per 1. september 2004	17
3.2. Antall barn i kontantstøttealder og barn som er brukere i perioden, per 1. september 1999-2004. Absolutte tall	19
3.3. Barn i kontantstøttealder og barn med vestlig innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall	20
3.4. Barn i kontantstøttealder og barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er brukere. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall	20
3.5. Andel barn i målgruppa som er brukere av kontantstøtte, utvalgte land. Hele landet. Per 1. september 1999-2004	21
3.6. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter alder og utvalgte ikke-vestlige land. Hele landet. Per 1. september 2004	24
3.7. Antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned i 2004. Alle brukere og brukere uten innvandrerbakgrunn. Hele landet.....	25
3.8. Antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned i 2004. Barn med vestlig og ikke-vestlig landbakgrunn. Hele landet	26
3.9. Andel barn som er brukere av kontantstøtte i løpet av 2004, barn i hele befolkningen og barn med innvandrerbakgrunn. Hele landet.....	26
3.10. Antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned i 2004. Barn uten innvandrerbakgrunn og med vestlig og ikke-vestlig landbakgrunn. Oslo	27
3.11. Andel barn som er brukere av kontantstøtte i løpet av 2004, barn uten innvandrerbakgrunn og barn med innvandrerbakgrunn. Oslo	27
3.12. Antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned 2004. Utvalgte land med mer enn 200 brukere per måned.....	28
3.13 Andelen barn som er brukere av kontantstøtte, i løpet av 2004, for utvalgte ikke-vestlige land	28

4. Barnehagedekning

4.1. Andel barn 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte etter landbakgrunn og andel barn med barnehageplass. Hele landet. 1999-2004.....	31
4.2. Andel barn 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte etter landbakgrunn og andel barn med barnehageplass. Oslo. 1999-2004	32
4.3. Andelen barn som er brukere av full kontantstøtte, barn med og uten innvandrerbakgrunn. Hele landet og Oslo. Per 1. september 1999-2004.....	33
4.4. Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn (1 og 2 år) som er beregnet å ha barnehageplass. Hele landet og Oslo. Per 1. september 1999-2004.....	36

5. Familiebakgrunn

5.1. Foreldre målgruppa i hele landet og i Oslo med ikke- vestlig innvandrerbakgrunn med barn 1 og 2 år og antall søsken mellom 3 og 6 år. Per 1. september 2004.....	38
5.2. Andel mottakere etter antall søsken 3-6 år, hele landet og Oslo. Personer uten innvandrerbakgrunn og ikke- vestlig innvandrerbakgrunn. Per 1. september 2004.....	41
5.3. Andel sysselsatte etter kjønn og landbakgrunn i prosent av befolkningen 16-74 år. 4. kvartal 2004	44
5.4. Andel registrert helt arbeidsledige etter kjønn og landbakgrunn i prosent av befolkningen 16-74 år. 3. kvartal 2005	45
5.5. Befolkningen 30-44 år etter utdanningsnivå og innvandrernes landbakgrunn. Prosent. 2004	45

Tabellregister

2. Hvem er innvandrerbefolkningen?

2.1. Antall barn 1 og 2 år i de største landgruppene per 1.1.1998-2005.....	15
2.2. Barn i kontantstøttealder etter landbakgrunn og fylke, per 1. september 2004.....	15
2.3. Andel vestlige og ikke-vestlige innvandrere av befolkningen, bydeler i Oslo per 1.1.2005.....	16

3. Brukere av kontantstøtte

3.1 Andel barn av barn i målgruppa (1 og 2 år), som bruker kontantstøtte, etter region. Per 1. september 1999-2004.....	18
3.2 Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn av barn i målgruppa (1 og 2 år), som bruker kontantstøtte etter region. Per 1. september 1999-2004.....	18
3.3. Barn i kontantstøttealder og barn som er brukere. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent.....	19
3.4. Barn i kontantstøttealder og barn som er brukere i Oslo og resten av landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent.....	19
3.5. Barn i kontantstøttealder og barn som er brukere etter landbakgrunn. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent.....	20
3.6. Barn i kontantstøttealder og barn som er brukere etter landbakgrunn, Oslo og landet utenom Oslo. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent.....	21
3.7 Andel barn som er brukere av kontantstøtte i utvalgte ikke-vestlige land, Oslo. Per 1. september 1999-2004 ...	22
3.8 Andel barn som er brukere av kontantstøtte i utvalgte ikke-vestlige land, landet utenom Oslo. Per 1. september 1999- 2004.....	22
3.9. Andel barn av barn i målgruppa som er brukere av kontantstøtte, etter alder og region. Per 1. september 1999-2004.....	23
3.10. Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn av barn i målgruppa som er brukere av kontantstøtte, etter alder og region. Per 1. september 1999-2004.....	24
3.11. Barn som er brukere av kontantstøtte etter alder og utvalgte ikke-vestlige land. Hele landet. Per 1. september 1999- 2004. Absolutte tall og prosent av målgruppa.....	25

4. Barnehagedekning

4.1. Barn i kontantstøttealder og brukere av kontantstøtte etter landbakgrunn per 1. september og barn med barnehageplass per 15. desember. Absolutte tall og andel av befolkningsgruppen. Hele landet. 1999-2004.....	31
4.2. Barn i kontantstøttealder og brukere av kontantstøtte etter landbakgrunn per 1. september og barn med barnehageplass per 15. desember. Absolutte tall og andel av befolkningsgruppen. Oslo. 1999-2004.....	32
4.3. Barn 1 og 2 år med barnehageplass per 15. desember og som bruker kontantstøtte per 1. september, hele befolkningen og ikke-vestlig innvandrere. Andel barn av befolkningsgruppene. 2004.....	32
4.4. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Barn uten innvandrerbakgrunn, hele landet. Per 1. september 1999-2004.....	33
4.5. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Ikke-vestlige innvandrere, hele landet. Per 1. september 1999-2004.....	33
4.6. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Personer uten innvandrer- bakgrunn, Oslo. Per 1. september 1999-2004.....	33
4.7. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Ikke-vestlige innvandrere, Oslo. Per 1. september 1999-2004.....	33
4.8. Andel 1 og 2 åringer som er brukere av kontantstøtte som ikke har gradert utbetaling. Hele landet. Per 1. september 1999-2004.....	34
4.9. Andel 1 og 2 åringer som er brukere av kontantstøtte som ikke har gradert utbetaling. Oslo. Per 1. september 1999-2004.....	34
4.10 Anslag over 1- og 2-åringer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er i barnehage. Hele landet. Per 1. september 1999-2004.....	35
4.11 Beregnet andel ikke-vestlige barn med hel eller delvis plass i barnehage. Per 1. september 1999-2004.....	35
4.12. Beregnet andel ikke-vestlige barn med hel eller delvis plass i barnehage i Oslo. Per 1. september 1999-2004.....	35
4.13. Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn med beregnet barnehageplass (hel eller delvis) og andel med hel eller delvis kontantstøtte, per 1. september 1999-2004. Hele landet og Oslo.....	36

5. Familiebakgrunn

5.1 Andel foreldre i målgruppa etter antall søsken i alderen 3-6 år. Hele landet. Per 1 september 2004.....	39
5.2 Andel foreldre som mottar kontantstøtte av målgruppa, etter innvandrerbakgrunn og antall barn 3-6 år. Hele landet. Per 1. september 1999-2004.....	39

5.3. Andel foreldre som mottar kontantstøtte i hele landet etter antall barn 3-6 år, utvalgte land. Hele landet. Per 1. september 2004	40
5.4. Foreldre med barn i målgruppa fordelt etter antall barn 3-6 år, utvalgte land, Oslo, per 1. september 2004	40
5.5. Andel foreldre som mottar kontantstøtte av målgruppa, etter innvandrerbakgrunn og antall barn 3-6 år. Oslo. Per 1. september 1999-2004	41
5.6. Andel mottakere fordelt etter kjønn og landbakgrunn, per 1. september 1999-2004	42
5.7. Andel av mottakerne fordelt etter alder og landbakgrunn, per 1. september 2004	42
5.8. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er mottakere av kontantstøtte av de i målgruppa etter botid. Per 1. september 2004	43
5.9. Antall mødre med innvandrerbakgrunn som er mottakere av kontantstøtte som ikke er bosatt i Norge, per 1. september 1999-2004	43

6. Inntektsnivå

6.1. Inntektsregnskap for familier med barn i alderen 1 og 2 år. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. Gjennomsnitt. 2003. Kroner	48
6.2. Inntektsregnskap for parfamilier med barn i alderen 1 og 2 år. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. Gjennomsnitt. 2003. Kroner	48
6.3. Inntektsregnskap for enslige forsørgere med barn i alderen 1 og 2 år. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. Gjennomsnitt. 2003. Kroner ¹	50
6.4 Inntektsregnskap for parfamilier med innvandrerbakgrunn og barn i alderen 1 og 2 år, etter region. Gjennomsnitt. 2003. Kroner	50
6.5 Inntektsregnskap for enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn og barn i alderen 1 og 2 år, etter region. Gjennomsnitt. 2003. Kroner	51
6.6. Familier med barn 1 og 2 år og yrkesaktivitet. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. 2003. Antall og prosent	53
6.7. Familier med barn 1-2 år og yrkesaktivitet, etter region. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. 2003. Antall og prosent	53

Vedlegg

A1. Førstegenerasjonsinnvandrere etter botid og landbakgrunn. 1.1.2005. Prosent	59
A2. Barn i alt 1 og 2 år som ikke er brukere av kontantstøtte, etter region. Per 1. september 1999-2004. Prosent	60
A3. Barn i alt 1 og 2 år som ikke er brukere av kontantstøtte, etter region og alder. Per 1. september 1999-2004. Prosent	60
A4. Barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som ikke er brukere av kontantstøtte, etter region. Per 1. september 1999-2004. Prosent	61
A5. Barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som ikke er brukere av kontantstøtte, etter region og alder. Per 1. september 1999-2004. Prosent	61
A6. Barn 1 og 2 år fra utvalgte ikke-vestlige land som ikke er brukere av kontantstøtte. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Prosent	62
A7. Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass og som bruker kontantstøtte, andel barn 1 og 2 år med innvandrerbakgrunn og antall barn på venteliste. Bydeler i Oslo. Per 1. september 2004	62
A8. Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass og som bruker kontantstøtte, andel barn 1 og 2 år med innvandrerbakgrunn og antall barn på venteliste. Kommuner med mer enn 40 barn med ikke-vestlig bakgrunn i målgruppa. Per 1. september 2004	63
A9. Antall barn med ikke-vestlig bakgrunn i kontantstøttealder (1 og 2 år). Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall	64
A10. Antall barn med ikke-vestlig bakgrunn i kontantstøttealder (1 og 2 år) som er brukere av kontantstøtte i alt. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall	64
A11. Antall barn med ikke-vestlig bakgrunn i kontantstøttealder (1 og 2 år) som er brukere av delvis kontantstøtte. Hele landet og Oslo. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall	64

1. Innledning

1.1. Problemstillinger

I denne undersøkelsen har den viktigste målsetningen vært å kartlegge bruken av kontantstøtte blant barn med innvandrerbakgrunn ved hjelp av registerdata. Dette sees i sammenheng med kontantstøttebruken blant småbarn for øvrig, for å se om det er noen systematiske forskjeller. Tidligere undersøkelser om kontantstøttebruk har i stor grad vært utvalgsundersøkelser, og har dermed ikke gitt en totaloversikt. Disse undersøkelsene viser imidlertid at ikke-vestlig innvandrere i større grad ser ut til å bruke kontantstøtte enn befolkningen ellers (Bl.a. Vatne Pettersen 2002, Rønsen 2005, Kavli 2001).

I rapporten følger vi utviklingen i kontantstøttebruken over tid (1999-2004) og ser hvilke grupper som er mottakere av kontantstøtte. Barn som er brukere av full kontantstøtte, bruker ikke barnehageplass. Dette sees i forhold til barnehagedekning, og variasjon i kontantstøttebruk gjennom et enkelt år (2004). I tillegg skal vi se på omfanget av delvis bruk av barnehage.

Prosjektet er utforskende, og gir grunnlag for å vurdere om dette er en analyse som bør gjøres som et årlig oppdrag, og hvilke tabeller og sammenstillinger som bør gjøres.

Med dette som utgangspunkt skal fire problemstillinger belyses:

1. Er andelen barn som bruker kontantstøtte høyere blant barn med innvandrerbakgrunn enn i befolkningen ellers?
2. Hva slags utvikling ser vi i andelen barn med ikke-vestlig bakgrunn som er brukere av kontantstøtte i løpet av perioden 1999-2004?
3. Kan vi beregne et anslag over hvor mange barn med ikke-vestlig bakgrunn i alderen 1-2 år som er i barnehage?
4. Hva slags kjennemerke ser vi hos foreldrene/familiene som mottar kontantstøtte?

I denne rapporten har vi ikke sett på *konsekvensene* av kontantstøtte knyttet til situasjonen før og etter innføringen av ordningen med hensyn til

yrkesdeltagelse, barnehagedbygging og lignende. Prosjektet er heller ingen analyse av *hvorfor* foreldre velger å motta kontantstøtte i stedet for barnehage, eller hva slags tilsynsordning barna har når de ikke er i barnehage (for eksempel dagmamma, foreldretilsyn, tilsyn fra annen familie og lignende). Det er gjort flere evalueringer som ser på konsekvenser av innføringen bl.a. Kavli (2001), Rønsen (2005), Baklien (2001) og St.meld. 43 (2000-2001).

1.2. Datagrunnlag og begreper

Det er gjort en kobling mellom data fra Rikstrygdeverket (RTV) og opplysninger fra BESYS (befolkningsdatasystemet). Filen med opplysninger om kontantstøtte mottakere og brukere er koblet til opplysninger fra BESYS for definere mottakers eller brukers (barnet) innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. Disse opplysningene er sammenstilt med befolkningen i ulike målgrupper, det være seg barn i alderen 1 og 2 år og foreldre med barn i målgruppen.

Vi har brukt data fra årene 1999-2004, og har valgt å se på septemberuttaket. Bruken av kontantstøtte varierer fra måned til måned med tilvekst og avgang av barn som fyller 1 år og barn som fyller 3 år. I løpet av hver kalendermåned vil det ha skjedd et frafall av barn som blir for gamle for å få kontantstøtte, samtidig som det skjer et tilsig av nye barn som blir gamle nok til å få kontantstøtte. Ettersom hovedmengden av barnehageopptak skjer i august, vil september vil være den måneden det er andelsvis færrest barn som er brukere av kontantstøtte og flest barn som er i barnehager i denne aldersgruppen. Selv om det ikke på noen måte er slik at alle som ønsker barnehageplass får det ved hovedopptaket, vil i alle fall de som nettopp har fått barnehageplass være ute av analysen.

Innvandrere = begge foreldre født i utlandet

Innvandrerbefolkningen omfatter personer som er født i utlandet eller i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Det vil si at innvandrerbefolkningen omfatter førstegenerasjonsinnvandrere og norskfødte med to utenlandsfødte foreldre (ofte kalt etterkommere).

Landbakgrunn

SSB grupperer innvandrerbefolkningen etter landbakgrunn. Landbakgrunn er definert som enten eget eller foreldrenes fødeland. Dette er en statistikkvariabel som kan avledes fra opplysninger i befolkningsstatistikksystemet (BESYS). Landbakgrunn som kjennetegn vil i en del tilfeller gi oss en antydning om etnisitet, kulturell bakgrunn og religionstilknytning, men langt fra i alle tilfeller. Det er viktig å være klar over at det ikke er noe en til en forhold mellom hvilken landbakgrunn en person har og hvilken religion og etnisk tilhørighet denne personen har.

Ikke-vestlig og vestlig

I denne rapporten skiller vi mellom *ikke-vestlig og vestlig bakgrunn*. Med vestlige innvandrere menes innvandrere fra land i Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania. Med ikke-vestlige innvandrere siktes det til personer med bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika, Sør- og Mellom Amerika og Tyrkia. I *Øst-Europa* inngår: Bulgaria, Romania, Ungarn, Albania; Makedonia, Serbia og Montenegro, Bosnia og Hercegovina, Kroatia, Slovenia, Russland, Hviterussland, Ukraina, Moldova, Latvia, Litauen, Estland, Polen, Tsjekkia og Slovakia.

Bruker og mottaker

I denne rapporten opererer vi med betegnelsene *brukere og mottakere* av kontantstøtte. Med brukere av kontantstøtte menes de barna som det mottas kontantstøtte for. Barn kan mottas kontantstøtte for fra måneden etter de fyller 1 år til de fyller 3 år. Mottakerne av kontantstøtten er foreldrene til barna. Kontantstøtten utbetales til den av foreldrene som barnet bor fast hos. Hvis barnet bor sammen med begge foreldrene, utbetales kontantstøtten til den som har søkt.

1.3. Kontantstøtten

Dette rapporten vil gi en beskrivelse av omfanget av bruk av kontantstøtte blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i forhold til andre barn. Rapporten vil også vise endringer i perioden 1999-2004.

Kontantstøttereformen ble vedtatt i juni 1998 av de daværende regjeringspartiene; Kristelig folkeparti, Senterpartiet og Venstre, med støtte av Høyre og Fremskrittspartiet. Ordningen trådte deretter i kraft fra august 1998 for 1-åringer, og gjaldt fra januar 1999 for alle også 2-åringer. Forutseningen for å få utbetalt kontantstøtte er at barnet er mellom 1 og 3 år og ikke har heldagsplass i barnehage som mottar offentlig støtte. Ved mindre enn full oppholdstid i barnehage utbetales reduserte kontantstøtte. Utbetalingssatsene har variert noe siden innføringen, men har siden 1. august 2003 ligget fast.¹ Denne økningen i 2003 skyldtest avvikling av småbarnstillegget i barnetrygden fra samme dato.

¹ Det er etter regjeringsskiftet høsten 2005 vedtatt å redusere utbetalingene noe gjeldene fra 1.1.2006. Dette har imidlertid ikke konsekvenser for den perioden vi her ser på.

Ukentlig opphold i barnehagen	Prosent støtte	Kontantstøtte i kroner per måned
0 timer	100	3 657
1-8 timer	80	2 926
9-16 timer	60	2 194
17-24 timer	40	1 463
25-32 timer	20	732
33 timer eller mer	0	0

Kilde: Trygdestatistisk årbok 2005

Kontantstøtten er skattefri og heller ikke samordnet med andre trygdeytelser som kompenserer for bortfall av inntekt. Krav om kontantstøtte er ikke knyttet opp mot foreldres yrkesdeltagelse eller behovsprøvd i forhold til familiens inntekt.

Målsettingen med innføringen av kontantstøttereformen var tredelt: Den skulle gi småbarnsforeldre mer tid til omsorg for egne barn, den skulle bidra til større frihet i småbarnsforeldrenes valg av tilsynsform og den skulle sikre større likhet i fordelingen av statlige midler til familier som henholdsvis benytter eller ikke benytter barnehageplass (St.prp. nr 53 (1997-1998)).

Ved innføringen ble det vektlagt at for enkelte grupper barn er barnehage spesielt viktig. Dette var barn med funksjonshemming, barn med innvandrerbakgrunn og barn der barnehagetiltak kom inn som ledd i barnevernstjenestens arbeid. Det ble ved innføringen antatt at barnehagebruken blant de minste barna med innvandrerbakgrunn var lav, og at de først startet i barnehage ved fire-fem års alderen. Innføringen av kontantstøtte blant 1 og 2 åringer ble ikke regnet for å ha noen innvirkning på etterspørselen etter barnehage i innvandrerfamilier (St.prp. nr 53 (1997-1998)).

Regjeringen la ved innføringen videre også vekt på at valgfrihet skulle gjelde alle familier, og mente at større valgmuligheter kombinert med et variert og fleksibelt barnehagetilbud også ville være fordelaktig for innvandrerbarn og deres familier.

1.4. Statistikk er forenkling

Rapporten bygger på registerstatistikk. Statistikken kan gi oss noen opplysninger om noen typer hendelser og aspekter i folks liv, og gir oss et generalisert bilde, eller et oversiktsbilde. Statistikk gir oss ikke individuelle beskrivelser. Denne statistikken kan gi et bilde av hvordan folk handler i ulike situasjoner (om de mottar kontantstøtte eller ikke) men sier i seg selv ikke noe om hvorfor. Andre studier (kvalitative, sosiologiske eller utvalgsundersøkelser) kan gi andre innfallsvinkler til også å vite noe om hvorfor folk handler som de gjør.

Denne rapporten er et bidrag til å systematisere kunnskap om bruk av kontantstøtte blant barn med og uten innvandrerbakgrunn. I en kompleks virkelighet blir statistikk og generelle oversikter viktig.

Gjennomsnitt og forskjeller mellom ulike grupper i befolkningen kan hjelpe oss å få en oversikt over systematiske forekjeller. Denne registerbaserte statistikken gjør det mulig å følge utvikling over tid i ulike grupper, men kan ikke si noe om det har vært noen nedgang i bruk av barnehage blant ikke-vestlige innvandrere (eller andre) fra før innføringen av kontantstøtten.

Hva registerdata ikke kan si noe om

Denne rapporten gir ikke svar på *hvorfor* foreldre velger å motta kontantstøtte framfor å ha barnet i barnehage. Formålet med ordningen var som sagt tredelt; skulle gi småbarnsforeldre mer tid til omsorg for egne barn, den skulle bidra til større frihet i småbarnsforeldrenes valg av tilsynsform og den skulle sikre større likhet i fordelingen av statlige midler til familier som henholdsvis benytter eller ikke benytter barnehageplass. Dette gjelder uavhengig av hvordan familiene velger å organisere omsorgen. Det ble ved innføringen av kontantstøttet lagt vekt på at kontantstøtten, i motsetning til stønads- og permisjonsordninger i tilknytning til fødsel, ikke ville diskriminere mellom familier der begge er yrkesaktive og familier der den ene av foreldrene av ulike årsaker ikke er i arbeid utenfor hjemmet. Kontantstøtten ville også skape likhet i valget mellom private og offentlig økonomisk støttede omsorgsløsninger (St.prp. nr 53 (1997-1998)).

For noen kan kontantstøtten være en kompensasjon for at de ikke får barnehageplass til 1 eller 2-åringen. Ventelistetall og barnehagedekning i aldersgruppa mellom 1 og 2 år kan tyde på at etterspørselen er større enn tilbudet. Ved hjelp av kontantstøtten kan foreldrene kjøpe en annen barnepassordning (dagmamma, au-pair, praktikant, en i familie som ser etter barna og lignende). For ikke-vestlige innvandrere er det generelt lav sysselsetting, og særlig blant kvinner. I de tilfellene der mor likevel er hjemme, eller de har annen familie som kan se etter barna mens foreldrene er på jobb, kan kontantstøtte være et viktig supplement til husholdsinntekten.

Denne registeranalysen kan heller ikke si noe om foreldres *ønskede* tilsynsform for barna i kontantstøttealder. I Vatne Pettersen (2003) kommer det fram at om ikke-vestlige mødre med barn i kontantstøttealder kunne velge tilsynsordning fritt uavhengig pris, så er det like stor andel blant de med ikke-vestlig bakgrunn i undersøkelsen som blant vestlige innvandrere og de uten innvandrerbakgrunn som ønsker barnehage som tilsynsordning (henholdsvis 50, 51 og 48 prosent). Noen flere ikke-vestlige innvandrere oppgir at foreldrene er ønsket tilsynsform (17 prosent) enn blant de uten innvandrerbakgrunn (13 prosent). Det er blant ikke-vestlige innvandrere langt større andel blant mottakerne som selv ser etter barna på dagtid, eller annen familie. Det er også i mye mindre grad

dagmamma eller praktikant som ser etter barna, enn blant personer uten innvandrerbakgrunn (Vatne Pettersen 2003).

Som et ledd i evalueringen av kontantstøtten ble det i Kavli 2001 sett nærmere på foreldre som mottar kontantstøtte i Oslo og Akershus i tre ulike innvandrergrupper (personer med bakgrunn fra Pakistan, Somalia og Vietnam) og blant personer uten innvandrerbakgrunn. I rapporten deles foreldrene inn etter om de er *tradisjonelt* eller *barnehageorienterte*. Her kommer det fram at en langt større andel blant de med bakgrunn fra Pakistan og Somalia er tradisjonelt orienterte, dvs. mener at mor bør se etter barna til fylte tre år, enn blant de med bakgrunn fra Vietnam og uten innvandrerbakgrunn. For de tradisjonelt orienterte foreldrene representerer kontantstøtten en ren pengeoverføring (Kavli 2001:23). Videre er en langt større andel blant personer uten innvandrerbakgrunn og med vietnamesisk bakgrunn som er barnehageorienterte; dvs. har valgt barnehage og ville valgt denne ordningen uansett. I tillegg bruker rapporten en tredje kategori, de *pragmatisk orienterte*, som er den største gruppen. Dette er de som er påvirket av kontantstøtten i forhold til valg av tilsyn for ett- eller toåringen. Disse kan ha ulike grunner til å bli påvirket, men de økonomiske vurderingene er mest sannsynlige.

1.5. Rapportens struktur

I kapittel 2 gis et bilde av innvandrerbefolkningen, omfang og hvilke landgrupper som er de største. Det gis også en oversikt over målgruppen for kontantstøtten, barn i alderen 1 og 2 år. I kapittel 3 kartlegges barna som er brukere av kontantstøtte i alt og etter landbakgrunn, region og alder. Videre følger vi årssyklusen i bruken av kontantstøtte i 2004, for i vise hvilke grupper som i størst grad påvirkes av hovedopptaket til barnehagene. I kapittel 4 ser vi på bruk av kontantstøtte i forhold til barnehagedekning og gir en beregning på barn med ikke-vestlig bakgrunn som er i barnehage. I kapittel 5 ser vi litt på foreldrebakgrunn etter noen linjer; antall barn under skolealder og alder og kjønn. Vi ser også litt på arbeidstilknytning på aggregert nivå. I kapittel 6 ser vi på hvilken betydning kontantstøtten har for innvandrerfamilienes økonomiske situasjon, og sammenheng mellom yrkesaktivitet og mottak av kontantstøtte. Kapittel 7 er en oppsummering og peker veien videre i forhold til hva som ikke har blitt rom for i dette prosjektet og hva som kan sees på videre.

2. Hvem er innvandrerbefolkningen?

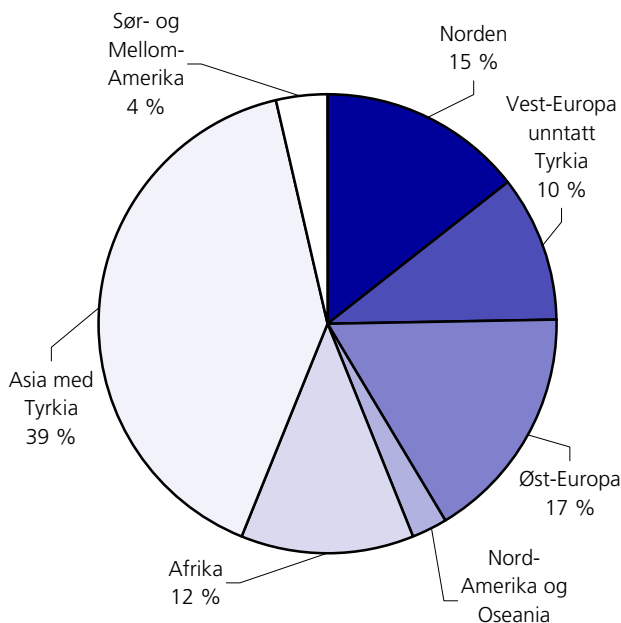
I dette kapitlet ser vi nærmere innvandrerbefolkningens sammensetning, etter landbakgrunn, alder, kjønn, botid i Norge. Befolkningssammensetningen er et svært viktig bakteppe når vi skal se nærmere på bruk av kontantstøtte i de ulike gruppene.

Lesetips: Daugstad 2005, Østby 2004a og 2004b, Tronstad 2004 og Lie 2004a og 2004b.

2.1. Innvandrerbefolkningen er en sammensatt gruppe

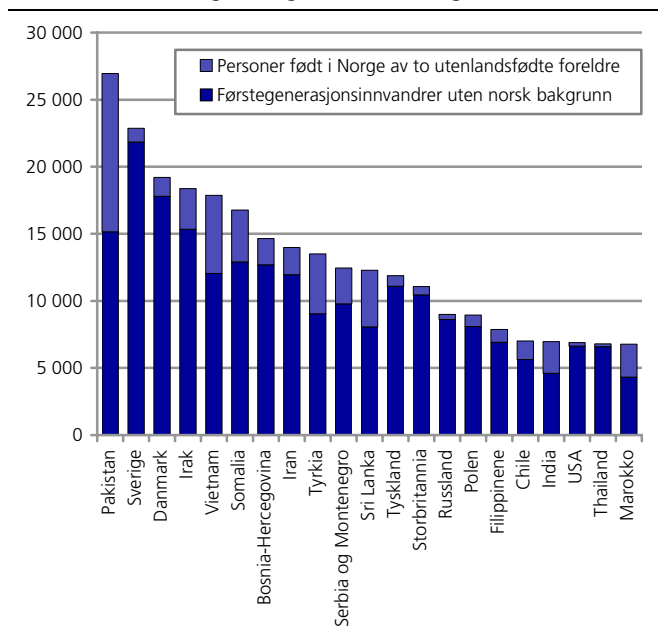
Innvandrerbefolkningen er en svært sammensatt gruppe. I tillegg til at de kommer fra over 200 ulike land, omfatter denne gruppen personer som har kommet som flyktninger, som arbeidsimmigranter, gjennom familiegjeforening med flyktninger eller andre, gjennom familieetablering til personer med eller uten innvandrerbakgrunn, og denne gruppen omfatter også personer som er født og oppvokst i Norge (jamfør Tronstad m.fl 2006).

Figur 2.1. Innvandrerbefolkningen etter verdensregion. 1.1.2005

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.2. Innvandrerbefolkningen. De 20 største gruppene etter landbakgrunn og innvandrerkategori. 1.1. 2005

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Innvandrerbefolkningen slik som SSB definerer den (personer med to utenlandsfødte foreldre), bestod av 365 000 personer per 1.1.2005, og utgjør om lag 8 prosent av befolkningen i Norge. Ca 64 000 av disse er etterkommere (født i Norge med to utenlandsfødte foreldre). De resterende 301 000 personene har selv innvandret til Norge fra ulike deler av verden. Dersom vi ser på landbakgrunn (eget, mors eller fars fødeland) for innvandrerbefolkningen og grupperer etter verdensregion, ser vi at 42 prosent kommer fra andre europeiske land, mens 58 prosent kommer fra andre land utenom Europa (inklusive Tyrkia). 18 prosent kommer fra andre land i Norden, 11 prosent kommer fra vest-europeiske land og 17 prosent fra østeuropeiske land. 39 prosent kommer fra Asia inklusive Tyrkia og 12 prosent kommer fra afrikanske land.

Den største enkeltgruppen i innvandrerbefolkningen har landbakgrunn fra Pakistan. Det er også blant personer med bakgrunn fra Pakistan vi finner den største gruppen etterkommere. Den nest største gruppen og tredjestørste gruppen er fra våre naboland, Sverige og

Danmark. I disse gruppene er det i hovedsak første-generasjonsinnvandrere. Deretter følger innvandrere fra Irak og Vietnam. Per 1.1.2005 er det blant irakere vi finner den største gruppen førstegenerasjonsinnvandrere fra ikke-vestlige land (se figur 2.2).

Det er 26 470 personer bosatt i Norge som er født i utlandet med en utenlandsk og en norskfødt forelder, og 173 750 som er født i Norge med en norskfødt og en utenlandsfødt forelder. Disse personene kommer ikke med i innvandrerbefolkningen slik SSB definerer den, og inngår ikke i denne analysen.

Store forskjeller i botid

Hvor lenge en har bodd i Norge, og om en eventuelt er født i Norge, kan ha betydning for bruk av kontantstøtte. I vedleggstabell 1 viser vi hvor lang botid de ulike gruppene av førstegenerasjonsinnvandrere har. Av 301 000 førstegenerasjonsinnvandrere har 35 prosent bodd i Norge i 15 år eller mer. 32 prosent har bodd her mellom 5 og 15 år og like stor andel har bodd her fem år eller kortere. Det er imidlertid store variasjoner i forhold til hvor lenge de ulike innvandrergruppene har bodd i Norge, om en ser på innvandrerbakgrunn.

Av de største gruppene etter landbakgrunn, er det særlig store andeler med lang botid (15 år eller mer) blant de med bakgrunn fra Danmark (64 prosent) og en del andre vestlige land. Også blant enkelte ikke-vestlige landgrupper er det en stor andel som har lang botid. Blant de største innvandrergruppene finner vi bl.a. (nevnt etter gruppens størrelse) Pakistan (60 prosent), Vietnam (57 prosent), Tyrkia (45 prosent), Sri Lanka (41 prosent), Chile (74 prosent), India (59 prosent) og Marokko (47 prosent). Blant andre grupper er det så å si ingen med så lang botid. Blant de gruppene med spesielt stor andel nyankomme (botid 5 år eller mindre) kan vi nevne innvandrere fra Irak (57 prosent), Somalia (55 prosent), Russland (69 prosent), Thailand (55 prosent) og Afghanistan (88 prosent). Ellers kan det nevnes at blant personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina har 90 prosent bodd her mellom 5 og 15 år.

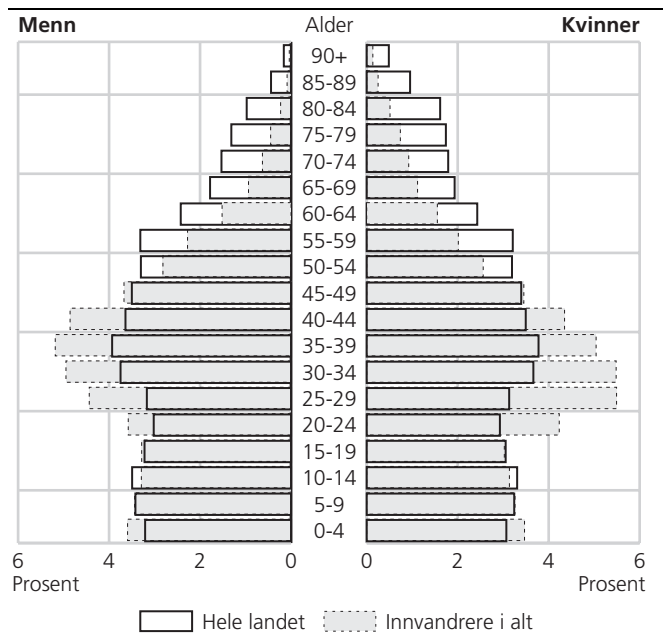
2.2. Flest unge voksne i innvandrerbefolkningen

I innvandrerbefolkningen er det relativt mange unge voksne sammenlignet med gjennomsnittet i Norge. Det vil derfor være en større andel som er i en etableringsfase og i fruktbar alder i innvandrerbefolkningen i forhold til befolkningen ellers.

Nesten halvparten av innvandrerbefolkningen var ved inngangen til 2005 i alderen 20-44 år. Samtidig var det en langt mindre andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers. De gamle i innvandrerbefolkningen har stort sett vestlig bakgrunn, mens de fleste barna har ikke-vestlig bakgrunn. Siden ikke-vestlig innvandring egentlig startet på slutten av 1960-tallet, er det få som har rukket å bli 60 år gamle.

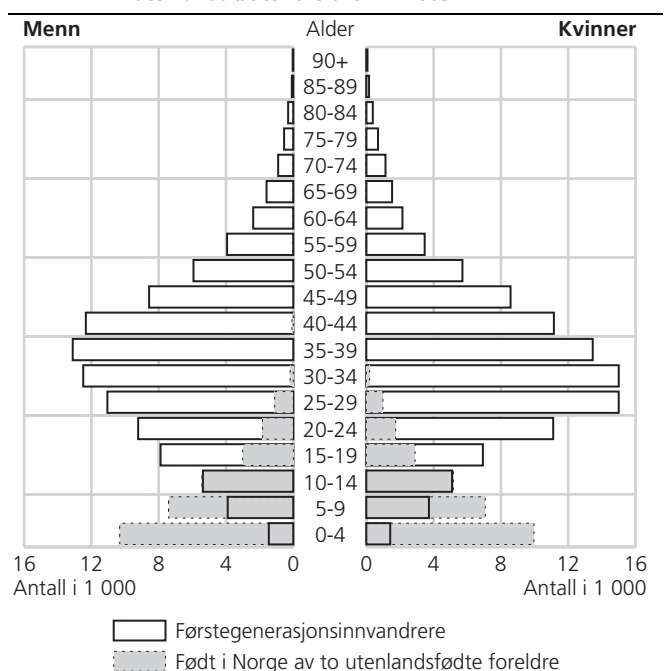
Sammenligner vi førstegenerasjonsinnvandrerne med etterkommerne, ser vi at alderssammensetningen er svært ulik. Her er over en tredjedel av etterkommerne fire år eller yngre, og det var bare drøye en femtedel som var eldre enn 15 år. For førstegenerasjonsinnvandrerne er over halvparten i alderen 20-44 år. Dette ser vi tydeligst blant innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn (figur 2.4). Dermed er det få etterkommere som har kommet i en alder der de får barn.

Figur 2.3. Befolkningspyramide for hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1.1.2005. Prosent

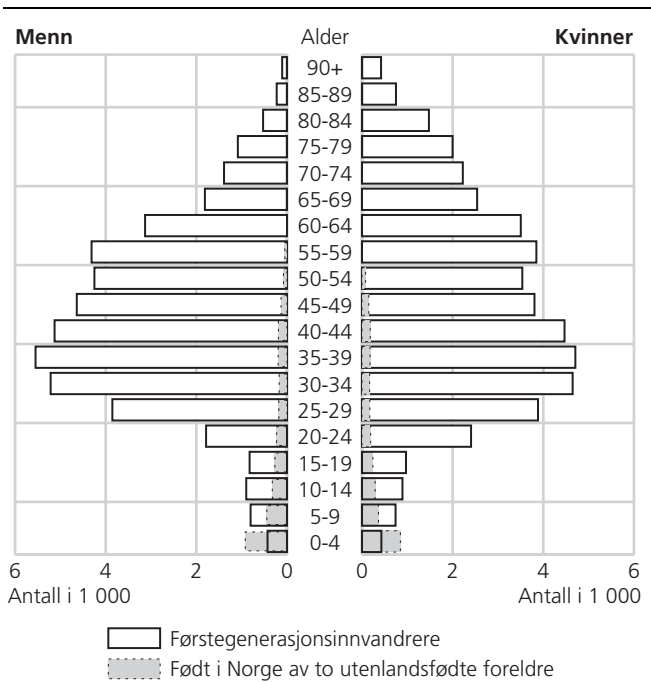
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 2.4. Befolkningspyramide for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen, førstegenerasjonsinnvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. 1.1.2005

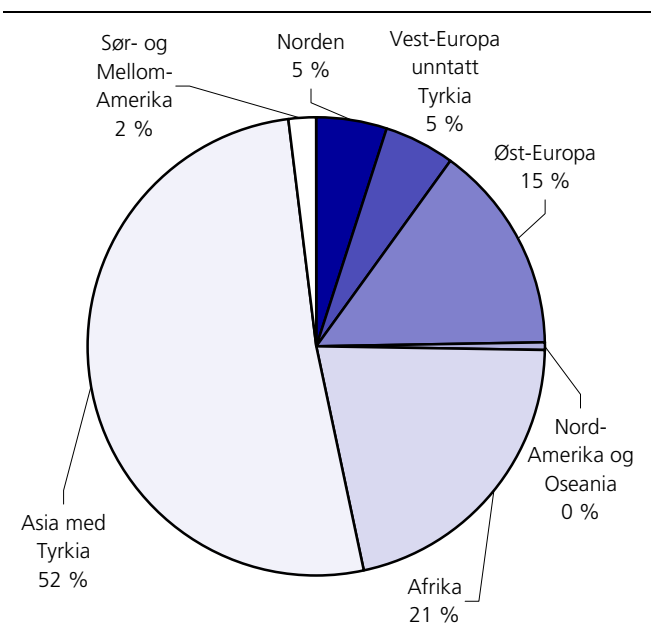
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 2.5. Befolkningspyramide for den vestlige innvandrerbefolkningen, førstegenerasjonsinnvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. 1.1.2005

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 2.6. Innvandrerbefolkningen 1 og 2 år etter verdensregion. 1.1.2005

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Åtte prosent av barn i kontantstøttealder har bakgrunn fra ikke-vestlig land

Vi kommer til å ha et særlig fokus på ikke-vestlige innvandrere. Om lag 8 prosent av barna i kontantstøttealder har ikke-vestlig bakgrunn per september 2004 (se tabell 2.1). Av barna med innvandrerbak-

grunn i kontantstøttealder (1 og 2 år), er det flest som har bakgrunn fra Asia (inkl. Tyrkia). 5 av 10 barn i denne alderen har bakgrunn fra asiatiske land, og 25 prosent kommer fra andre europeiske land. I alt er det 9 av 10 barn som har såkalt ikke-vestlig bakgrunn, som også omfatter land i Øst-Europa.

Store variasjoner i landgruppers størrelse blant barn i kontantstøttealder

I rapporten vil vi også trekke frem noen enkelte ikke-vestlige land. Når vi skal se på en så avgrenset aldersgruppe for enkeltland, vil resultatene kunne variere mye på grunn av at gruppens størrelse endrer seg. Gruppene må være av en viss størrelse i hele perioden for at vi skal kunne si noe om utvikling over tid, men selv da vil vi kunne se store tilfeldige variasjoner. De tre største ikke-vestlige gruppene ved inngangen til 2005, var barn med bakgrunn fra Somalia, Irak og Pakistan. Tabellen under viser de største landgruppene i alderen 1 og 2 år per 1.1.1998-2005, rangert etter flest per 1.1.2005. Pakistanere er den største gruppen om vi ser på hele perioden, og det er ikke før 1.1.2005 at de blir forbigått av somaliere og irakere. De to siste gruppene er relativt nyankomne mens pakistanere (sett på hele gruppen) har lengre botid og er mer veletablert i Norge. Barn med bakgrunn fra Irak er den gruppen som har vokst mest i denne perioden, med mer enn en firdobling fra inngangen til 1998 til inngangen til 2005. Endringer i befolkningsgruppene, inn- og utvandring vil prege disse endringene. I denne perioden har det særlig vært stor innvandring fra både Somalia og Irak, mange har kommet gjennom familiegjennforeninger med flyktninger og en familiegjennforening kan ofte føre til at det blir født barn.

Barn med bakgrunn fra Russland var det få av tidlig i perioden vi ser på i denne rapporten, men ved inngangen av 2005 var det blitt over 300 barn 1 og 2 år med bakgrunn fra Russland. Dette har en sammenheng med at det i løpet av denne perioden har kommet en del flyktninger fra Russland (tsjetsjenere) og at disse har fått barn etter ankomst til Norge. Barn med bakgrunn fra Tyskland, Afghanistan, Serbia og Montenegro og Eritrea ser også ut til å være voksende grupper i denne perioden.

Barn med bakgrunn fra Pakistan, Sri Lanka, Tyrkia og Vietnam ser ut til å være av stabil størrelse i hele perioden, og det er bare små endringer i perioden. For enkelte land ser vi også en nedgang. Dette gjelder for eksempel barn med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, India og Chile. Denne nedgangen har en sammenheng med at dette er grupper som nå har bodd en del år i Norge, og ikke er preget av familiegjennforeninger og barnefødsler som følge av dette, etter bosetting i Norge.

Tabell 2.1. Antall barn 1 og 2 år i de største landgruppene per 1.1.1998-2005

Landbakgrunn	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ikke-vestlig landbakgrunn i alt	6410	6494	7090	7526	8040	8344	8745	9562
Vestlig landbakgrunn i alt	891	1028	982	972	1079	1071	1049	1104
<i>Derav...</i>								
Somalia	504	567	633	728	797	882	992	1169
Irak	241	323	374	468	591	689	802	1085
Pakistan	1022	1048	1078	1065	1039	1019	1051	1020
Sri Lanka	604	611	660	735	777	740	712	672
Vietnam	665	646	590	582	665	663	646	661
Serbia og Montenegro	353	322	691	689	662	540	523	599
Tyrkia	457	499	505	536	538	534	534	519
Iran	246	269	268	297	368	376	346	380
Bosnia-Hercegovina	410	345	299	283	287	355	366	324
Marokko	236	249	253	293	304	308	297	305
Russland	18	27	37	37	50	96	181	301
Afghanistan	29	29	41	64	96	116	154	221
Sverige	201	212	189	211	228	215	208	212
Tyskland	50	82	98	104	138	155	163	211
India	248	228	245	253	223	212	202	172
Kina	131	119	108	102	100	99	169	158
Danmark	147	174	134	128	153	136	118	139
Finland	57	91	112	115	116	137	139	123
Filippinene	113	104	102	113	121	108	123	119
Etiopia	94	95	104	110	114	91	112	108
Eritrea	45	43	47	53	56	91	89	105
Storbritannia	100	119	117	107	92	92	101	103
Libanon	76	84	79	83	105	109	99	100
Chile	161	140	140	125	103	113	108	99

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.2. Barn i kontantstøttealder etter landbakgrunn og fylke, per 1. september 2004

Region	Antall barn i kontantstøttealder	Antall barn i kontantstøttealder med vestlig innvandrerbakgrunn	Antall barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn	Andel barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn av befolkningsgruppen
Hele landet	113452	1089	9320	8,2
01 Østfold	6028	50	523	8,7
02 Akershus	13373	230	1512	11,3
03 Oslo	14144	268	3836	27,1
04 Hedmark	3927	21	182	4,6
05 Oppland	4008	34	191	4,8
06 Buskerud	5755	63	534	9,3
07 Vestfold	4854	30	349	7,2
08 Telemark	3599	21	264	7,3
09 Aust-Agder	2285	12	119	5,2
10 Vest-Agder	4019	43	398	9,9
11 Rogaland	10832	143	1004	9,3
12 Hordaland	11542	72	550	4,8
14 Sogn og Fjordane	2661	28	93	3,5
15 Møre og Romsdal	5838	43	174	3,0
16 Sør-Trøndelag	6743	39	291	4,3
17 Nord-Trøndelag	3027	8	58	1,9
18 Nordland	5309	25	149	2,8
19 Tromsø	3627	71	237	6,5
20 Finnmark-Finnmarku	1881	18	45	2,4

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.3. De fleste innvandrere bor i sentrale strøk

En tredjedel av innvandrerbefolkningen bodde i Oslo ved inngangen til 2005. Oslo hadde en innvandrerandel på 22 prosent, deretter fulgte Drammen (17 prosent), Lørenskog (14 prosent), og Askim, Skedsmo og Båtsfjord (12 prosent). Sentraliseringen i innvandrerbefolkningen er spesielt sterkt blant de med ikke-vestlig bakgrunn, og bortimot halvparten av ikke-vestlige innvandrere bor i Oslo og området rundt. Kommunene Bærum og Asker skiller seg ut fra de andre kommunene rundt Oslo ved at de hadde en større andel av den vestlige innvandrerbefolkningen enn av den ikke-vestlige befolkningen boende i kommunen.

Flest barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i kontantstøttealder bor i Oslo og Akershus

Målgruppen for kontantstøtten er barn som er mellom fylte 1 og 3 år. I denne aldersgruppen var det per september 2004 i alt 113 000 barn i hele befolkningen, og størst andel av disse var bosatt i Oslo, Akershus og Hordaland. Over 8 prosent (eller 9 300) av disse er barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn (se tabell 2.2). Per 1.1.2005 var 9 av 10 av barna etterkommere, dvs. barn av førstegenerasjonsinnvandrere. Resten har selv innvandret i svært ung alder. Innvandringskategori er ikke sett nærmere på i analysen av brukerne.

Vi vil primært bruke hele landet og fylke som regional enhet i denne rapporten. Dette er på grunn av at det blir svært små tall for kommuner, og det vil skjule viktige hovedtrekk. Vi kommer også til å ha et særlig fokus på Oslo på grunn av at det er her vi finner den største konsentrasjonen av barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Her hadde 27 prosent av barna i kontantstøttealder ikke-vestlig innvandrerbakgrunn per september 2004.

Store forskjeller i innvandrerandelen mellom bydelene i Oslo

Det var over 18 prosent av befolkningen i Oslo som hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ved inngangen til 2005. Dette fordeler seg svært ulikt på bydelsnivå. Per 1.1.2005 var det i hele befolkningen en andel over 30 prosent i Søndre Nordstrand (37 prosent), Alna (33,5 prosent), Stovner (32 prosent) og Grorud (31 prosent). Det andre ytterpunktet er (utenom Marka) Vestre Aker og Ullern (6 prosent) og Nordstrand (7 prosent). Det vil si at i selv de bydelene med lavest andel ikke-vestlige innvandrere, så er andelen på snittet for hele landet.

Om vi ser på den yngste aldersgruppen blir andelen for hele Oslo noe høyere. Hvert fjerde barn mellom 0-5 år i Oslo hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn per 1.1.2005. Mellom bydelen finner vi de høyeste andelen ikke-vestlige innvandrere i de samme bydelen som har høyest andel for hele befolkningen, men

andelen blir enda høyere (om vi holder Sentrum og Marka utenom). I Grorud, Stovner og Alna har nesten halvparten av barna mellom 0 og 5 år ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Andelen er også over 40 prosent i Søndre Nordstrand (45), Bjerke (42) og Gamle Oslo (41). Se tabell 2.3.

Tabell 2.3. Andel vestlige og ikke-vestlige innvandrere av befolkningen, bydelene i Oslo per 1.1.2005.

Bydel	Andel ikke-vestlige innvandrere	Andel ikke-vestlige innvandrere 0-5 år	Andel vestlige innvandrere	Andel vestlige innvandrere 0-5 år	Antall barn med ikke-vestlig bakgrunn 0-5 år
Hele Oslo	18,2	26,7	4,2	1,7	11185
01 Gamle Oslo	28,7	41,4	4,3	1,9	1276
02 Grünerløkka	21,4	31,4	4,8	1,7	824
03 Sagene	16,0	24,5	4,0	1,6	504
04 St. Hanshaugen	9,5	12,0	6,8	1,9	200
05 Frogner	7,7	9,5	8,5	4,4	219
06 Ullern	6,1	5,2	5,3	2,2	110
07 Vestre Aker	5,7	5,1	5,2	2,2	168
08 Nordre Aker	7,8	8,1	4,2	1,2	280
09 Bjerke	27,0	42,2	3,0	0,8	958
10 Grorud	30,7	49,3	2,1	1,2	1043
11 Stovner	32,3	48,9	2,2	1,2	1205
12 Alna	33,5	48,7	2,2	1,1	1839
13 Østensjø	13,5	20,6	2,6	1,1	699
14 Nordstrand	6,9	8,1	3,4	1,3	279
15 Søndre Nordstrand	37,4	44,9	2,9	1,9	1553

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.4. Oppsummering

Vi har i dette kapitlet sett på nærmere på innvandrerbefolkningens sammensetning etter alder, kjønn og landbakgrunn. Antallet barn i kontantstøttealder i de ulike landgruppene avhenger av demografiske forhold og inn- og utvandring. Av alle barn i målgruppa var det i overkant av 8 prosent som hadde bakgrunn fra ikke-vestlig land i september 2004. Dette er over landsgjennomsnittet for hele befolkningen, som var på 6 prosent ved inngangen til 2005. Det er langt færre barn i målgruppa som har vestlig bakgrunn. Dette skyldes at det er langt flere av de vestlige innvandrerne som gjenutvandrer når de etablerer familie, og at de kanskje primært er her for å arbeide eller ta utdanning. Det er også langt flere som etablerer seg med en person uten innvandrerbakgrunn, og slik blir ikke deres barn med i innvandrerbefolkningen.

Vi vil primært bruke hele landet og fylke som regional enhet i denne rapporten. Rapporten har et særlig fokus på Oslo. Dette er på grunn av at flest barn med ikke-vestlig landbakgrunn i kontantstøttealder i Oslo. Hele 3 av 10 barn i Oslo i kontantstøttealder hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn per september 2004. Over 18 prosent av befolkningen i Oslo hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ved inngangen til 2005.

3. Brukere av kontantstøtte

I dette kapitlet skal vi se nærmere på hvor mange barn som bruker kontantstøtte i perioden 1999-2004. Vi har valgt å se på dette for hele landet og på fylkesnivå. Vi ser på utviklingen i perioden i absolutte tall og andel barn som er brukere. Vi ser nærmere på om det er flere 1-åringer enn 2-åringer som bruker kontantstøtte, og om det er variasjoner mellom alle brukere, vestlige og ikke-vestlige innvandrerbarn og etter noen enkeltland.

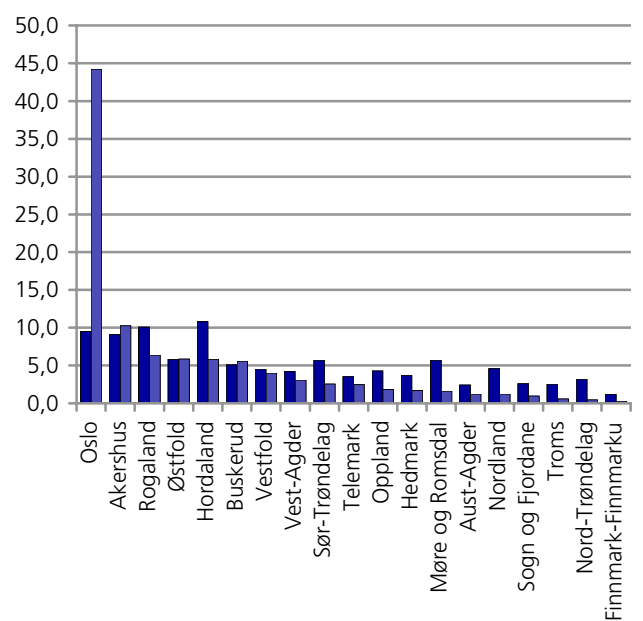
3.1. Hvor er det flest barn som er brukere av kontantstøtte?

Flest brukere av kontantstøtte i Hordaland og Rogaland

Det bor flest barn i kontantstøttealder totalt i Oslo og Akershus, med Hordaland og Rogaland på tredje og fjerdeplass (jamfør kapittel 2). Om vi ser nærmere på hvor brukerne av kontantstøtte bor, ser vi imidlertid et noe annet bilde. Figur 3.1. viser hvordan brukeren fordeler seg fylkesvis i 2004. Vi ser at det er Hordaland og Rogaland som har størst andel av kontantstøttebrukerne, fulgt av Oslo og Akershus. I kapittel 2 så vi at de fleste barna i kontantstøttealder med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn bodde i Oslo og Akershus per september 2004. I forhold til barna ellers i denne målgruppen, er det altså en større andel av barna som bor i Oslo-regionen. Av brukerne med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er den absolutt største andelen bosatt i Oslo, hele 44 prosent av brukerne per september 2004. Ti prosent av ikke-vestlige brukere finner vi i Akershus samme år. I disse fylkene finner vi også den største andelen brukere med vestlig bakgrunn, 26 prosent i Oslo i 2004, og nær 16 prosent i Akershus samme år.

Sett under det hele er det altså flest barn i kontantstøttealder i Oslo, men ikke størst andel som bruker kontantstøtte. Dette er imidlertid ikke tilfelle for barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Her er andelen av brukerne på linje med andelen av barna denne målgruppen.

Figur 3.1. Andel barn som er brukere av kontantstøtte, andel i hvert fylke av alle brukerne. Per 1. september 2004

Nedgang i andelen barn som bruker kontantstøtte i alle fylker i perioden

I perioden 1999-2004 har det vært en nedgang i andelen barn 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte i hele befolkningen. Denne utviklingen ser ut til å gjelde for alle fylker, også i de fylkene med flest barn som brukere i alt, Rogaland og Hordaland. Andelen barn som er brukere er lavest i Finnmark (45,8 i 2004) og Oslo i hele perioden (46,9 prosent i 2004), men også i Troms og Akershus var det under 50 prosent av barn i målgruppa som var brukere av kontantstøtten. Størst nedgang i perioden har det vært i Akershus, med 19 prosentpoeng fra 1999-2004.

Tabell 3.1 Andel barn av barn i målgruppa (1 og 2 år), som bruker kontantstøtte, etter region. Per 1. september 1999-2004.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
I alt	73,5	73,0	71,7	69,5	66,6	61,7
01 Østfold	78,8	79,8	79,1	76,7	73,7	67,7
02 Akershus	66,9	64,2	61,8	59,0	53,2	47,8
03 Oslo	53,0	52,4	51,5	51,2	49,6	46,9
04 Hedmark	79,3	79,2	76,9	75,3	72,9	66,0
05 Oppland	85,8	86,0	84,5	82,3	79,5	75,4
06 Buskerud	76,1	74,6	72,7	70,5	68,7	62,3
07 Vestfold	78,7	77,2	75,5	70,9	69,1	64,3
08 Telemark	81,1	81,5	79,1	74,0	72,0	67,5
09 Aust-Agder	82,0	83,5	83,0	81,0	79,3	74,6
10 Vest-Agder	86,0	86,4	84,6	81,7	78,7	73,5
11 Rogaland	76,7	77,2	75,4	73,6	71,1	65,4
12 Hordaland	75,4	74,4	74,0	72,3	69,7	65,8
14 Sogn- og Fjordane	77,6	77,4	76,4	75,2	73,2	69,3
15 Møre og Romsdal	80,7	80,2	78,8	76,6	74,2	68,8
16 Sør-Trøndelag	74,7	73,1	72,1	69,4	66,1	59,4
17 Nord-Trøndelag	82,3	81,3	82,3	79,6	76,7	74,3
18 Nordland	70,5	69,9	69,3	67,3	65,1	60,5
19 Troms	57,3	57,6	56,7	54,8	52,3	48,7
20 Finnmark- Finnmarku	53,6	55,3	54,8	51,7	50,5	45,8

Tabell 3.2 Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn av barn i målgruppa (1 og 2 år), som bruker kontantstøtte etter region. Per 1. september 1999-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
I alt	75,5	80,0	80,3	79,6	79,4	77,8
01 Østfold	80,4	84,7	83,1	84,0	84,0	81,5
02 Akershus	74,0	49,4	51,3	49,0	49,6	49,2
03 Oslo	80,9	82,3	83,8	84,0	84,1	83,6
04 Hedmark	55,0	79,8	73,7	73,3	71,0	67,0
05 Oppland	74,3	79,0	85,6	78,0	76,7	68,6
06 Buskerud	77,4	86,2	82,9	80,7	84,3	75,5
07 Vestfold	70,4	81,9	83,9	85,5	82,4	82,8
08 Telemark	72,5	82,3	72,7	68,5	71,8	67,0
09 Aust-Agder	58,8	79,4	76,1	77,1	79,7	75,6
10 Vest-Agder	79,5	56,6	59,3	58,1	53,4	56,0
11 Rogaland	73,4	49,2	49,6	48,9	47,2	45,9
12 Hordaland	71,1	78,0	79,0	75,2	76,2	76,7
14 Sogn- og Fjordane	80,3	82,4	79,0	75,8	64,2	76,3
15 Møre og Romsdal	75,9	78,4	80,8	77,4	74,5	67,8
16 Sør-Trøndelag	67,9	76,6	75,2	73,6	68,7	63,2
17 Nord-Trøndelag	50,0	54,1	59,6	68,1	59,2	56,9
18 Nordland	37,9	52,5	45,5	59,4	58,0	59,7
19 Troms	40,2	27,9	30,3	25,6	22,7	18,6
20 Finnmark- Finnmarku	68,0	56,9	60,0	45,0	48,6	48,9

Det har vært en stabil andel blant barn 1 og 2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er brukere av kontantstøtte i perioden i hele landet. Tabellen under viser dette på fylkesnivå. Her ser vi at enkelte fylker har en stor nedgang, mens andre har en stor oppgang. Tall fordelt på regionalt nivå har stor følsomhet for tilfeldige variasjoner i kullene. En nedgang og oppgang

kan forklares ved at personer flytter mellom fylker, og at det er få personer i målgruppen i de enkelte fylkene.

Om lag 4 av 10 barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er bosatt i Oslo. Her ser vi at det i perioden har vært en økning i andelen ikke-vestlige barn som er brukere av kontantstøtte for hele landet på 2 prosentpoeng. Østfold, Oslo, Buskerud og

Hordaland er de fylkene som har en mest stabil andel, og som vi så i figur 3.1 er dette fylkene med størst andel av brukerne, med unntak av Akershus. Oslo er fylket med størst kontrast mellom brukerne i alt og brukerne med ikke-vestlig bakgrunn.

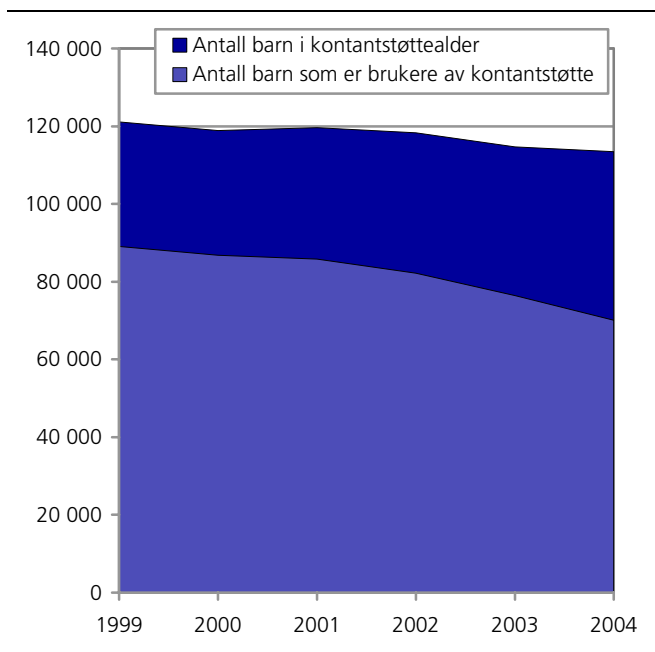
Størst nedgang i andelen ser det ut til å ha vært i Akershus, med 25 prosentpoeng fra 1999-2004. Her ser det ut til at bruken av kontantstøtte blant ikke-vestlige barn er på om lag samme nivå som for hele befolkningen. I Troms har det vært en 22 prosentpoengs reduksjon. Nedgangen i Troms kan trolig skyldes at gruppen er liten i utgangspunktet og således sensitiv for små endringer. I 2004 var det bare 240 barn med ikke-vestlig bakgrunn i Troms fylke. Vi så også at det er lav andel barn som er brukere alt også i Tromsø, men i motsetning til Oslo er bruken betydelig lavere blant barn med ikke-vestlig bakgrunn enn barn i hele befolkningen.

3.2 Nedgang i antall barn som er brukere av kontantstøtte i perioden

I perioden fra 1999 til 2004 har det vært en liten nedgang i antall barn som mottar kontantstøtte i hele befolkningen. Figuren under viser antall barn i kontantstøttealder og antall barn som mottar kontantstøtte med overlapping, basert på septemberuttaket hvert år. Vi ser også at det har vært en svak nedgang i antall barn i målgruppen, dvs. barn i kontantstøttealder. Andelsvis av barna i kontantstøttealder er det også færre barn som er i brukere i september 2004 enn i september 1999 - henholdsvis 62 og 73,5 prosent (se tabell 3.1 og 3.3). Dette er en nedgang på 11,5 prosentpoeng.

Tabell 3.4 viser det samme for Oslo og resten av landet utenom Oslo. Det har vært en jevn nedgang i andelen barn som er brukere av kontantstøtten i Oslo, men noe mindre enn resten av landet utenom Oslo. Andelen barn som bruker kontantstøtte er lavere i Oslo enn landsgjennomsnittet og i resten av landet. I perioden har det vært en økning i antall barn i kontantstøttealder i Oslo, mens det har vært en nedgang i hele landet.

Figur 3.2. Antall barn i kontantstøttealder og barn som er brukere i perioden, per 1. september 1999-2004. Absolutte tall

Tabell 3.3. Barn i kontantstøttealder og barn som er brukere. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Antall barn i kontantstøttealder	121116	118914	119671	118350	114729	113452
Antall barn som er brukere av kontantstøtte	89051	86848	85792	82231	76438	70043
Andel barn som er brukere av kontantstøtte	73,5	73,0	71,7	69,5	66,6	61,7

Tabell 3.4. Barn i kontantstøttealder og barn som er brukere i Oslo og resten av landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent

Region	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Oslo						
Antall barn i kontantstøttealder	13364	13123	13308	13509	13563	14144
Antall barn som er brukere av kontantstøtte	7089	6876	6859	6920	6725	6627
Andel barn som er brukere av kontantstøtte	53,0	52,4	51,5	51,2	49,6	46,9
Landet utenom Oslo						
Antall barn i kontantstøttealder	107752	105791	106363	104841	101166	99308
Antall barn som er brukere av kontantstøtte	81962	79972	78933	75311	69713	63416
Andel barn som er brukere av kontantstøtte	76,1	75,6	74,2	71,8	68,9	63,9

Økning blant barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i perioden

I samme periode har det vært en økning antall barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er i kontantstøttealder. Septemberuttaket viser at mens det i 1999 var om lag 7 100 barn i målgruppen som hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, så var det i 2004 hele 9 300, dvs. en økning med over 2 100 barn i hele landet

Andelen barn som er brukere av kontantstøtten viser ikke den samme nedgangen som for befolkningen ellers (tabell 3.4). Siden kontantstøtten ble innført har det vært en stabil andel barn som bruker kontantstøtte både blant vestlige og ikke-vestlige innvandrere i hele perioden. For barn med vestlige innvandrerbakgrunn var det i 1999 en andel på 59 prosent av barna i kontantstøttealder som var brukere. Tabell 3.5 viser at dette har vært en stabil andel fram til 2003, før andelen synker til 52 prosent i 2004. Denne nedgang kan være tilfeldig, siden denne gruppa er svært liten.

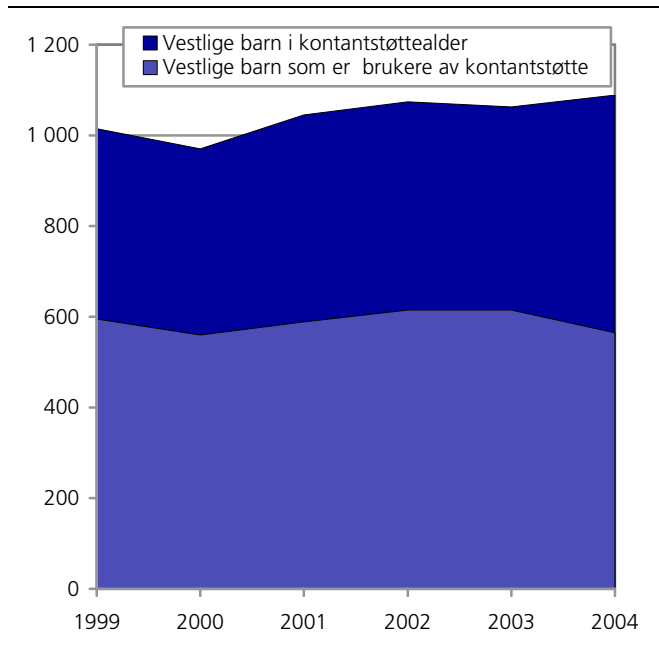
Bruk blant vestlige under og ikke-vestlige barn over landsgjennomsnittet

For barna i kontantstøttealder som har bakgrunn fra ikke-vestlige land har det vært en svak økning i brukerne i hele landet. Mens det i 1999 var 75,5 prosent av barna med ikke-vestlig bakgrunn som bar brukere av kontantstøtten, var det i 2004 nær 78 prosent. I begge gruppene varierer andelen år for år i større grad enn for hele befolkningen. Dette skyldes at gruppen er vesentlig mindre og tilfeldige variasjoner vil få større utslag. Likevel kan det se ut som om mens det er en nedgang i andelen barn som er brukere av kontantstøtte i hele befolkningen, er andelen konstant eller økende blant ikke-vestlige innvandrere i hele landet.

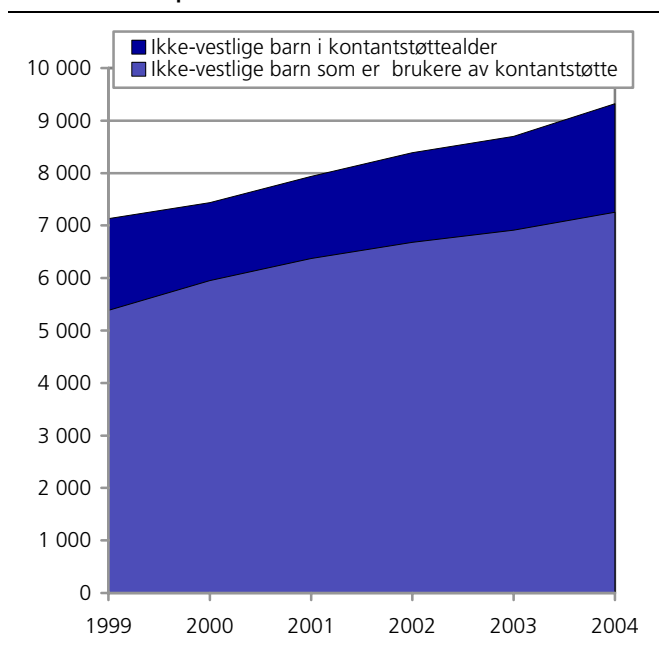
Tabell 3.5. Barn i kontantstøttealder og barn som er brukere etter landbakgrunn. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent

	Vestlige barn i kontantstøttealder	Vestlige barn som er brukere	Andel vestlige barn som er brukere	Ikke-vestlige barn i kontantstøttealder	Ikke-vestlige barn som er brukere	Andel ikke-vestlige barn som er brukere
1999	1015	595	58,6	7131	5383	75,5
2000	970	560	57,7	7436	5951	80,0
2001	1045	589	56,4	7937	6374	80,3
2002	1074	615	57,3	8388	6676	79,6
2003	1063	615	57,9	8698	6909	79,4
2004	1089	565	51,9	9320	7254	77,8

Figur 3.3. Barn i kontantstøttealder og barn med vestlig innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall

Figur 3.4. Barn i kontantstøttealder og barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er brukere. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall

Ser vi særskilt på barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Oslo, har det vært en jevn økning i antall barn i denne gruppen (se figur 3.6 og 3.7). Det har også vært en jevn økning i antall barn som bruker kontantstøtte i perioden. Blant de ikke-vestlige barna i kontantstøttealder, er det over 4 av 10 som er bosatt i Oslo per september 2004. I 2004 var det 44 prosent av alle barna i denne gruppen som brukte kontantstøtte som bodde i Oslo og 27 prosent av alle barn i byen i alderen 1 og 2 år.

Tabell 3.6. Barn i kontantstøttealder og barn som er brukere etter landbakgrunn, Oslo og landet utenom Oslo. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent

År	Vestlige barn i kontantstøttealder	Vestlige barn som er brukere	Andel vestlige barn som er brukere	Ikke-vestlige barn i kontantstøttealder	Ikke-vestlige barn som er brukere	Andel ikke-vestlige barn som er brukere
Oslo						
1999	199	111	55,8	3154	2551	80,9
2000	209	105	50,2	3253	2678	82,3
2001	210	112	53,3	3404	2854	83,8
2002	238	122	51,3	3532	2966	84,0
2003	245	136	55,5	3638	3060	84,1
2004	268	147	54,9	3836	3205	83,6
Landet utenom Oslo						
1999	816	484	59,3	3977	2832	71,2
2000	761	455	59,8	4183	3273	78,2
2001	835	477	57,1	4533	3520	77,7
2002	836	493	59,0	4856	3710	76,4
2003	818	479	58,6	5060	3849	76,1
2004	821	418	50,9	5484	4049	73,8

Det er en større andel barn med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn som bruker kontantstøtte i Oslo enn resten av landet. Tabell 3.6 sammenstiller antall barn i kontantstøttealder, antall barn som er brukere av kontantstøtte og andel brukere i Oslo og resten av landet (utenom Oslo). Tabellen viser at det blant barn med vestlig innvandrerbakgrunn er relativt like stor andel blant barn i Oslo som i resten av landet som er brukere av kontantstøtte. I 2004 er det 4 prosentpoeng forskjell.

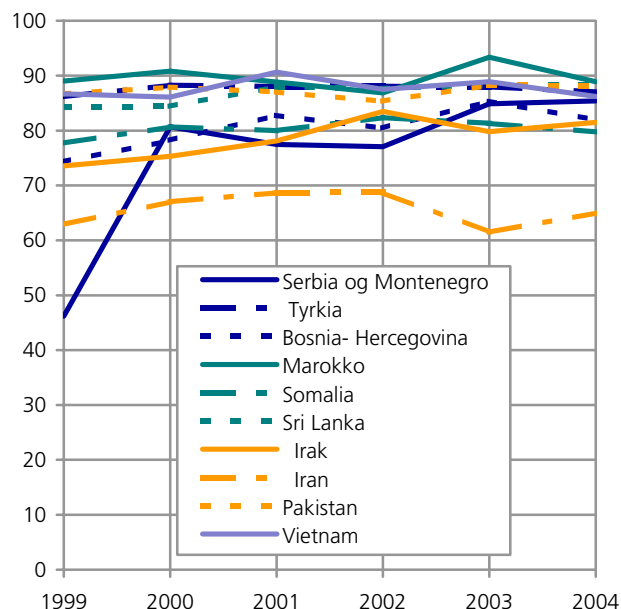
Noe større forskjell er det blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Her var andelen på 84 i Oslo mot 74 i resten av landet. Dvs. 10 prosentpoeng høyere i Oslo enn i resten av landet. I forhold til hele befolkningsgruppen i Oslo var det i underkant av 47 prosent som brukte kontantstøtte i 2004, noe som er en forskjell på 37 prosentpoeng (se tabell 3.4).

Det er altså flere barn i hele befolkningen som er brukere av kontantstøtte i landet utenom Oslo enn i Oslo. Nedgangen er størst blant barn i alt utenom Oslo, mens nedgangen i perioden er noe mindre blant barn i Oslo. Blant barn 1 og 2 år med ikke-vestlig bakgrunn, er det en større andel som er brukere av kontantstøtte enn i landet utenom Oslo, altså et motsatt bilde. Her er det flere brukere i Oslo enn i landet utenom Oslo.

Stabil andel barn som er brukere av kontantstøtte med bakgrunn fra ikke-vestlige land

Om vi bryter ned etter landbakgrunn og ser nærmere på noen utvalgte ikke-vestlige land, ser vi at det er en relativt stabil andel som er brukere av kontantstøtte i hele perioden for de enkelte landgruppene. Når vi skal se på en så avgrenset aldersgruppe for enkeltland, vil resultatene kunne variere mye på grunn av tilfeldigheter og av at gruppens størrelse endrer seg. Gruppene må være av en viss størrelse i hele perioden for at vi skal kunne si noe om utvikling over tid, men selv da vil vi kunne se store variasjoner (se kapittel 2).

Figur 3.5. Andel barn i målgruppa som er brukere av kontantstøtte, utvalgte land. Hele landet. Per 1. september 1999-2004

Barn med bakgrunn fra Serbia og Montenegro er de gruppene der andelen som er brukere varierer mest i perioden. Det var lav andel i 1999, mens det i 2004 ligger blant de gruppene med høyest andel brukere. Dette kan skyldes at personer fra Serbia og Montenegro var relativt nyankomne i 1999, og enten hadde andre tilbud eller ikke kjente til tilbudet om kontantstøtte.

Den laveste andelen som er brukere av kontantstøtte, finner vi blant barn med bakgrunn fra Iran. Mens barn med bakgrunn fra Marokko, Pakistan, Tyrkia og Sri Lanka har den høyeste andelen i hele perioden (over gjennomsnittet for alle ikke-vestlige innvandrere i perioden).

Hvordan kan vi forklare den høye andelen brukere blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo?

Som vi har vist, skiller Oslo seg ut med at mens det er færre brukere blant alle barn i målgruppa enn i resten av landet, finner vi det motsatte for ikke-vestlige innvandrere. En mulig forklaring på dette kan være at innvandrerbefolkningen i Oslo har en annen sammensetning enn innvandrerbefolkningen sett under ett i hele landet (eller landet utenom Oslo). Innvandrere med bakgrunn fra Pakistan og Marokko er landgrupper vi stort sett finner i Oslo. Hele 76 prosent av alle marokkanere i Norge var bosatt i Oslo per 1.1.2005, og 72 prosent av alle med pakistansk bakgrunn. Dette er grupper som har kommet gjennom arbeidsmigrasjon og har lang botid i Norge kollektivt sett (se vedleggstabell 1). Det samme gjelder personer med bakgrunn fra Tyrkia, der 40 prosent av gruppene er bosatt i Oslo. Dette er også en gruppe som har lang botid i Norge.

Grupper som har kommet som flyktninger er i mindre grad representert i Oslo enn i resten av landet. Bare 13 prosent av personer med bakgrunn fra Bosnia og Hercegovina var bosatt i Oslo per 1.1.2005. Og bare 19 prosent av personene med bakgrunn fra Serbia og Montenegro og Afghanistan er bosatt i Oslo, 26 prosent av irakerne og chilenerne. Blant srilankere, somaliere og iranere er representasjonen i Oslo noe høyere, med henholdsvis 57, 44 og 32 prosent av befolkningsgruppen. Både bosniere, srilankere og iranere har noe lengre botid, og er trolig ikke underlagt noen ekstra rettigheter eller ordninger for flyktninger (for eksempel barnehage for småbarn), men somaliere som gruppe har kortere botid. Både srilankere og somaliere er like mye representert i Oslo som for eksempel tyrkere.

Enkelte landgruppers høye representasjon i barnehagedekning kan kanskje være med på å forklare hvorfor

det er høyere andelen av barna i kontantstøttealder som er brukere i Oslo enn i resten av landet. I tabellene under ser vi nærmere på andelen barn som er brukere blant utvalgte landgrupper i Oslo og i landet utenom Oslo. Vi ser at andelen barn som er brukere av kontantstøtte er særlig høy i grupper som er godt representert i Oslo i forhold til resten av landet. Blant barn med pakistansk bakgrunn er det over 86 prosent av barna som er brukere i Oslo i hele perioden, og det samme for barna i resten av landet. Blant barn med bakgrunn fra Marokko er rundt 90 prosent brukere av kontantstøtte i Oslo og resten av landet. Dette er imidlertid en svært liten gruppe (rundt 250 barn i hele landet i perioden), og kan ikke forklare den høye bruken av kontantstøtte alene. Imidlertid ser vi at det også blant innvandrergrupper som opprinnelig har kommet som flyktninger og er bra representert i Oslo, også har en høy andel brukere av kontantstøtte. Dette gjelder særlig srilankere (mellom 80 og 90 prosent brukere i Oslo, noe lavere i landet utenom) og blant barn med bakgrunn fra Somalia. Blant barn med bakgrunn fra Somalia er det rundt 90 prosent av barna som er brukere i hele perioden i Oslo, mens det er betydelig lavere i resten av landet (rundt 70 prosent). Barn med tyrkisk bakgrunn i kontantstøttealder er også i stor grad brukere av kontantstøtte framfor barnehage.

Blant bosniere er andelen barn som bruker kontantstøtte langt lavere i Oslo enn i resten av landet, men her er det svært få barn som er bosatt i Oslo. Blant iranere og vietnamesere ser vi også den samme tendensen til at det er mindre bruk av kontantstøtte blant de som er bosatt i Oslo enn de som bor i resten av landet. Således kan det se ut til at disse gruppene mer følger tendenser vi ser i resten av befolkningen, at det er lavere bruk av kontantstøtte i Oslo enn resten av landet.

Tabell 3.7 Andel barn som er brukere av kontantstøtte i utvalgte ikke-vestlige land, Oslo. Per 1. september 1999-2004

Oslo	Serbia og Montenegro	Tyrkia	Bosnia-Hercegovina	Marokko	Somalia	Sri Lanka	Irak	Iran	Pakistan	Vietnam
1999	70,4	86,9	50,0	88,7	85,1	81,0	82,1	68,8	86,8	81,6
2000	82,7	87,3	78,3	90,8	85,0	86,0	85,8	68,5	87,8	78,4
2001	84,5	88,5	78,6	90,5	85,0	87,8	84,5	74,2	87,8	86,9
2002	86,0	88,5	65,8	89,9	92,2	90,4	89,5	69,0	85,6	85,7
2003	90,5	89,9	72,5	94,0	88,2	89,9	84,6	67,0	87,5	84,1
2004	86,1	91,3	66,7	88,6	88,5	90,0	85,7	60,2	88,5	81,9

Tabell 3.8 Andel barn som er brukere av kontantstøtte i utvalgte ikke-vestlige land, landet utenom Oslo. Per 1. september 1999-2004

Landet utenom Oslo	Serbia og Montenegro	Tyrkia	Bosnia-Hercegovina	Marokko	Somalia	Sri Lanka	Irak	Iran	Pakistan	Vietnam
1999	42,0	85,6	75,6	90,5	68,3	87,9	69,3	59,9	86,4	88,5
2000	80,3	88,9	78,2	90,9	75,7	82,4	70,2	66,3	88,3	88,3
2001	75,9	87,8	83,3	83,8	74,5	88,2	75,3	66,5	84,8	91,8
2002	75,4	87,8	82,2	77,9	71,9	83,6	81,4	68,6	84,8	88,0
2003	83,5	86,8	86,9	91,3	73,7	85,7	78,3	58,9	90,8	90,5
2004	85,2	84,2	83,8	90,0	71,2	85,5	79,9	67,7	87,2	87,7

Tabell 3.9. Andel barn av barn i målgruppa som er brukere av kontantstøtte, etter alder og region. Per 1. september 1999-2004

	1999		2000		2001		2002		2003		2004	
	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år
I alt	78,2	69,0	77,8	68,3	77,0	66,3	74,8	64,4	71,8	61,6	67,3	56,1
01 Østfold	83,9	74,0	83,8	75,8	84,7	73,4	81,5	72,2	78,7	68,9	73,8	61,6
02 Akershus	73,7	60,6	69,9	58,5	69,2	54,7	65,3	53,0	60,0	46,4	54,0	41,6
03 Oslo	58,7	47,2	57,4	47,1	57,9	44,6	56,6	45,7	54,8	44,1	52,1	41,1
04 Hedmark	84,9	74,2	83,4	74,9	83,3	70,5	81,2	69,9	78,8	67,2	71,7	60,3
05 Oppland	88,9	82,7	89,6	82,4	88,9	80,3	86,3	78,5	84,4	74,8	81,0	69,9
06 Buskerud	80,9	71,7	79,8	69,2	78,4	67,1	76,7	64,6	74,0	63,5	68,0	56,6
07 Vestfold	83,5	74,4	82,6	71,9	80,9	70,2	77,0	65,0	76,0	62,9	69,8	58,9
08 Telemark	85,5	77,0	86,6	76,4	82,7	75,3	79,3	68,9	76,3	67,8	73,3	61,7
09 Aust-Agder	85,7	78,6	87,8	78,9	86,7	79,4	84,4	77,7	82,3	76,6	78,2	71,1
10 Vest-Agder	88,9	83,3	88,8	84,0	87,6	81,6	84,9	78,6	82,0	75,6	77,6	69,5
11 Rogaland	80,2	73,4	80,5	73,9	79,5	71,4	77,7	69,7	75,5	66,9	70,4	60,3
12 Hordaland	79,6	71,4	79,6	69,2	79,3	68,4	77,5	67,2	75,2	64,4	72,1	59,6
14 Sogn- og Fjordane	83,5	72,0	83,0	71,9	81,6	71,2	81,9	68,7	77,5	69,1	77,4	60,8
15 Møre og Romsdal	85,3	76,3	84,4	76,0	84,5	73,1	83,2	70,3	79,0	69,6	75,8	62,1
16 Sør-Trøndelag	79,7	69,7	78,3	68,1	77,3	66,9	75,6	63,2	72,4	59,9	65,3	53,7
17 Nord-Trøndelag	85,8	79,0	86,1	76,8	86,2	78,0	83,3	76,2	81,9	71,8	79,3	69,4
18 Nordland	75,4	65,7	75,7	64,2	75,6	63,1	73,8	61,1	69,9	60,6	66,9	54,1
19 Troms	61,8	53,0	62,6	52,7	60,9	52,6	59,2	50,5	57,6	47,2	52,9	44,9
20 Finnmark- Finnmarku	58,6	48,8	62,0	48,3	60,5	49,1	59,0	44,9	56,9	44,3	51,0	40,5

3.3. Færre 2-åringer enn 1- åringer som bruker kontantstøtte

Vi skal her se nærmere på hvor stor andel av barna i kontantstøttealder som bruker kontantstøtte fordelt på fylke og alder i perioden 1999-2004.

I hele befolkningen ser det ut til at andelen som er brukere av kontantstøtte reduseres fra 1 år til 2 år. Tabellen under viser andelen barn i hele befolkningen som er brukere av kontantstøtte etter alder i perioden 1999-2004, for hele landet og for hvert fylke. Dette mønsteret har trolig en sammenheng med at det er flere barnehageplasser for barn som er fylt 2 år enn 1-åringer, og at flere ønsker å ha 2-åringer i barnehage.

I alle fylker er det en mindre andel av 2-åringene enn 1-åringene som er brukere av kontantstøtte. Andelen barn 1-2 år som er brukere av kontantstøtte ser ut til å være lavest i Finnmark, Oslo, Akershus og Troms. Vi ser at det er en minkende andel barn som er brukere av kontantstøtte både i hele landet og for Oslo særskilt, og at det er færre barn i Oslo enn for hele landet som er brukere av kontantstøtte.

Mindre forskjeller blant 1 og 2 åringer blant ikke-vestlige barn

Gjennomgående er det en større andel av barna med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som mottar kontantstøtte enn alle barn, og barn med vestlig innvandrerbakgrunn bruker i mindre grad kontantstøtte enn barn

med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Tabell 3.10 viser andelen av barna i kontantstøttealder med ikke-vestlig landbakgrunn. Som vi har sagt tidligere, er det gjennomgående større andel av barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som mottar kontantstøtte enn barna i hele befolkningen sett under ett.

Ikke-vestlige innvandrere har ikke hatt den samme nedgangen i andelen som er brukere av kontantstøtte i perioden som det har vært i hele befolkningen og den vestlige innvandrerbefolkningen. Det er også en lavere andel blant 2-åringene enn 1-åringene som er brukere. I 2004 var det for hele landet like stor prosentpoengs nedgang som for hele befolkningen mellom andelen 1-åringer og andelen 2-åringer som var brukere av kontantstøtte.

På fylkesnivå er det imidlertid store variasjoner. I de fleste fylker er antallet barn i denne gruppen svært liten, og det er vanskelig å si noe om trender eller utvikling på fylkesnivå. Vi ser imidlertid at tendensen er den motsatte av hvordan det er i befolkningen ellers. I motsetning til de andre gruppene er barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn hyppigere brukere i Oslo enn i hele landet. Vi ser at forskjellen mellom 1- og 2-åringers bruke er noe mindre sammenlignet med nedgangen blant hele befolkningen, på 7 prosentpoeng i 2004.

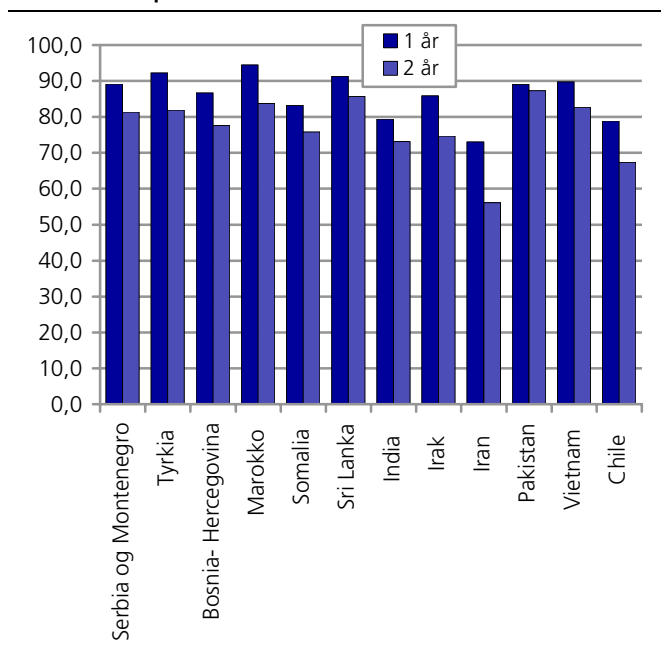
Tabell 3.10. Andel barn med ikke-vestlig innvanderbakgrunn av barn i målgruppa som er brukere av kontantstøtte, etter alder og region. Per 1. september 1999-2004

	1999		2000		2001		2002		2003		2004	
	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år
0 Hele landet	77,4	73,6	82,4	77,5	82,8	77,7	81,7	77,5	81,5	77,4	81,0	74,4
01 Østfold	81,0	79,7	84,6	84,7	85,7	80,4	84,0	84,0	87,2	81,1	84,3	78,1
02 Akershus	76,6	71,6	51,9	47,1	54,0	48,4	49,5	48,5	53,8	45,5	49,4	49,0
03 Oslo	81,7	80,1	83,9	80,7	85,6	82,0	85,0	82,9	85,8	82,4	87,1	79,9
04 Hedmark	63,5	49,4	78,6	81,8	80,9	66,2	80,6	67,1	74,4	67,2	69,6	63,8
05 Oppland	70,7	78,2	83,3	74,6	87,7	83,3	77,9	78,1	78,0	75,3	73,7	63,0
06 Buskerud	81,1	74,3	88,4	83,4	82,9	82,8	81,6	79,9	85,1	83,5	79,8	70,6
07 Vestfold	72,0	68,9	85,2	78,2	84,9	82,6	86,6	84,5	82,6	82,1	86,7	79,0
08 Telemark	79,3	66,3	90,9	74,2	74,0	71,4	75,9	61,1	72,7	70,8	73,3	60,9
09 Aust-Agder	60,0	57,4	84,9	74,1	80,5	72,5	81,4	71,7	73,8	85,5	79,4	71,4
10 Vest-Agder	85,3	73,6	59,6	53,6	61,1	57,6	57,7	58,5	56,6	50,3	58,4	53,4
11 Rogaland	76,5	70,4	50,1	48,3	53,7	45,5	51,2	46,5	48,3	46,1	48,9	42,7
12 Hordaland	70,8	71,3	81,7	73,8	81,7	75,9	75,6	74,9	80,7	72,0	77,5	75,7
14 Sogn og Fjordane	83,9	76,7	85,1	77,8	86,1	73,3	78,1	73,5	72,7	54,1	80,7	69,4
15 Møre og Romsdal	77,0	74,6	87,1	68,8	80,2	81,4	82,5	71,3	75,3	73,7	70,8	64,7
16 Sør-Trøndelag	72,0	64,6	78,2	74,8	84,1	66,2	76,3	70,5	70,7	66,7	65,7	61,1
17 Nord-Trøndelag	53,8	47,4	57,1	50,0	72,0	45,5	76,9	57,1	60,9	57,7	60,6	52,0
18 Nordland	46,3	30,6	59,3	44,7	49,0	41,7	66,1	52,0	61,3	55,1	59,4	60,4
19 Troms	40,0	40,4	29,5	26,1	32,0	28,6	27,8	23,5	22,1	23,2	18,9	18,1
20 Finnmark Finnmark	61,5	75,0	67,9	48,6	50,0	75,0	57,9	33,3	50,0	46,7	48,0	50,0

Størst forskjell mellom 1- og 2-åringer blant barn med bakgrunn fra Iran

Om vi ser nærmere på enkelte ikke-vestlige land, ser vi at det er barn med bakgrunn fra Iran som er den enkeltgruppen som har en andel brukere under landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere. Figuren og tabellen under viser andelen barn etter alder og noen utvalgte enkeltland for 2004. Av disse landene er det barn med bakgrunn fra Iran som har den største nedgangen i andel brukere mellom 1 og 2 år (17 prosentpoeng). Som vi ser av tabellen under er dette en liten gruppe, og gruppen som i 2004 hadde lavest andel 1-åringer som brukte kontantstøtte av de gruppene vi har sett på her. 1-åringer med bakgrunn fra Marokko hadde den høyeste andelen 1-åringer som var brukere av kontantstøtte i 2004. Her var det en nedgang på 11 prosentpoeng mellom andelen 1-åringer og 2-åringer. Men dette er også en liten gruppe.

Blant barna i de største gruppene finner vi relativt høy andel brukere både blant 1-åringene og 2-åringene. Barn med bakgrunn fra Irak var den største gruppen 1-åringer i 2004, og her var det 86 prosent av 1-åringene og 75 prosent av 2-åringene som brukte kontantstøtte (11 prosentpoeng færre). Blant barn med bakgrunn fra Somalia var det 83 prosent av 1-åringene og 76 prosent av 2-åringene som brukte kontantstøtte (7 prosentpoeng færre). Minst forskjell mellom 1- og 2-åringers bruk er det blant barn med bakgrunn fra Pakistan. Her var det 89 prosent av 1-åringene og 87 prosent av 2-åringene som brukte kontantstøtte, altså 2 prosentpoeng færre.

Figur 3.6. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter alder og utvalgte ikke-vestlige land. Hele landet. Per 1. september 2004

Tabellen under viser andelen i perioden 1999-2004, og absolutte tall. Vi ser at det er store variasjoner fra år til år for de enkelte landene. I enkelte grupper er det svært få personer, chilenske barn som den absolutt minste gruppen. Som sagt tidligere skal man være forsiktig med å trekke for sterke konklusjoner når gruppene er så små, men for de større gruppene (bl.a. pakistanere) kan vi kanskje si mer om tendenser.

Tabell 3.11. Barn som er brukere av kontantstøtte etter alder og utvalgte ikke-vestlige land. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall og prosent av målgruppa

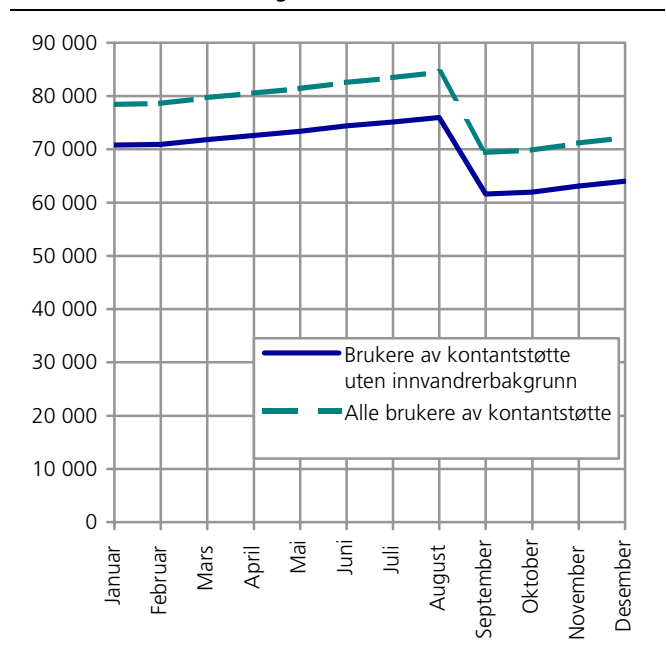
	Serbia og Montenegro	Tyrkia	Bosnia-Hercegovin	Marokko	Somalia	Sri Lanka	India	Irak	Iran	Pakistan	Vietnam	Chile
a												
Antall barn 1 år som er brukere av kontantstøtte												
1999	152	204	112	126	239	294	101	138	89	452	285	55
2000	297	239	118	139	322	339	93	182	113	453	257	47
2001	262	252	120	139	313	339	93	266	144	451	332	44
2002	217	241	159	131	394	337	86	307	135	400	294	45
2003	234	226	160	143	420	343	64	310	124	463	288	44
2004	263	237	130	136	495	312	77	517	138	456	296	41
Andel barn 1 år som er brukere av kontantstøtte												
1999	45,6	87,2	81,2	89,4	79,7	87,2	78,9	76,7	67,9	84,2	90,2	80,9
2000	84,1	86,9	84,3	89,1	83,0	90,2	77,5	76,8	77,9	86,0	92,8	77,0
2001	75,7	88,7	87,6	90,8	83,7	90,2	80,2	82,6	75,8	84,9	94,1	81,5
2002	78,6	88,9	83,7	86,8	86,8	90,8	78,2	85,8	73,4	82,8	90,5	73,8
2003	90,7	89,0	88,9	94,7	81,6	93,7	77,1	81,4	72,9	86,2	91,4	84,6
2004	89,2	92,2	86,7	94,4	83,2	91,2	79,4	85,9	73,0	89,1	89,7	78,8
Antall barn 2 år som er brukere av kontantstøtte												
1999	160	239	122	101	248	248	77	137	87	494	243	52
2000	254	212	101	128	255	262	101	157	74	484	257	48
2001	243	242	111	132	319	326	89	177	95	477	240	43
2002	210	246	125	133	320	319	86	270	126	463	300	41
2003	220	236	155	138	382	309	83	294	98	440	281	44
2004	222	212	132	129	402	312	60	289	96	469	262	33
Andel barn 2 år som er brukere av kontantstøtte												
1999	46,6	85,4	68,9	88,6	75,8	81,0	75,5	70,6	58,4	89,2	82,9	71,2
2000	77,0	89,8	72,1	92,8	78,0	78,0	78,9	73,7	55,2	89,8	80,3	72,7
2001	79,4	87,4	78,2	86,8	76,7	85,8	73,0	72,2	60,1	89,2	86,3	70,5
2002	75,5	87,2	76,7	86,9	77,5	84,6	72,3	81,1	64,3	87,7	84,7	78,8
2003	79,4	87,1	82,0	92,0	81,1	83,1	75,5	78,2	51,3	90,5	86,5	72,1
2004	81,3	81,9	77,6	83,8	75,8	85,7	73,2	74,7	56,1	87,3	82,6	67,3

3.4. Hvem er de mest stabile brukerne i løpet av 2004?

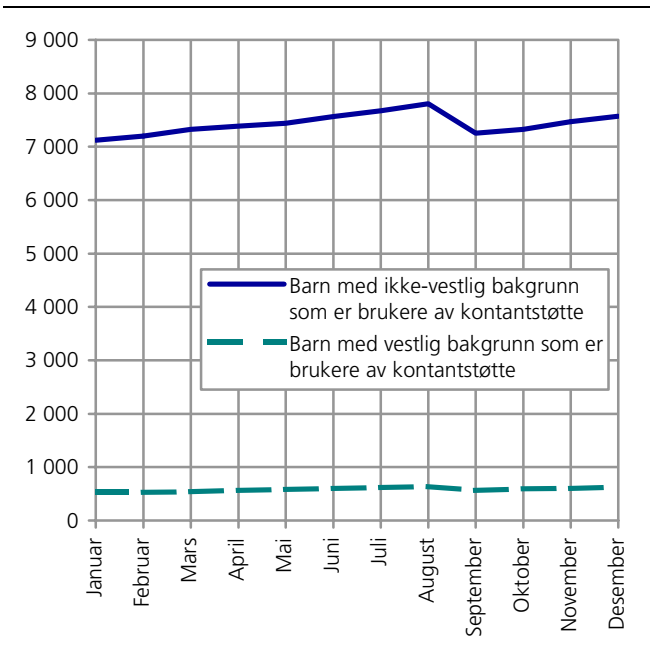
I dette avsnittet skal vi se nærmere på bruken av kontantstøtte i løpet av 2004. Antallet barn som er brukere av kontantstøtte varierer fra måned til måned. I kapitlet ellers har vi sett på antall per september for hvert år, da dette er måneden som sammenfaller med fellesopptaket i barnehagene. Det er imidlertid interessant å se på hvordan bruken varierer i løpet av et år i ulike grupper.

I løpet av 2004 var det blant alle barn 1 og 2 år en relativt stor nedgang i antall brukere mellom august og september. Fra august til september var det en nedgang i antall brukere på 19 prosent blant barn uten innvandrerbakgrunn. Denne nedgangen skyldes trolig i hovedsak at barna fikk plass i barnehage, men kan også skyldes at noen barna fylte tre år og ikke hadde rett på kontantstøtte lengre. Figur 3.7 viser antall barn som er brukere av kontantstøtte i alt og antall barn uten innvandrerbakgrunn som er brukere. Som det kommer fram av figuren er fallet fra august til september så å si identiske, og kan tyde på at det i all hovedsak er barn uten innvandrerbakgrunn som representerer den gruppen som er mest påvirket av opptaket i barnehagene. Det var 19 prosent færre barn i alt i september enn i august, og 18 prosent færre blant barn uten innvandrerbakgrunn.

Figur 3.7. Antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned i 2004. Alle brukere og brukere uten innvandrerbakgrunn. Hele landet

Figur 3.8. Antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned i 2004. Barn med vestlig og ikke-vestlig landbakgrunn. Hele landet

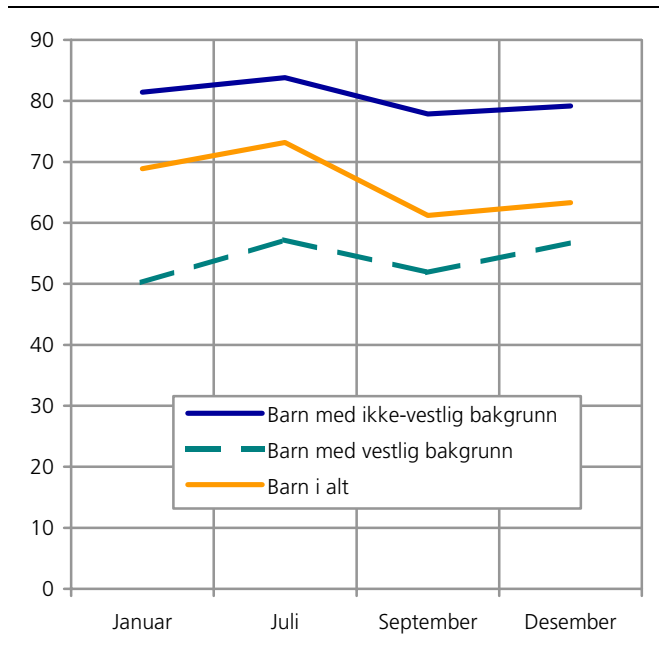
Som vi har sett tidligere er det et mer stabilt antall barn med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er brukere av kontantstøtte. Om vi ser særskilt på 2004 ser vi at nedgangen blant brukerne fra august til september i 2004 var på 7 prosent for barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn (figur 3.8). Blant barn med vestlig innvandrerbakgrunn var nedgangen på 11 prosent i samme periode. Bruken blant barn med innvandrerbakgrunn ser ut til å være mindre preget av barnehageopptaket enn bruken blant barn i befolkningen ellers.

Barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er de mest stabile brukerne av kontantstøtte

Barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er altså de mest stabile brukerne av kontantstøtte. I figur 3.9 er andelen barn som er brukere av kontantstøtte beregnet ut fra folketallet for januar, juli, september og desember. Antallet barn i målgruppa er folketallet for barn 1 og 2 år 1. januar 2004 og 2005, middelfolkemengden per 1. juli og absolutt antall 1- og 2-åringer per september 2004.

Denne figuren viser at det også er mindre variasjoner i andel barn som bruker kontantstøtte i løpet av 2004 blant barn med ikke-vestlig bakgrunn, enn befolkningen ellers. Andelsvis nedgang fra juli (beregnet ut fra middelfolkemengden) til september var på 6 prosentpoeng blant barn med ikke-vestlig bakgrunn. Blant barn med vestlig bakgrunn var nedgangen på 5 prosentpoeng, altså noe mindre. Nedgangen i andelen barn som bruker kontantstøtte blant barn i alt var på 12 prosentpoeng fra juli til september (beregnet ut fra middelfolkemengde i juli).

Figur 3.9. Andel barn som er brukere av kontantstøtte i løpet av 2004, barn i hele befolkningen og barn med innvandrerbakgrunn. Hele landet

Det er store sesongmessige svingninger i antall barn som bruker kontantstøtte, og vi ser at det er en oppgang i andelen barn 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte fra september til desember. For barn i alt er det en økning på 2 prosentpoeng i andelen barn som bruker kontantstøtte fra september til desember. Økningen er noe mindre for barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn (1 prosentpoeng) og høyest for barn med vestlig innvandrerbakgrunn (5 prosentpoeng).

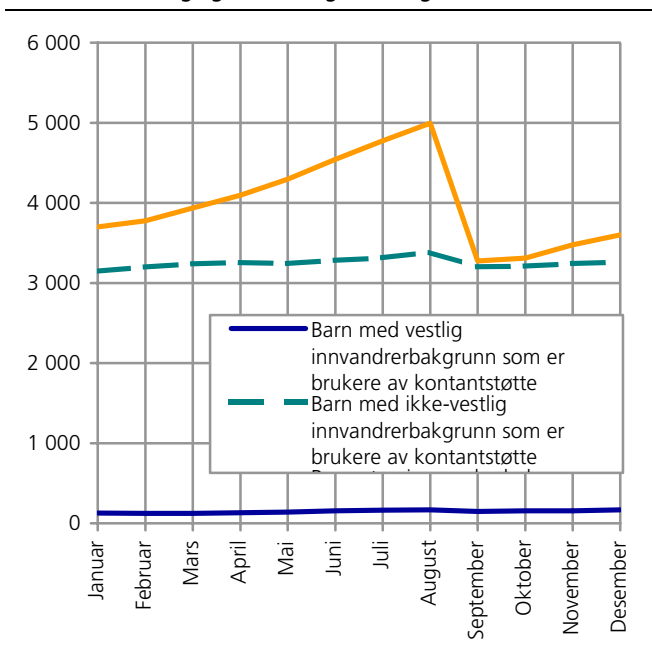
Stor forskjell mellom barn uten innvandrerbakgrunn og ikke-vestlige innvandrere i Oslo

Neste halvparten av alle barna som er brukere av kontantstøtte i Oslo er barn med innvandrerbakgrunn. Per september 2004 var det 5 av 10 brukere av kontantstøtte i Oslo som hadde innvandrerbakgrunn. I figur 3.10 ser vi særskilt på årsløpet blant barn i Oslo. Vi ser her på barn uten innvandrerbakgrunn og barn med vestlig og ikke-vestlig landbakgrunn.

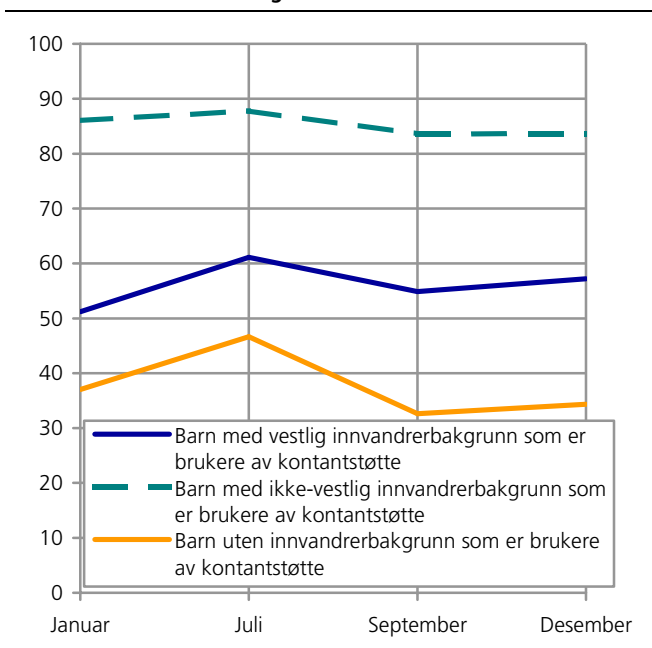
Barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn har et nærmest likt antall barn som bruker kontantstøtte i hele perioden, mens det for barn uten innvandrerbakgrunn er en jevn stigning fram mot august i antall, og en tydelig nedgang sammenfallende med hovedopptaket i barnehagene. For barn med vestlig landbakgrunn er det ikke store forskjellene i antall barn som er brukere av kontantstøtte. For barn med ikke-vestlig bakgrunn er det en nedgang fra august til september på 5 prosent. Dette er mindre enn for samme gruppe i hele landet. For barn med vestlig bakgrunn er det en nedgang på 13,5 prosent i samme periode. Disse utgjorde imidlertid bare et lite antall i perioden (se

figur 3.10). Blant barn uten innvandrerbakgrunn er en nedgang fra august til september på 34,5 prosent. Dette er en langt større nedgang enn for samme gruppe i hele landet. Dette viser at det barn med innvandrerbakgrunn i langt mindre grad er påvirket av opptakene i barnehagene i denne perioden. Og det viser også at Oslo skiller seg ut fra landet ellers. I september var det 49 prosent av barna som var brukere av kontantstøtte i Oslo, som hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Figur 3.10. Antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned i 2004. Barn uten innvandrerbakgrunn og med vestlig og ikke-vestlig landbakgrunn. Oslo

Figur 3.11. Andel barn som er brukere av kontantstøtte i løpet av 2004, barn uten innvandrerbakgrunn og barn med innvandrerbakgrunn. Oslo

Vi så at barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er de mest stabile brukere i hele landet. Andelen barn som er brukere vil variere fra måned til måned, i takt med at barn starter i barnehage og at det er en tilvekst og avgang i barn som er brukere av kontantstøtte i perioden. I figur 3.11 er andelen barn som er brukere av kontantstøtte beregnet ut fra folketallet for januar, juli, september og desember. Antallet barn i målgruppa er folketallet for barn 1 og 2 år 1. januar 2004 og 2005, middelfolkemengden per 1. juli og absolutt antall 1- og 2-åringer per september 2004. Dette er ikke en helt nøyaktig måte å måle andelen på, men kan gi en viss pekepinn på endringer i løpet av 2004.

Det er mye lavere andel barn som bruker kontantstøtte blant barn uten innvandrerbakgrunn enn det er blant barn med innvandrerbakgrunn. I september 2004 var det 33 prosent av barna uten innvandrerbakgrunn som var brukere av kontantstøtte. Til sammenligning var det 55 prosent blant barn med vestlig bakgrunn og 84 prosent av barna med ikke-vestlig bakgrunn. Som vi har sett tidligere er andelen barn som er brukere av kontantstøtte høyere i Oslo enn andre fylker, for barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

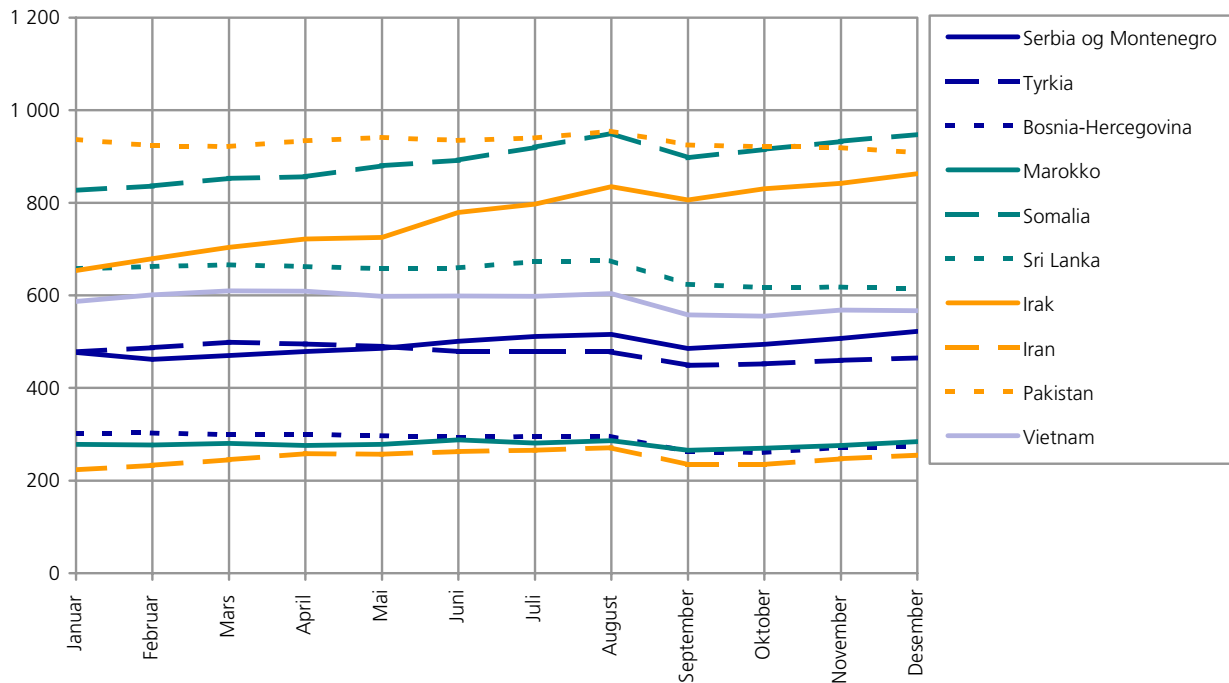
For alle gruppene er det størst andel barn som er brukere av kontantstøtten i juli. Deretter er det en nedgang for alle. Blant barn uten innvandrerbakgrunn er det en nedgang fra juli til september på 14 prosentpoeng. For barn med ikke-vestlige bakgrunn er nedgangen på 4 prosentpoeng, mens det for barn med vestlig bakgrunn er en nedgang på 6 prosentpoeng. Dette understreker igjen at det er barn uten innvandrerbakgrunn som i størst grad blir påvirket av barnehagebruk.

Andelen som bruker kontantstøtte øker fra september til desember, ved at det blir en tilvekst av barn som kommer i kontantstøttealder og ikke har barnehage. Økningen er liten for ikke-vestlige innvandrere, men for vestlige innvandrere og barn uten innvandrerbakgrunn er det en økning på om lag 2 prosentpoeng.

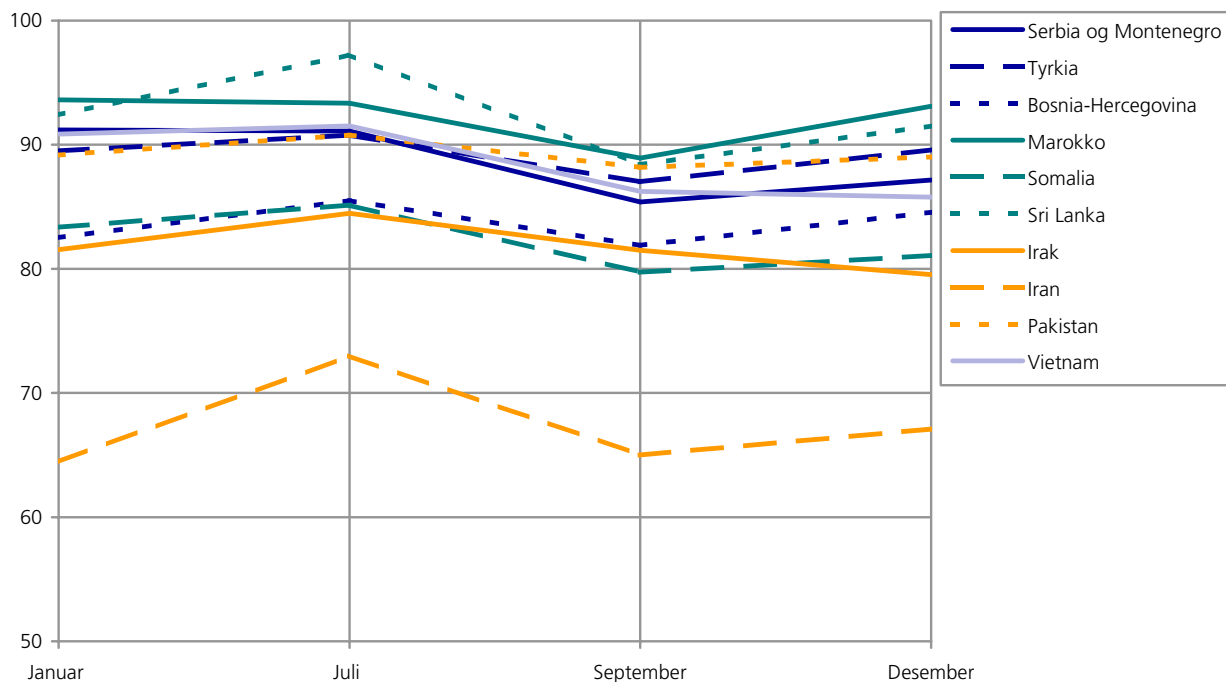
3.5. Brukere i løpet av 2004 for enkelte landgrupper

Vi skal nå se nærmere på hvor mange barn som er brukere av kontantstøtte i enkelte landgrupper i løpet av 2004. Figur 3.12 viser antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned i løpet av 2004, for utvalgte land. Det er flest barn som er brukere av kontantstøtte med bakgrunn fra Pakistan, Somalia og Irak. Dette har en klar sammenheng med at dette også er de tre største gruppene i denne aldersgruppen i 2004 (se kapittel 2). For alle landgrupper er det noe variasjon fra måned til måned i løpet av året. Det er derimot få landgrupper som har en så tydelig nedgang fra august til september, slik som vi så at det var for hele befolkningen.

Figur 3.12. Antall barn som er brukere av kontantstøtte per måned 2004. Utvalgte land med mer enn 200 brukere per måned

Figur 3.13. Andelen barn som er brukere av kontantstøtte, i løpet av 2004, for utvalgte ikke-vestlige land

For barn som med bakgrunn fra Pakistan er antallet barn som mottar kontantstøtte så å si konstant i løpet av hele året. Dette betyr ikke at det ikke er en viss avgang og tilvekst av brukere i løpet av perioden, men at antallet er relativt stabilt og ikke i så stor grad preget av opptakene i barnehagene i september. For andre grupper er nedgangen fra august til september tydeligere.

Andel brukere av målgruppa

En beregning av andelen brukere i løpet av året for enkeltland, viser at det er visse forskjeller. Figur 3.13 viser andelen barn som er brukere av kontantstøtte, av barn i målgruppen for utvalgte ikke-vestlige land. Folketallet er beregnet for 1- og 2-åringer per 1.1.2004 og 2005, middelfolkemengde per 1.7.2004 og antall i målgruppen per september 2004. Dette er en ikke helt nøyaktig måte å beregne andeler på, og særlig for så

små grupper som vi her ser på. For så små grupper som vi har her, vil for eksempel middelfolkemengden være et enda mer upresist mål enn det var når vi så på grupperinger etter vestlig og ikke-vestlig landbakgrunn. Dessuten er små grupper mer utsatt for tilfeldige variasjoner enn større grupperinger.

Tendensen ser ut til å være den samme som vi så for hele befolkningen. Med unntak av barn med bakgrunn fra India, Irak og Vietnam er det en lavest andel av befolkningsgruppen som er brukere av kontantstøtten i september. Størst nedgang i andelene barn som er brukere av kontantstøtte fra juli til september er det blant barn med bakgrunn fra Sri Lanka (9 prosentpoeng) og Iran (8 prosentpoeng). Minst nedgang fra juli til september er det blant barn med bakgrunn fra Pakistan (2,6 prosentpoeng) og Irak (3 prosentpoeng). Dette er imidlertid ikke helt nøyaktige beregninger, siden det her er brukt beregnede tall under brøkstreken. Dette kan få relativt store utslag når det er såpass små grupper som dette.

3.6. Oppsummering

Bruken av kontantstøtte blant barn med ikke-vestlig landbakgrunn er betydelig høyere enn for barn i kontantstøttealder i alt. I hele befolkningen mellom 1 og 2 år ser vi at det har vært en nedgang blant alle barn i målgruppa. Det motsatt har skjedd for barn med ikke-vestlig bakgrunn, der det har vært en liten økning eller stabil andel som er brukere. Også blant barn med vestlig innvandrerbakgrunn er andelen brukere lavere enn blant ikke-vestlige innvandrere. Vestlige innvandrere har vi ikke fokusert på i så stor grad, da dette er en svært liten gruppe.

Kontrasten mellom barn i alt og ikke-vestlig barn er størst i Oslo, og Oslo er også et av fylkene med lavest andel barn som er brukere av kontantstøtte i hele befolkningen. Ikke-vestlige barn i Oslo har et brukerbilde som er mer likt barn med samme bakgrunn i landet utenom Oslo, enn barn uten innvandrerbakgrunn i Oslo. Men i motsetning til alle barn utenom Oslo, har det vært en nedgang i andel brukere i perioden mens det har vært en økning blant ikke-vestlig barn i Oslo. En svak nedgang ser vi også i andelen brukere med ikke-vestlig bakgrunn utenom Oslo.

Som tidligere nevnt var det færre barn som var brukere av kontantstøtte i 2004 enn tidligere år. Vi har her fulgt antall og andel barn som er brukere gjennom 2004, og dette viser at barn med ikke-vestlig bakgrunn ser i liten grad ut til å være påvirket av hovedopptaket i barnehagene i august. Mens det for hele befolkningen og barn uten innvandrebakgrunn ser ut til å ha relativt store utslag om vi ser på antall og andel mottakere mellom august og september, er det bare en svak nedgang blant ikke-vestlige innvandrere. Aller tydeligst ser vi dette i Oslo. Hvor det av brukerne av kontantstøtte i september, er halvparten som har ikke-vestlig landbakgrunn.

4. Barnehagedekning

I dette kapittelet skal vi se nærmere på barnehagedekningen for barn i alderen på 1 og 2 år. Dette skal vi se i sammenheng med bruk av kontantstøtte i hele perioden. Vi skal også se på tid brukt i barnehage, og om det er forskjeller i delvis bruk av barnehage blant befolkningen ellers og barn med innvandrerbakgrunn. Videre skal vi se bruk av kontantstøttebruk og barnehagedekning på kommune- og bydelsnivå (tall fra KOSTRA) for 2004.

Om barnehagestatistikken

Barnehagestatistikken samles inn på institusjonsnivå. Statistikken omfatter alle godkjente barnehager og omfatter alle eierforhold; kommunale, fylke-kommunale, statlige og private barnehager. Det gis opplysninger om antall barn i barnehage per 15. desember. Når det gjelder antall barn er det gitt opplysninger om alder og oppholdstid per uke i ordinære barnehager, familiebarnehager og antall barn i åpen barnehage. Det gis opplysninger om antall barn i forhold til antall ansatte og årsverk, og andelen barn i barnehage i forhold til den aktuelle aldersgruppen, f.eks. dekningsgrad for aldersgruppen 1-5 år, som er hovedmålgruppen. Dessuten er det gitt opplysninger over antall barn som er prioritert ved opptak pga. funksjonshemming, antall barn som får tildelt ekstra ressurser og antall barn som får morsmålstrening. Barnas alder oppgis i fylte år ved utgangen av året. Dekningsgrad er andel barn i barnehage i prosent folkemengden i tilsvarende aldersgruppe, basert på fødselsår.

4.1. Barn med barnehageplass

St.prp. nr 53 (1997-1998) stadfestet at barnehage var spesielt viktig for barn med spesielle behov; barn med funksjonshemming, barn med innvandrerbakgrunn og barn der barnehagetiltak kommer inn som et ledd av barnevernets arbeid. For barn med innvandrerbakgrunn ble det antatt at kontantstøtten ville få små eller ingen innvirkning på etterspørselen etter barnehage i

innvandrerfamilier, da det ble antatt at barnehagebruken var lav for de minste barna, og at det var vanlig å starte i barnehage først ved 4-5 års alderen. Per 15. desember 1998 var det 8877 barn med kulturell og minoritetspråklig bakgrunn i barnehagene. Dette hadde økt til 9124 barn året etter, men det var en liten nedgang til 8992 i 2000. I 2003 hadde antallet økt til 12 069. Dette omfatter alle barn mellom 1 og 5 år med barnehageplass, og kan ikke gi noen indikasjon på at kontantstøtten har eller ikke har påvirket innvandrerbarns bruk av barnehage. Kavli (2001) kommer fram til at innvandrerforeldre har blitt noe påvirket, og at det er færre barn med bakgrunn fra Pakistan og Somalia som bruker barnehage etter at kontantstøtten ble innført, men at tendensen er svak.

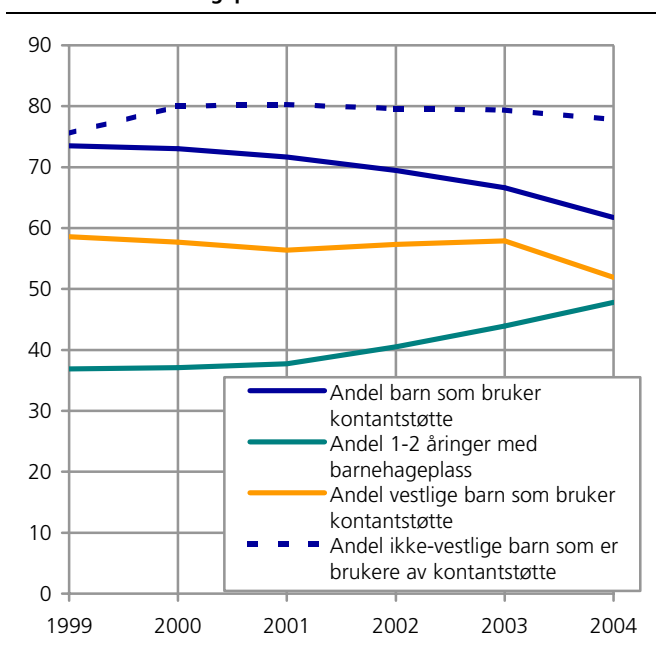
Økning i barn 1 og 2 år med barnehageplass i perioden

Andel barn som er brukere av kontantstøtte har en sammenheng med barn som har barnehageplass i denne aldersgruppen. I tabell 4.1 er det gjort en sammenstilling av barn i alderen 1 og 2 år i hele befolkningen og innvandrerbefolkningen per september, barn som er brukere per september i hele befolkningen og innvandrerbefolkningen, og barn 1 og 2 år som har barnehageplass per 15. desember samme år. Tallene er ikke helt sammenlignbare siden barnehagedekning er per 15. desember mens tallene for bruk av kontantstøtte er per 1. september samme år. Sammenligningen med kontantstøtte må brukes med forsiktighet. I barnehagestatistikken vil alderen (1 og 2 år) være basert på barnets fødselsår (1 og 2 åringer i 2004 = barn født i 2002 og 2003). Kontantstøtten vil endres fra måned, med et frafall og tilvekst av barn som kommer i kontantstøttealder hver måned. Hovedmengden av barnehageopptaket skjer i august. Dvs. at laveste andel med kontantstøtte og høyeste andel med barnehage vil registreres i september. Barnehagestatistikken er ikke individstatistikk og kan ikke gi opplysninger om barnet har innvandrerbakgrunn. Tallene kan likevel gi en pekepinn om at det er en sammenheng mellom tilbud av barnehageplasser og behovet for kontantstøtte generelt.

Tabell 4.1. Barn i kontantstøttealder og brukere av kontantstøtte etter landbakgrunn per 1. september og barn med barnehageplass per 15. desember. Absolutte tall og andel av befolkningsgruppen. Hele landet. 1999-2004

Hele landet	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Antall barn i kontantstøttealder	121116	118914	119671	118350	114729	113452
Antall barn som er brukere av kontantstøtte	89051	86848	85792	82231	76438	70043
Andel barn som bruker kontantstøtte	73,5	73,0	71,7	69,5	66,6	61,7
Antall barn 1 og 2 år som har barnehageplass	44176	44082	45070	47435	49962	54559
Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass	36,9	37,1	37,7	40,5	43,9	47,8
Antall barn i kontantstøttealder med vestlig bakgrunn	1015	970	1045	1074	1063	1089
Antall barn som er brukere med vestlig bakgrunn	595	560	589	615	615	565
Andel vestlige barn som er brukere	58,6	57,7	56,4	57,3	57,9	51,9
Antall barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig bakgrunn	7131	7436	7937	8388	8689	9320
Antall barn som er kontantstøttebrukere med ikke-vestlig bakgrunn	5383	5951	6374	6676	6909	7254
Andel ikke-vestlige barn som er brukere av kontantstøtte	75,5	80	80,3	79,6	79,4	77,8

Figur 4.1. Andel barn 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte etter landbakgrunn og andel barn med barnehageplass. Hele landet. 1999-2004

Fra 1999-2004 har antallet barn 1 og 2 år som har barnehageplass økt med 23 prosent i hele landet, mens antallet barn som er brukere av kontantstøtte har hatt en nedgang på 21 prosent i samme periode. I samme periode har det vært en økning i andelen 1 og 2 åringer med barnehageplass økt fra 40,5 i 2002 til 47,8 i 2004. Her kan det imidlertid være en del som har deltidsplasser, og dette vil ikke fanges opp her. Andelen 1- og 2-åringer som er brukere av kontantstøtte har fra 1999 til 2004 gått ned fra 73,5 prosent til 62 prosent. Her vil summen bli noe høyere enn 100 prosent, dette skyldes at flere barn har delvis bruk av kontantstøtte og barnehage, og at det dermed er et dobbeltbruk. Det skyldes også at det ikke er helt sammenlignbare grupper vi her ser på, siden det er to ulike telletidspunkt.

Figur 4.1 sammenstiller andelen som bruker kontantstøtte i hele befolkningen og etter landbakgrunn (vestlig og ikke-vestlig), og andelen som har barnehageplass. Figuren viser at andelen som bruker kontantstøtte blant barn med ikke-vestlig bakgrunn er nærmest upåvirket av økningen i barn som har barnehageplass. Selv om det har vært en økning i andel 1- og 2-åringer som har barnehageplass og nedgang i andelen barn som er brukere av kontantstøtte, kan vi ikke se noen tilsvarende nedgang blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som vi kan se ellers i befolkningen.

Men ikke samme økningen i barnehagedekning i Oslo som i hele landet

Vi skal nå se nærmere på Oslo kommune. I Oslo kommune har tallet på barn i kontantstøttealder økt med 6 prosent i løpet av perioden, mens det har vært en nedgang på 6,5 prosent i antall barn som er brukere av kontantstøtte i løpet av samme periode. Fra 1999-2004 har det samtidig vært en 11 prosent økning i antall barn 1 og 2 år som har barnehageplass i Oslo, noe som er en mye lavere økning enn for hele landet. Økningen i antall barn med barnehageplass for hele byens befolkning, ser ikke ut til å påvirke andelen barn med innvandrerbakgrunn som bruker kontantstøtte. Her har det vært en svak oppgang i andelen barn med ikke-vestlig bakgrunn som mottar kontantstøtte.

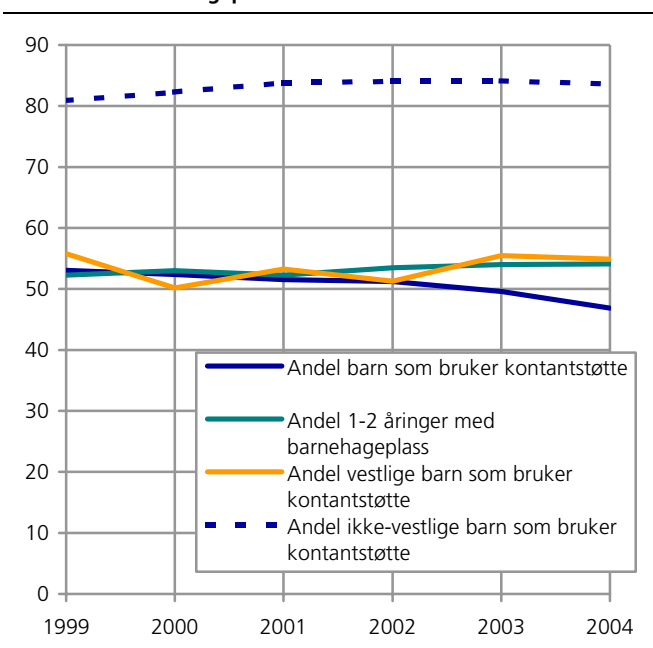
Figur 4.2 sammenstiller andelen for barn som er brukere av kontantstøtte i hele befolkningen og etter landbakgrunn (vestlig og ikke-vestlig), og andelen som har barnehageplass for Oslo. Her ser vi at andelen 1- og 2-åringer med barnehageplass er høyere enn for landsgjennomsnittet, men at økningen har vært noe mindre i perioden. Men her er også andelen barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er brukere av kontantstøtte stabile eller svakt økende.

Tabell 4.2 Barn i kontantstøttealder og brukere av kontantstøtte etter landbakgrunn per 1. september og barn med barnehageplass per 15. desember. Absolutte tall og andel av befolkningsgruppen. Oslo. 1999-2004

Oslo	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Antall barn i kontantstøttealder	13364	13123	13308	13509	13563	14144
Antall barn som er brukere av kontantstøtte	7089	6876	6859	6920	6725	6627
Andel barn som bruker kontantstøtte	53,0	52,4	51,5	51,2	49,6	46,9
Antall barn 1 og 2 år som har barnehageplass	7074	7117	7086	7344	7509	7840
Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass	52,3	53,0	52,3	53,5	54,0	54,1
Antall barn i kontantstøttealder med vestlig bakgrunn	199	209	210	238	245	268
Antall barn som er brukere med vestlig bakgrunn	111	105	112	122	136	147
Andel vestlige barn som er brukere	55,8	50,2	53,3	51,3	55,5	54,9
Antall barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig bakgrunn	3154	3253	3404	3532	3638	3836
Antall barn som er kontantstøttebrukere med ikke-vestlig bakgrunn	2551	2678	2854	2966	3060	3205
Andel ikke-vestlige barn som er brukere av kontantstøtte	80,9	82,3	83,8	84,0	84,1	83,6

Tabell 4.3. Barn 1 og 2 år med barnehageplass per 15. desember og som bruker kontantstøtte per 1. september, hele befolkningen og ikke-vestlig innvandrere. Andel barn av befolkningsgruppene. 2004

Bydel	Andel barn 1 og 2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn av alle barn i aldersgruppen	Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1 og 2 år	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte	Andel barn 1 og 2 år med ikke-vestlige landbakgrunn som er brukere av kontantstøtte
Hele Oslo	27,1	54,1	46,9	83,6
01 Gamle Oslo	41,6	49,5	57,6	87,7
02 Grünerløkka	33,7	57,1	54,7	85,9
03 Sagene	23,0	50,5	41,7	80,7
04 St. Hanshaugen	11,5	75,7	39,5	72,7
05 Frogner	10,7	64,6	37,0	68,3
06 Ullern	5,9	64,9	37,1	75,6
07 Vestre Aker	4,8	68,5	31,6	73,1
08 Nordre Aker	8,2	80,7	31,2	75,0
09 Bjerke	42,1	44,5	53,9	80,4
10 Grorud	49,9	37,4	57,7	82,9
11 Stovner	50,6	37,1	62,6	86,1
12 Alna	49,2	43,9	57,3	82,3
13 Østensjø	21,6	47,5	44,0	86,8
14 Nordstrand	7,8	57	34,6	83,1
15 Søndre Nordstrand	44,2	40,8	61,7	87,5

Figur 4.2. Andel barn 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte etter landbakgrunn og andel barn med barnehageplass. Oslo. 1999-2004

Vanskelig å følge den samme utviklingen for Oslos bydeler

Det er vanskelig å se om det har vært noen endringer i barnehage- og kontantstøttebruk på bydelsnivå. I perioden har det vært sammenslåing av bydelene. Barnehagedekning (publisert i SSB) på bydelsnivå viser ikke nødvendigvis andelen barn i bydelen som har barnehageplass. Det viser barn med barnehageplass per bydel, i forhold til barna i målgruppen i bydelen. Dette målet er følsomt overfor bydelers inntak av barn fra andre bydeler, og at enkelte bydeler prioriterer plass for ansatte i bydelen som bor i andre bydeler.

Tabellen under viser at det per september 2004 var i de mest innvandrerrettede bydelene at det var høyest andel barn i alderen 1 og 2 år som var brukere av kontantstøtte. Ser vi bare på andelen ikke-vestlige innvandrere, ser vi at andelen som bruker kontantstøtte er høyest i de mest innvandrerrettede bydelene. Enkelte bydeler har en svært lav andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i alderen 1 og 2 år i forhold til befolkningsgruppen. Samtidig ser vi at det

er lavest barnehagedekning i alderen 1 og 2 år i Stovner, Grorud, Søndre Nordstrand og Alna og Bjerke, som er de mest innvandrer-tette bydelene og har størst andel barn i målgruppa som er ikke-vestlige. Den lave barnehagedekningen kan skyldes politiske beslutninger på bydelsnivå, som vi ikke skal komme inn på her.

4.2. Gradert bruk av barnehage

Forutsetningen for å få utbetalt kontantstøtte er at barnet er mellom 1 og 3 år og ikke har heldagsplass i barnehage som mottar offentlig støtte. Ved mindre enn full oppholdstid i barnehage utbetales reduserte kontantstøtte (se innledningen for satser). Tabell 4.4 viser andelen barn som er brukere av kontantstøtte som får hel eller delvis utbetaling av kontantstøtte i forhold til timer i barnehagen blant barn uten innvandrerbakgrunn. (Ingen timer, 1-8 timer, 9-16 timer, 17-24 timer eller 25-32 timer). Tabell 4.5 viser det samme for den ikke-vestlige befolkningen.

To av ti av barn som er brukere av kontantstøtte, har også noen timer i barnehage

Blant barn uten innvandrerbakgrunn er det om lag 2 av 10 av barna som er brukere av kontantstøtte, som har noen timer i barnehage. Andelen barn som har noen timer i barnehagen er økende i perioden 1999-2004. Blant barna med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er andelen som har noen timer i barnehage noe lavere. Hele 95 prosent av barna som er brukere av kontantstøtte, har full kontantstøtte.

Færre som har gradert bruk av barnehage i Oslo

Det ser ut til at det er mindre vanlig i Oslo å være noen timer i barnehage, enn i hele landet. Tabell 4.6 viser barn uten innvandrerbakgrunn som er brukere av kontantstøtte i Oslo, som mottar hel eller delvis kontantstøtte. Tabell 4.7 viser det samme for ikke-vestlige barn. I Oslo er det i hele perioden om lag 1 av 10 av de som er brukere av kontantstøtte som har noen timer i barnehage, om vi holder innvandrerbefolkningen utenom. Blant ikke-vestlige barn er det enda færre som er noen timer i barnehage i uka, og dermed får redusert kontantstøtte.

Tabell 4.4. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Barn uten innvandrerbakgrunn, hele landet. Per 1. september 1999-2004

Fylke	Ingen timer i barnehage	1-8 timer i barnehage	9-16 timer i barnehage	17-24 timer i barnehage	25-32 timer i barnehage
1999	82,1	0,2	1,3	10,1	6,3
2000	81,3	0,2	1,2	10,2	7,1
2001	81,0	0,2	1,3	9,9	7,7
2002	79,7	0,2	1,3	10,0	8,8
2003	78,6	0,2	1,2	10,0	10,0
2004	77,1	0,2	1,2	10,0	11,5

Tabell 4.5. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Ikke-vestlige innvandrere, hele landet. Per 1. september 1999-2004

	Ingen timer i barnehage	1-8 timer i barnehage	9-16 timer i barnehage	17-24 timer i barnehage	25-32 timer i barnehage
1999	95,4	0,3	1,1	1,9	1,2
2000	95,9	0,4	0,6	1,8	1,3
2001	96,5	0,4	0,5	1,6	1,1
2002	96,1	0,3	0,4	1,9	1,4
2003	95,8	0,4	0,2	1,7	1,8
2004	95,5	0,5	0,8	1,5	1,7

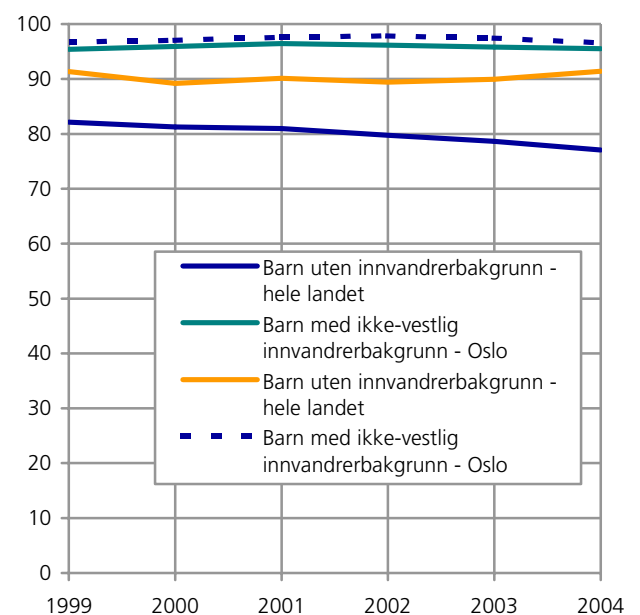
Tabell 4.6. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Personer uten innvandrerbakgrunn, Oslo. Per 1. september 1999-2004

Fylke	Ingen timer i barnehage	1-8 timer i barnehage	9-16 timer i barnehage	17-24 timer i barnehage	25-32 timer i barnehage
1999	91,4	0,0	0,2	5,3	3,1
2000	89,2	0,0	0,3	6,2	4,3
2001	90,1	0,1	0,3	6,2	3,3
2002	89,5	0,1	0,4	6,6	3,5
2003	89,9	0,0	0,2	5,9	3,9
2004	91,4	0,2	0,2	4,5	3,7

Tabell 4.7. Andel barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Ikke-vestlige innvandrere, Oslo. Per 1. september 1999-2004

	Ingen timer i barnehage	1-8 timer i barnehage	9-16 timer i barnehage	17-24 timer i barnehage	25-32 timer i barnehage
1999	96,7	0,5	1,4	0,8	0,5
2000	97,0	0,6	0,7	1,2	0,4
2001	97,6	0,7	0,4	1,0	0,4
2002	97,8	0,5	0,3	1,1	0,2
2003	97,5	0,8	0,2	1,1	0,5
2004	96,5	0,9	1,2	0,9	0,3

Figur 4.3. Andelen barn som er brukere av full kontantstøtte, barn med og uten innvandrerbakgrunn. Hele landet og Oslo. Per 1. september 1999-2004

Figur 4.3 viser andelen av barn som er brukere av kontantstøtte i perioden for hele landet og Oslo. For hele landet ser det ut til at andelen blant barn uten innvandrerbakgrunn som har noen timer i barnehage, er økende. For Oslo ser vi ikke noen slik utvikling. For barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er det ikke noe tegn til at flere har deltids plass i barnehage i denne perioden, verken i hele landet eller Oslo.

Flere 2-åringer som er brukere av kontantstøtte har delvis plass i barnehage

Barn som er fylt 2 år og fortsatt bruker kontantstøtte, er i større grad også noen timer i barnehage enn 1-åringene. Per september 2004 var det 85 prosent av barna på 1 år uten innvandrerbakgrunn, som hadde full kontantstøtte. Blant 2-åringene med samme bakgrunn var det 67 prosent. Dette tilsvarer en nedgang på nær 18 prosentpoeng. Vi ser at det har blitt stadig flere brukere på 2 år uten innvandrerbakgrunn som har noen timer i barnehage, fra 1999-2004. For brukerne med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ser vi at andelen som mottok full kontantstøtte var på 97 prosent for 1-åringene, mens det blant med 2-åringene var på 94 prosent. Dette er en nedgang på om lag 3 prosentpoeng for denne gruppen. I hele perioden ser vi at andelen som har full kontantstøtte er relativt stabil i begge aldersgruppene i denne gruppen.

Om vi ser særskilt på Oslo, ser vi at andelen blant barna uten innvandrerbakgrunn som ikke har noen timer i barnehage, er høyere enn for hele landet både for 1-åringene og 2-åringene. I 2004 var andelen på 95 prosent for 1-åringene og 86 prosent for 2-åringene uten innvandrerbakgrunn. Dette er henholdsvis 9 og 19 prosentpoeng lavere enn for samme gruppe i hele landet. Figur 4.6 viser andelen 1 og 2 åringer som er brukere av kontantstøtte, som ikke har noen timer i barnehage fra 1999-2004 i Oslo. For brukere med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, er andelen blant 1-åringene om lag det samme som for samme gruppe i hele landet (97 prosent), men for 2-åringene er andelen med noen timer i barnehage er noe høyere i Oslo enn for samme gruppe i hele landet (henholdsvis 96 og 94 prosent). Det ser altså ut til at det i langt mindre grad er vanlig med en gradert kontantstøtte i Oslo og delvis bruk av barnehage, enn det er i hele landet. For hele perioden ser vi at det er en relativt stabil andel som er brukere av full kontantstøtte både blant barn uten innvandrerbakgrunn og barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

4.3. Beregnet andel barn med ikke-vestlig bakgrunn i barnehage

Ut fra en forutsetning om at alle barn som ikke er brukere av hel kontantstøtte er brukere av barnehageplass, kan vi anslå et antall og andel barn som er i barnehage. I vedleggstabellene er det gjort en omvendt beregning av en rekke tabeller som viser andel som ikke bruker kontantstøtte. I tabellene under er det gjort en beregning ut fra antall barn i kontantstøttealder, og

Tabell 4.8. Andel 1 og 2 åringer som er brukere av kontantstøtte som ikke har gradert utbetaling. Hele landet. Per 1. september 1999-2004

	1 år		2 år	
	Uten innvandrerbakgrunn	Ikke-vestlig bakgrunn	Uten innvandrerbakgrunn	Ikke-vestlig bakgrunn
1999	88,3	97,4	75,4	92,8
2000	88,3	97,7	73,2	93,9
2001	87,8	97,7	72,9	95,1
2002	87,4	97,5	71,1	94,7
2003	86,4	97,8	69,7	93,7
2004	85,1	97,1	67,4	93,7

Tabell 4.9. Andel 1 og 2 åringer som er brukere av kontantstøtte som ikke har gradert utbetaling. Oslo. Per 1. september 1999-2004

	1 år		2 år	
	Uten innvandrerbakgrunn	Ikke-vestlig bakgrunn	Uten innvandrerbakgrunn	Ikke-vestlig bakgrunn
1999	94,0	97,6	87,5	95,8
2000	92,6	98,5	84,3	95,4
2001	93,4	98,2	84,5	96,9
2002	92,3	98,6	85,2	97,1
2003	93,2	98,5	84,8	96,4
2004	94,5	97,4	86,1	95,6

antall barn som mottar hel eller delvis kontantstøtte. Barna som ikke bruker noe form for kontantstøtte og som bruker delvis kontantstøtte anslås å være i barnehage. Dette er beregnede tall, og ikke en absolutt registrering av barn som bruker barnehage. Dette er bare per september for hvert år, hva som skjer i løpet av året, er ikke tatt med i betraktning.

Andelen som er i barnehage (helt eller delvis) sammenfaller slik med andelen som bruker kontantstøtte, siden beregningen er gjort på denne måten. Samtidig er dette det eneste anslag vi har i dag for å si noe om hvor mange barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i alderen 1-2 år som har barnehageplass. Tabell 4.10 viser anslaget for hele landet. Ut fra dette kan det se ut til at det fra 1999-2001 var en nedgang i andel barn som er beregnet å ha hel eller delvis plass i barnehage, mens det fra 2001-2004 har vært en økende andel i barnehage blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Tabell 4.11 er beregnet på samme måte for alle fylker, og viser andelen ikke-vestlige barn med hel eller delvis plass i alle fylker.² Troms kommer ut med høyeste andel barn med beregnet barnehageplass av alle fylker. Dette er et fylke med få barn i målgruppa som har ikke-vestlig bakgrunn, men det gjelder også andre fylker.

² Vedleggstabell 4 og 5 viser andelen uten kontantstøtte for ikke-vestlige barn for alle fylker. Vedleggstabell 9, 10 og 11 viser gir tallgrunnlaget for beregningene av tabell 4.10, 4.11 og 4.12.

Tabell 4.10 Anslag over 1- og 2-åringar med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er i barnehage. Hele landet. Per 1. september 1999-2004

	Med kontantstøtte					Beregnet andel i barnehage (inklusive deltid)	Uten kontantstøtte (hel barnehageplass)
	Full kontantstøtte	1-8 timer i barnehage	9-16 timer i barnehage	17-24 timer i barnehage	25-32 timer i barnehage		
1999	71,6	0,3	0,9	1,4	0,9	28,4	24,5
2000	76,7	0,3	0,5	1,4	1,0	23,3	20,0
2001	77,5	0,3	0,4	1,3	0,9	22,5	19,7
2002	76,5	0,2	0,3	1,5	1,1	23,5	20,4
2003	76,2	0,3	0,2	1,4	1,4	23,8	20,6
2004	74,4	0,4	0,6	1,2	1,3	25,6	22,2

Tabell 4.11 Beregnet andel ikke-vestlige barn med hel eller delvis plass i barnehage. Per 1. september 1999-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
0 Hele landet	28,4	23,3	22,5	23,5	23,8	25,6
01 Østfold	23,9	18,9	18,6	17,4	17,8	20,5
02 Akershus	28,9	52,3	50,7	52,9	52,0	52,6
03 Oslo	22,1	20,2	18,2	17,8	18,0	19,3
04 Hedmark	51,1	28,1	31,6	39,3	35,9	37,4
05 Oppland	37,2	26,1	17,6	27,0	33,1	38,7
06 Buskerud	28,1	18,3	20,6	22,7	20,2	27,5
07 Vestfold	36,0	23,1	19,5	17,2	23,2	22,9
08 Telemark	30,8	21,5	31,0	37,0	32,0	36,4
09 Aust-Agder	47,1	27,1	28,3	29,5	25,2	26,1
10 Vest-Agder	23,7	44,8	43,4	47,0	50,8	48,5
11 Rogaland	31,7	53,5	53,5	54,6	56,0	56,2
12 Hordaland	32,1	24,9	22,0	26,7	25,0	28,2
14 Sogn og Fjordane	23,0	27,0	28,4	40,9	46,9	36,6
15 Møre og Romsdal	29,8	22,8	25,0	26,8	33,3	36,2
16 Sør-Trøndelag	39,7	27,5	29,0	29,5	34,3	39,5
17 Nord-Trøndelag	53,1	48,6	44,7	40,4	44,9	51,7
18 Nordland	64,7	52,5	58,6	42,5	45,0	44,3
19 Troms	67,8	76,0	72,1	74,4	80,0	82,3
20 Finnmark Finnmark	32,0	49,2	42,5	55,0	57,1	53,3

Tabell 4.12. Beregnet andel ikke-vestlige barn med hel eller delvis plass i barnehage i Oslo. Per 1. september 1999-2004

	Med kontantstøtte					Beregnet andel i barnehage (inklusive deltid)	Uten kontantstøtte (hel barnehageplass)
	Full kontantstøtte	1-8 timer i barnehage	9-16 timer i barnehage	17-24 timer i barnehage	25-32 timer i barnehage		
Oslo							
1999	77,9	0,4	1,1	0,7	0,4	22,1	19,1
2000	79,8	0,5	0,6	1,0	0,4	20,2	17,7
2001	81,8	0,6	0,3	0,8	0,4	18,2	16,2
2002	82,2	0,4	0,3	1,0	0,2	17,8	16,0
2003	82,0	0,7	0,1	0,9	0,4	18,0	15,9
2004	80,7	0,8	1,0	0,8	0,3	19,3	16,4

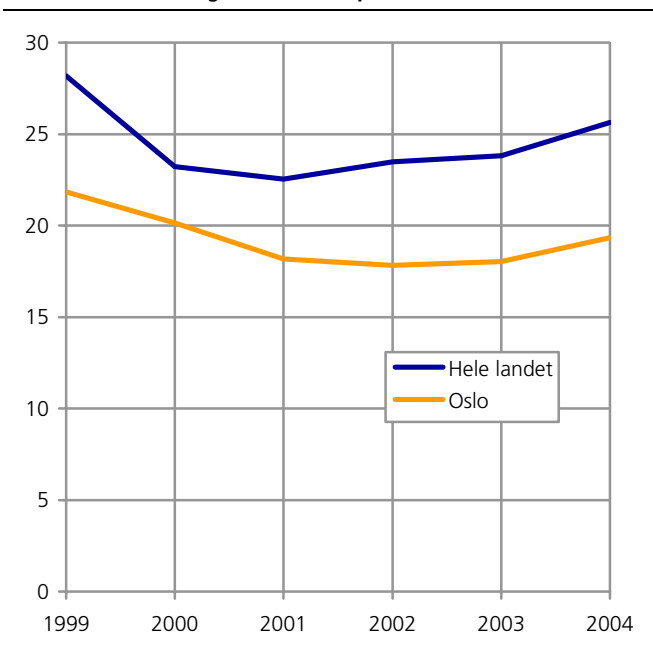
Oslo har lavere andel ikke-vestlig barn i barnehage enn i hele landet

I tabell 4.11 kommer det fram at Oslo er det fylket der færrest barn med ikke-vestlig bakgrunn er i barnehage, hel eller delvis. Tabell 4.12 viser at det i 2004 var 3 prosent som hadde deltids plass i barnehage, og at det trolig var 16 som hadde heltidsplass. I forhold til hele landet ser vi at det er 4 prosent som har deltids plass i barnehage, mens vi så at det var 3,5 prosent som hadde deltids plass i hele landet. Det er imidlertid også færre av barna uten innvandrerbakgrunn i Oslo som har deltids plass, og deltids plass er trolig mindre etterspurt i Oslo enn i andre deler av landet.

I figur 4.4 sammenstilles andelen ikke-vestlige barn som har hel eller delvis plass i barnehage for hele landet og Oslo i perioden 1999-2004. Det vi ser er at andelen barn som har barnehageplass ser ut til å synke fra 1999 til 2001, for deretter å stige litt igjen fram til 2004. Her er det imidlertid ikke sikkert at alle som hadde rett til kontantstøtte søkte om dette, på tross av at de ikke hadde barnehageplass. Særlig kan vi anta at dette gjaldt de første året (1998) som er holdt utenfor vår analyse. Men også for 1999 må vi anta at andelen med barnehage kan være noe for høy. Etter hvert som kontantstøtten har blitt mer etablert og kjent, må vi imidlertid anta at alle som har rett til kontantstøtte, søker om dette. Andelen som er beregnet å ha barnehageplass, er lavere i Oslo enn for hele landet.

Tabell 4.13. Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn med beregnet barnehageplass (hel eller delvis) og andel med hel eller delvis kontantstøtte, per 1. september 1999-2004. Hele landet og Oslo

	1 åringer			2 åringer		
	Andel med full kontantstøtte	Andel med delvis kontantstøtte	Andel med beregnet barnehageplass (hel og delvis)	Andel med full kontantstøtte	Andel med delvis kontantstøtte	Andel med beregnet barnehageplass (hel og delvis)
Hele landet						
1999	75,2	2,0	22,8	68,0	5,3	26,7
2000	80,4	1,9	17,7	72,7	4,7	22,6
2001	80,9	1,9	17,2	73,9	3,8	22,3
2002	79,6	2,1	18,3	73,4	4,1	22,5
2003	79,7	1,8	18,5	72,5	4,9	22,6
2004	78,6	2,4	19,0	69,7	4,7	25,6
Oslo						
1999	79,5	2,0	18,5	76,3	3,5	20,2
2000	82,6	1,3	16,2	77,0	3,7	19,3
2001	84,1	1,5	14,4	79,5	2,5	18,0
2002	83,8	1,2	15,0	80,5	2,4	17,1
2003	84,5	1,3	14,2	79,5	3,0	17,6
2004	84,8	2,3	12,9	76,3	3,5	20,1

Figur 4.4. Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn (1 og 2 år) som er beregnet å ha barnehageplass. Hele landet og Oslo. Per 1. september 1999-2004

Det er som vi tidligere har sett i kapittel 3, flere 1-åringer enn 2-åringer som er brukere av kontantstøtte. Vi ser at det er flere barn som er 2 år som er beregnet å ha heltids- eller deltidsplass i barnehage både i hele landet og i Oslo. Som forventet er andelen lavere i Oslo, og forskjellene er mindre enn i hele landet. I 2004 var det derimot 6,6 prosentpoeng flere 2-åringer enn 1-åringer i hele landet som hadde (beregnet) barnehageplass, mot 7,2 prosentpoeng flere i Oslo.

4.4. Barn på venteliste

Vi ser at det er et visst samsvar mellom andel barn 1 og 2 år som har barnehageplass og andel barn som er brukere av kontantstøtte i hele befolkningen. Denne

sammenhengen mellom økt andel i barnehage og nedgang blant brukere av kontantstøtte ser ikke ut til å påvirke bruken av kontantstøtte blant personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i denne perioden.

Kontantstøtten var ved innføringen ment å gi foreldrene vangfrihet i tilsynsordning til barna til de fylte 3 år. En reell vaglfrihet vil si at det skulle finnes barnehage tilbud til de som måtte ønske det, og de som ønsket andre omsorgsformer skulle gis økonomisk mulighet til å gjøre det valget de måtte ønske å gjøre (Baklien m.fl. s. 46). Full behovsdekning av barnehageplass innen 2000 ble fortsatt satt som et mål (St.prp. nr 53(1997-1998)). Etterspørselen etter barnehageplass ble antatt å synke etter innføringen av kontantstøtten.

Ikke alle som ønsker barnehageplass som tilsynsordning får dette. Dessverre er ikke ventelistetallene fordelt etter alder. Vi må likevel forvente at det er flere småbarn som er på venteliste enn barn 3 år eller eldre. Barnehagedekningen på landsbasis blant barn mellom 3 og 5 år var på 88 prosent per desember 2004, mens den var på 48 prosent for 1- og 2-åringene. Dette kan tyde på at behovet for barnehageplasser blant de eldste barna er bedre dekket enn for de yngste aldersgruppene. Vi vet heller ikke om det er barn med innvandrerbakgrunn som står på venteliste, vi må anta at det er færre med særskilte behov som står på venteliste enn andre, og innvandrerbakgrunn er en av prioriteringene for opptak i kommunale barnehager.

I vedleggstabell 7 har vi sammenstilt ventelistetall for kommuner med mer enn 40 barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i kontantstøttealder, og i vedleggstabell 8 har vi sammenstilt det samme for bydeler i Oslo. Basert på disse tallene er det ikke så mye vi kan si om barnehagedekningen for 1- og 2-åringer. Vi ser at det er et betydelig antall barn som ikke hadde fått barnehageplass ved barnehagens

hovedopptak per september 2004. Dette betyr at foreldrene til flere av de barna som er brukere av kontantstøtte, i utgangspunktet heller ønsket barnehageplass for sine barna, og at kontantstøtte blir en kompensasjon for manglende barnehageplass. Noen foreldre kan bli hjemme, andre kan kjøpe en annen barnepassordning. Særlig er det mange barn som står på venteliste i Bergen og Oslo. Dette betyr at tilbudet av barnehageplasser langt fra dekker den etterspørselen som foreldre har.

4.5. Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett at det har vært en nedgang i andelen barn i alt som er brukere av kontantstøtte, samtidig som det har vært en økning i andel barn 1 og 2 år som har barnehageplass. Om vi bare ser på ikke-vestlige innvandrere, er nedgangen langt mindre, og det kan se ut som om ikke-vestlig innvandrere er mindre påvirket av økt barnehagedekning.

Vi har beregnet en andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn basert på hvem som har heltids- eller deltids plass i barnehage basert på hvem som ikke mottar kontantstøtte. Dette er ikke nøyaktige tall, siden det kan være at mange ikke kjenner til ordningen. Anslaget kan likevel si noe om hvor mange som sannsynligvis har barnehageplass av barn med ikke-vestlig bakgrunn i alderen 1 og 2 år. Beregningen viser følgelig at det for barn med ikke-vestlig bakgrunn er en lavere andel som har barnehageplass, enn barn uten innvandrerbakgrunn. Det er færre ikke-vestlige barn i Oslo som har beregnet barnehageplass enn i hele landet.

Vi så også at det er en mindre andel av barna som er brukere av kontantstøtte som har deltids plass i barnehage. I 2004 var det bare 5 prosent av barna med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som var brukere av kontantstøtte hadde deltids plass, mot 23 prosent av barna uten innvandrerbakgrunn. I Oslo er det betydelig færre kontantstøttebrukere som har deltids plass, både blant barn uten innvandrerbakgrunn og barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Barnehagedekningen er ikke tilstrekkelig. Per september 2004 var det barn på venteliste i mange kommuner, og dette betyr at etterspørselen er større enn tilbudet. Etter innføring av makspris og reduksjon i kontantstøtten, må man forvente at etterspørselen blir enda større.

5. Familiebakgrunn

I dette kapitlet skal vi forsøke å danne oss et mer komplekst forståelsesgrunnlag ved å se på foreldrene, eller mottakerne av kontantstøtte. Dette er ingen analyse av hvorfor foreldre velger å motta kontantstøtte, eller hva slags tilsynsordninger de egentlig ønsker. I dette kapitlet ser vi nærmere på familiestørrelse og hvor mange barn under skolealder mottakere og de som er i målgruppa har i tillegg til barnet i kontantstøttealder. Vi ser også på mottakernes alder, kjønn og botid.

Lesetips: Rønsen (2004 og 2005), Vatne Pettersen (2003)

5.1. Barn under skolealder

For å si noe om familiene har vi brukt opplysninger om mottakeren. Mottakeren er den forelderen som har søkt og oppfyller kravene som å motta kontantstøtte. Hvem som mottar kontantstøtten i en familie kan være noe tilfeldig. Det er den forelderen som søker som blir registrert som mottaker. Hvis foreldrene bor sammen og begge søker, utbetales kontantstøtten til mor. Om foreldrene ikke bor sammen, er det den forelderen som barnet bor hos som har rett til å få utbetalt kontantstøtten, og i tilfelle delt omsorg kan kontantstøtten deles. Det er ikke gjort noen bred analyse av familiene i dette prosjektet. Vi har imidlertid sett på familier med barn i kontantstøttealder etter antall barn under skolealder i tillegg.

Større barnefamilier blant ikke-vestlige innvandrere

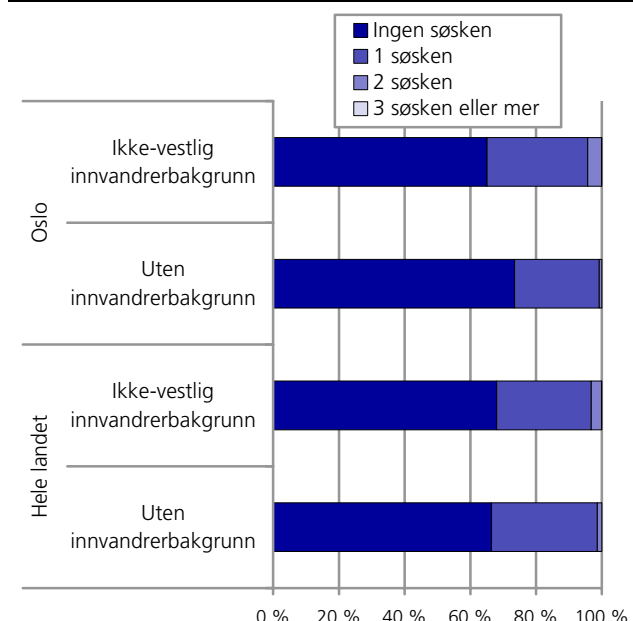
Det er en større andel av foreldre i målgruppa med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som har flere barn i alderen 3-6 år, enn i målgruppa uten innvandrerbakgrunn. Figuren under viser foreldre i målgruppa etter landbakgrunn, personer uten innvandrerbakgrunn og med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, som har barn i kontantstøttealder etter antall søsken mellom 3 og 6 år i hele landet og Oslo for 2004.

Av personer som har barn i kontantstøttealder, er det 66 prosent blant personer uten innvandrerbakgrunn som ikke har flere barn i alderen mellom 3 og 6 år i hele landet, og 68 prosent blant ikke-vestlige innvandrere. Dette er marginale forskjeller. Det er noen flere foreldre

med ikke-vestlig bakgrunn med barn i målgruppa som har 2 eller flere barn i alderen 3-6 år (3 prosent) enn foreldre uten innvandrerbakgrunn (2 prosent).

I Oslo er forskjellen noe større. Her er det 73,5 prosent av foreldrene uten innvandrerbakgrunn som ikke har flere barn under skolepliktig alder, mens det er 65 prosent blant ikke-vestlige innvandrerforeldre. I Oslo er det 26 prosent av foreldrene (med barn i målgruppa) som har 1 barn til under skolepliktig alder, og bare 1 prosent som har 2 eller flere søsken blant de uten innvandrerbakgrunn. Blant ikke-vestlige foreldre er det 31 prosent som har 1 barn i tillegg og 4 prosent som har 2 eller flere barn i alderen mellom 3 og 6 år. Det er altså noe større barnefamilier blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo enn i hele landet, noe som kan forklare at det er en større tilbøyelighet til at barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er brukere av kontantstøtte. Potensialet for reduksjon i barnehagebruk blant 3-6 åringer er også relativt større blant ikke-vestlige innvandrere, siden det er flere som har flere barn under skolealder.

Figur 5.1. Foreldre målgruppa i hele landet og i Oslo med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn med barn 1 og 2 år og antall søsken mellom 3 og 6 år. Per 1. september 2004

Tabell 5.1 Andel foreldre i målgruppa etter antall søsken i alderen 3-6 år. Hele landet. Per 1 september 2004

	Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller flere
Uten innvandrerbakgrunn	66,4	32,2	1,3
Vestlig innvandrerbakgrunn	63,4	33,8	2,8
Sverige	65,2	32,9	1,9
Tyskland	66,8	29,6	3,7
Ikke-vestlige innvandrerbakgrunn	68,0	28,9	3,2
Serbia og Montenegro	65,0	31,3	3,8
Tyrkia	69,6	27,8	2,7
Bosnia-Hercegovina	75,6	23,0	1,4
Marokko	64,3	32,3	3,4
Somalia	51,5	36,6	11,9
Afghanistan	65,9	28,8	5,4
Sri Lanka	58,5	39,6	1,9
India	68,8	30,3	0,9
Irak	70,2	26,6	3,2
Iran	82,1	16,4	1,6
Kina	80,5	18,2	1,3
Pakistan	57,1	38,1	4,7
Vietnam	67,9	31,1	1,0
Chile	76,4	22,0	1,6

Flest barn under skolealder blant somaliere

De største barneflokkene finner vi blant ikke-vestlige innvandrere. Tabellen under viser andelen foreldre som har barn i kontantstøttealder og flere barn i alderen 3-6 år, etter utvalgte land for septemberuttaket i 2004. Somaliere skiller seg ut med at det er størst andel av foreldrene med barn i målgruppa som har 2 eller flere barn i alderne 3-6 år. Nærmere 12 prosent av foreldrene som hadde barn i kontantstøttealder i 2004 hadde 2 eller flere barn, og 37 prosent hadde 1 barn i tillegg. Også blant afghanere og pakistanere er det store barneflokker, om lag 5 prosent av foreldrene har 2 eller flere barn i alderen 3-6 år i tillegg til barnet i kontantstøttealder.

Vi ser også at det er mindre barnekull i enkelte landgrupper. For eksempel er det over 80 prosent av foreldre med bakgrunn fra Iran og Kina som ikke har flere barn utover barnet i kontantstøttealder. Dette er en mye høyere andel enn blant personer uten innvandrerbakgrunn. Det samme gjelder chilenerne, bosniere og irakere. Dette har ulike demografiske forklaringer; blant irakere er det mange relativt

nyankomne og familiegjennforente med flyktninger, slik at de ikke har rukket å få mange barn ennå. Iranere, bosniere og chilenerne har derimot blitt etablert grupper i Norge, og har lengre botid. Kinesere er trolig en mer sammensatt gruppe, som består både av personer som har kommet som studenter, arbeid og flukt over tid.

Ser vi dette i sammenheng med andelen barn som var brukere av kontantstøtte blant ulike landgrupper (kapitel 3), ser vi at barn med bakgrunn fra Iran og Bosnia hadde lavest andel brukere, mens barn med bakgrunn fra Pakistan og Irak hadde høy andel som brukte kontantstøtte. Antall barn alene kan ikke forklare at foreldre velger å motta kontantstøtte.

Dess flere barn, dess større sannsynlighet for å velge kontantstøtte?

Vi skal nå sammenligne andelen av foreldrene som mottar kontantstøtte av målgruppen i ulike grupper av befolkningen, etter antall barn 3-6 år utover barnet i kontantstøttealder. Tabellen under viser andel foreldre som mottar kontantstøtte etter antall barn 3-6 år i hele landet 1999-2004. Som det kommer fram er det i løpet av perioden blitt færre foreldre som mottar kontantstøtte av foreldrene som har barn i kontantstøttealder blant de uten innvandrerbakgrunn. Det er imidlertid en større andel blant de som har 2 eller flere barn i tillegg i alderen 3-6 år, som mottar kontantstøtte. Blant mottakere uten innvandrerbakgrunn er om lag 6 av 10 av de som ikke har flere barn i alderen 3-6 år som mottar kontantstøtte i 2004. Den samme andelen ser vi hos de med 1 barn i alderen 3-6 år. For de med 2 eller flere barn under skolealder, er det i nesten 8 av 10 som mottar kontantstøtte. Det ser ut til at det er større tilbøyelighet for å motta kontantstøtte om du har flere barn under skolealder i alle gruppene.

Blant ikke-vestlige innvandrere er andelen som mottar kontantstøtte høyere både blant de med og uten flere barn i alderen 3-6 år, enn i befolkningen uten innvandrerbakgrunn. I 2004 var det 77 prosent av de uten flere barn i alderen 3-6 år som mottok kontantstøtte, mens det var 83 prosent blant de som hadde 2 eller flere barn under skolealder.

Tabell 5.2 Andel foreldre som mottar kontantstøtte av målgruppa, etter innvandrerbakgrunn og antall barn 3-6 år. Hele landet. Per 1. september 1999-2004

	Antall familier i alt	Uten innvandrerbakgrunn				Vestlig			Ikke-vestlig		
		Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller flere	Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller flere	Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller flere	
1999	73,0	71,8	75,8	87,8	64,0	69,7	84,9	74,7	76,4	80,5	
2000	72,6	71,0	74,7	87,2	64,0	68,3	84,8	78,2	80,8	82,9	
2001	71,2	69,8	72,4	87,1	62,8	64,5	78,8	79,2	79,8	83,1	
2002	69,0	67,6	69,4	83,1	62,9	62,2	85,5	77,7	79,9	83,0	
2003	66,1	64,5	66,0	81,6	59,2	59,7	78,9	75,9	79,0	83,8	
2004	60,9	58,8	58,7	75,9	52,5	52,9	78,4	76,8	78,8	82,6	

Tabell 5.3. Andel foreldre som mottar kontantstøtte i hele landet etter antall barn 3-6 år, utvalgte land. Hele landet. Per 1. september 2004

	Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller mer
Uten innvandrerbakgrunn	58,8	58,7	75,9
Vestlig innvandrerbakgrunn	52,5	52,9	78,4
Sverige	51,1	49,7	89,5
Tyskland	48,9	51,4	69,2
Ikke-vestlig innvandrerbakgrunn	76,8	78,8	82,6
Serbia og Montenegro	85,5	81,3	85,7
Tyrkia	86,2	86,9	75,0
Bosnia-Hercegovina	77,8	81,7	100,0
Marokko	72,0	68,9	100,0
Somalia	77,0	79,8	84,8
Afghanistan	60,0	66,1	45,5
Sri Lanka	87,0	89,1	76,9
India	71,1	74,6	100,0
Irak	81,2	83,5	93,3
Iran	63,0	69,8	66,7
Kina	74,2	71,4	100,0
Pakistan	87,0	87,8	90,3
Vietnam	84,6	84,8	85,7
Chile	69,9	69,0	100,0

Om vi ser nærmere på enkeltland og andel foreldre som mottar av foreldre i målgruppa etter søsken, ser vi den samme tendensen. Det ser ut til å være en større tilbøyelighet til å motta kontantstøtte om foreldrene har flere barn under skolealder. Dette gjelder både personer uten innvandrerbakgrunn og med innvandrerbakgrunn. Tabell 5.3 må imidlertid leses med enn viss varsomhet: i enkelte grupper er det svært få foreldre i målgruppa. Dette gjelder særlig blant de som har 2 eller flere barn utover barnet i kontantstøttealder.

Færre barn i Oslo-familier blant personer uten innvandrerbakgrunn?

I figur 5.1 så vi at barnekullene blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo, var noe større sammenlignet med hele landet. I figuren så vi også at det er færre barnefamilier uten innvandrerbakgrunn som har barn i kontantstøttealder og *samtidig* har flere barn under skolepliktig alder. Tabellen under viser andelen foreldre som har barn i kontantstøttealder og flere barn i alderen 3-6 år, etter utvalgte landgrupper i Oslo for septemberuttaket i 2004 og for foreldre uten innvandrerbakgrunn. Sammenlignet med hele landet ser det ut til at mens det blant befolkningen uten innvandrerbakgrunn er færre som har flere barn under skolealder i Oslo enn i resten av landet, er det blant ikke-vestlige innvandrere noe større barnefamilier. Her er det imidlertid ikke sett på antall barn i kontantstøttealder. Det kan se ut til at ikke-vestlige innvandrere har et mønster som er mer likt barnefamilier ellers i landet enn Oslo-familier uten innvandrerbakgrunn.

Dette kan ha mange forklaringer. En medvirkende årsak er også flyttemønsteret ut av Oslo. Selv om det i Oslo nå er et fødselstall per kvinne som ligger nær landsgjennomsnittet, fører stor utflytting av småbarnsfamilier (særlig til nabokommuner) til at gjennomsnittsstørrelsen på barneflokkene blir noe mindre enn andre steder.

Tabell 5.4. Foreldre med barn i målgruppa fordelt etter antall barn 3-6 år, utvalgte land, Oslo, per 1. september 2004

	Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller flere
Uten innvandrerbakgrunn	73,5	25,7	0,8
Vestlig innvandrerbakgrunn	71,4	27,6	1,0
Sverige	76,5	22,7	0,7
Ikke-vestlig innvandrerbakgrunn	65,1	30,6	4,3
Tyrkia	69,7	26,7	3,6
Marokko	61,7	34,0	4,3
Somalia	48,6	38,0	13,5
Sri Lanka	58,9	39,1	2,0
Irak	69,0	27,4	3,6
Iran	87,6	12,4	0,0
Pakistan	56,8	37,3	5,9
Vietnam	74,9	24,6	0,5

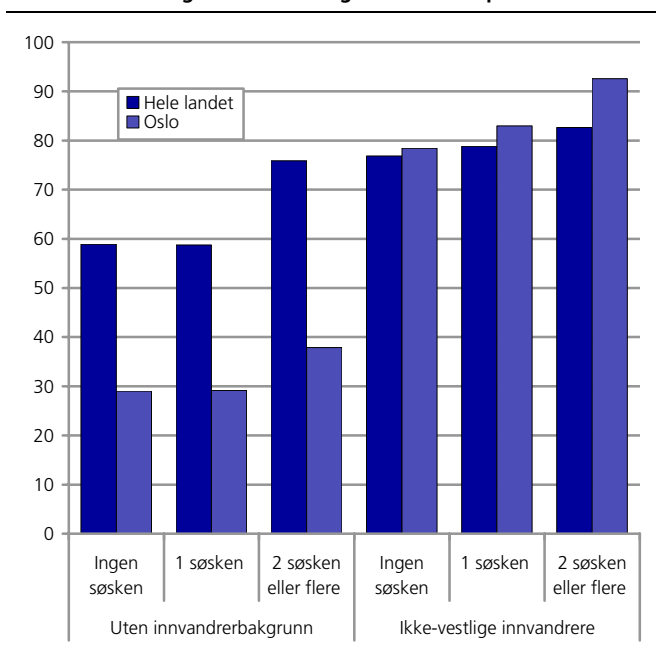
Arbeidsmarkedet er annerledes enn i mindre sentrale kommuner ved at det er et større mangfold i hvilke jobber som finnes og det er flere akademikerarbeidsplasser. Andre studier (Vatne Pettersen 2003 og Rønsen 2005) har bl.a. vist at det er større tilbøyelighet for å redusere arbeidstid og motta kontantstøtte blant de med lav utdanning enn blant de med høy-skoleutdanning. Utdanningsnivået i Oslo er høyt både blant menn og kvinner i Oslo (se bl.a. Boateng 2005). Oslo er dermed noe *atypisk* i forhold til resten av landet på mange måter; det er flere toinntektsfamilier og tokarrierefamilier. Vi har sett at barnehagedekningen er høyere i Oslo enn i andre kommuner i aldersgruppa 1-2 år, og at andelen som er brukere av kontantstøtte blant barn uten innvandrerbakgrunn er lavere.

Dette kan tyde på at oslofolk i større grad er avhengig av barnehage og barnepass for sine barn. Andre analyser viser at det er flere i Akershus og Oslo som oppgir at barnehage er den tilsynsordningen de i størst grad ønsker for barnet (barna) de mottar kontantstøtte for (61 prosent) i forhold til andre regioner. Det er også færrest her som ønsker at foreldrene skal se etter barna eller ønsker ulike kombinasjonsløsninger (Vatne Pettersen 2003). Alt taler for at Oslo og Akershus har en atypisk befolkningssammensetning i forhold til resten av landet. Det er imidlertid ikke rom for å gå nærmere inn på dette i denne omgang, men er viktig å se nærmere på i et eventuelt oppfølgingsprosjekt.

Om vi ser på enkeltland er det bare somaliere blant disse landgruppene som har 3 barn eller flere i alderen 3-6 år utover barnet i kontantstøttealder i Oslo. 13,5 prosent av somaliene bosatt i Oslo hadde 2 eller flere barn i tillegg til barnet i kontantstøttealder. Marokkanere og pakistanere er relativt Oslo-baserte landgrupper. Blant disse to ser vi at det er henholdsvis 5,9 og 4,3 prosent av de i målgruppa som har 2 barn i alderen 3-6 år i tillegg til barnet i kontantstøttealder.

Tabell 5.5. Andel foreldre som mottar kontantstøtte av målgruppa, etter innvandrerbakgrunn og antall barn 3-6 år. Oslo. Per 1. september 1999-2004

	Andel mottakere i alt	Uten innvandrerbakgrunn			Vestlig			Ikke-vestlig		
		Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller flere	Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller flere	Ingen søsken	1 søsken	2 søsken eller flere
1999	52,5	41,5	46,2	56,9	41,1	50,4	56,3	75,0	80,4	89,7
2000	52,1	39,7	41,6	67,2	43,0	44,3	30,8	77,1	82,4	89,3
2001	51,3	37,2	38,5	63,5	41,9	44,5	42,9	78,6	83,4	90,3
2002	51,0	35,8	36,4	51,7	39,2	42,1	61,9	78,0	84,6	91,6
2003	49,0	32,4	32,1	54,0	38,0	39,3	41,2	76,6	83,9	85,0
2004	46,2	29,0	29,1	37,9	40,2	35,8	42,9	78,4	83,0	92,6

Figur 5.2. Andel mottakere etter antall søsken 3-6 år, hele landet og Oslo. Personer uten innvandrerbakgrunn og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Per 1. september 2004

I andre analyser (Kavli 2001) kommer det fram at det var langt vanligere at familier med bakgrunn fra Somalia og Pakistan (i Oslo og Akershus) hadde flere barn mellom 3 og 6 år i tillegg til et barn i kontantstøttealder, enn blant familier med bakgrunn fra Vietnam og uten innvandrerbakgrunn. Det samme har vi også sett her. De store kontrastene mellom personer uten innvandrerbakgrunn og de med bakgrunn fra Pakistan og Somalia som Kavli finner, kan også skyldes at Oslo og Akershus ellers har en atypisk befolkning sammenlignet med resten av landet. Vi har her sett at andelen barn som er brukere av kontantstøtten er langt lavere i Oslo (og Akershus) enn i andre fylker. Dette sett i sammenheng med særlig kvinners høye utdanningsnivå og høye yrkesaktivitet i forhold til de fleste andre fylker, gjør at kontrasten blir noe større enn om man også så på andre fylker og hele landet.

Blant foreldre uten innvandrerbakgrunn er en lavere andel som mottar kontantstøtte i Oslo enn i hele landet (tabell 5.5). I perioden vi har sett på har det vært en nedgang blant personer uten innvandrerbakgrunn, mens det i samme periode har vært en økning i

andelen blant ikke-vestlige innvandrere. I alle gruppene er det en større tilbøyelighet for å motta kontantstøtte om foreldrene har flere barn under skolealder, det samme mønsteret som for resten av landet.

Figur 5.2 viser andelen som er mottakere av kontantstøtte av målgruppa, etter antall barn 3-6 år. Her sammenlignes hele landet og Oslo. Figuren illustrerer at ikke-vestlig innvandreres tilbøyelighet til å motta kontantstøtte er mer likt befolkningen uten innvandrerbakgrunn utenom Oslo, enn befolkningen i Oslo. Figuren illustrerer også at det er andelsvis flere ikke-vestlige familier i Oslo enn hele landet som mottar kontantstøtte.

5.2. Hvilke trekk ser vi hos mottakerne av kontantstøtte?

Klare kjønnsforskjeller, men flere menn er mottakere blant ikke-vestlige innvandrere

Flere kvinner enn menn er mottakere av kontantstøtte om vi ser på hele befolkningen, og andelen menn og kvinner som har vært mottakere har vært stabil i perioden 1999-2004. Hvem som er mottaker av kontantstøtten av mannen eller kvinnen i en familie kan være tilfeldig, men det er i så fall systematiske tilfeldigheter som gjør at kvinner i stor grad er de som mottar kontantstøtte i familien. Det er ikke nødvendigvis noen sammenheng mellom mottak og tilsyn, men likevel er det påfallende å se at andelen kvinner er såpass stabil og kan være en indikasjon på at det er kvinnen som i større grad er hjemme med barnet om det er den valgte tilsynsformen (og ikke dagmamma og lignende). I en Fafo-undersøkelse om ulike innvandrergrupper holdninger til barnehage i Oslo (Djuve og Pettersen 1998) kommer det fram at personer med pakistansk og somalisk bakgrunn, i mye større grad mener at mor skal være hjemme med barn 0-3 år enn personer uten innvandrerbakgrunn. Mens 3 av 10 uten innvandrerbakgrunn, 4 av 10 med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn mener at mor skal passe barna til de er 3 år, mener hele 7 av 10 pakistanere og somaliere det samme. Tilsvarende viser Vatne Pettersen (2003) at det blant ikke-vestlige innvandrere som er mottakere av kontantstøttemottakere i større grad har det daglige tilsynet enn vestlige innvandrere og personer uten innvandrerbakgrunn.

Tabell 5.6. Andel mottakere fordelt etter kjønn og landbakgrunn, per 1. september 1999-2004

	Hele befolkningen	Uten innvandrerbakgrunn	Vestlig innvandrerbakgrunn	Ikke-vestlig innvandrerbakgrunn	Ikke-vestlig	
					Førstegenerasjon	Norskfødte med to utenlandskfødte foreldre
1999						
Kvinner	95,4	96,6	89,0	84,2	84,0	96,3
Menn	4,6	3,4	11,0	15,8	16,0	3,7
2000						
Kvinner	96,5	97,4	92,8	88,1	87,9	97,8
Menn	3,5	2,6	7,2	11,9	12,1	2,2
2001						
Kvinner	96,6	97,5	92,0	90,2	90,0	99,4
Menn	3,4	2,5	8,0	9,8	10,0	0,6
2002						
Kvinner	96,6	97,5	91,7	90,6	90,5	95,7
Menn	3,4	2,5	8,3	9,4	9,5	4,3
2003						
Kvinner	96,5	97,5	91,9	90,3	90,0	98,8
Menn	3,5	2,5	8,1	9,7	10,0	1,3
2004						
Kvinner	95,9	97,3	88,9	89,2	88,9	99,3
Menn	4,1	2,7	11,1	10,8	11,1	0,7

Blant innvandrere både med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, ser det ut til at menn i større grad er mottakere av kontantstøtten enn i befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Blant de med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er det i hele perioden vært en betydelig høyere andel menn som har vært mottakere. I 1999 var andelen på 16 prosent og i 2004 var andelen blitt noe lavere på 11 prosent menn. Blant ikke-vestlige etterkommere som er mottakere, er kjønnsfordelingen mer lik personer uten innvandrerbakgrunn. Hva dette er en indikasjon på, er imidlertid noe usikkert. Dette kan bety at blant ikke-vestlige innvandrere så anses det å være forsørger i større grad som mannens oppgave, mens at det blant etterkommerne er et mønster som er mer likt gjennomsnittet for befolkningen.

Få etterkommere blant mottakerne

Blant foreldrene som er mottakere av kontantstøtte med ikke-vestlig bakgrunn, er det flest førstegenerasjonsinnvandrere. Bare 2 prosent av mottakerne med ikke-vestlig bakgrunn var etterkommere i 1999. Denne andelen hadde økt til 3 prosent i 2004. Det var i alt 352 mottakere med ikke-vestlig bakgrunn som var etterkommere i 2004. Dette er ikke overraskende ut fra de demografiske forholdene vi har skissert tidligere. Etterkommerne er unge, men har nå begynt å komme i reproduktiv alder. Gruppen er for liten (og for ung) til å gi noe godt grunnlag for å forstå etterkommernes bruk av kontantstøtte framover (se kapittel 2).

I Oslo er det en noe høyere andel etterkommere blant de ikke-vestlige mottakerne (4,5 prosent i 2004). Dette har en sammenheng med at det er i Oslo de landgruppene som har lengst botid er bosatt og deres barn har kommet i etableringsalder. Dette gjelder først og fremst pakistanere, men også etterkommer med

bakgrunn fra Marokko, Tyrkia og Vietnam. Det er først og fremst etterkommere med bakgrunn fra Pakistan og Tyrkia som allerede har giftet seg, mens etterkommer med bakgrunn fra Vietnam stor sett ennå ikke er registrert gift (Lie 2004).

Andelsvis flere eldre i innvandrerbefolkningen er mottakere av kontantstøtte

Det er ikke store aldersforskjeller på mottakerne med og uten innvandrerbakgrunn. Det er bare 0,4 prosent av mottakerne som er mellom 16-19 år både blant ikke-vestlige innvandrere og blant befolkningen uten innvandrerbakgrunn i 2004. I aldersgruppa 20-24 år er det en noe større andel blant ikke-vestlig innvandrere enn de uten innvandrerbakgrunn som er mottakere, henholdsvis 12 og 10 prosent. For begge gruppene er det i aldersgruppene 25-29 år og 30-34 år vi finner de fleste mottakerne. Det er også en noe større andel blant de ikke-vestlige i aldersgruppa 40 år og eldre (se tabell 6.8). Om vi ser på etterkommerne med ikke-vestlig bakgrunn, er disse betydelig yngre enn førstegenerasjonsinnvandrerne, men dette har demografiske forklaringer (se kapittel 2).

Tabell 5.7. Andel av mottakerne fordelt etter alder og landbakgrunn, per 1. september 2004

Alder	Andel av familier i alt	Uten innvandrer bakgrunn	Vestlige innvandrere	Ikke-vestlige innvandrere		
				I alt	Førstegenerasjon	Norskfødte med to utenlandskfødte foreldre
I alt	66310	55170	1699	9441	9170	271
16-19 år	0,4	0,4	0,0	0,4	0,4	1,1
20-24 år	9,9	9,6	5,0	12,5	11,9	30,3
25-29 år	26,7	26,5	20,9	28,9	28,0	59,0
30-34 år	36,1	37,1	37,9	29,4	30,1	5,9
35-39 år	20,6	20,5	27,0	19,9	20,4	2,6
40 år og eldre	6,3	5,8	9,2	9,0	9,2	1,1

Botid sier mest om demografiske forhold

Om vi bare ser på botid for mottaker, har ikke botid i seg selv ikke noen påvirkning. Botid viser også demografiske forhold. Flesteparten av førstegenerasjonsinnvandrere som har lang botid i Norge er eldre og ikke i den reproduktive fasen av livet lengre. I tabellen under er mottakerne som er førstegenerasjonsinnvandrere etter botid og landbakgrunn, sett i forhold til førstegenerasjonsinnvandrere i målgruppa. Vi ser at det ikke er høyere andel mottakere blant ikke-vestlige innvandrere som er nyankomne (botid 0-4 år). I denne gruppa kommer også de som trolig er innenfor kommunenes tilrettelegging for nyankomne flyktninger, der barnehage trolig er et av tiltakene. At det er lavere andel av de som har barn i denne gruppa, kan også skyldes at de ikke kjenner til kontantstøtteordningen. For de mottakerne som har en botid på 5-9 år, ser vi at det på landsbasis er like stor andel som blant de med botid på 10-15 år. Det er fylkesvise forskjeller, og for eksempel er det i Oslo en lavere andel blant de som har botid på 5-9 år enn 10-15 år. Det er ikke gjennomgående at de som har bodd i Norge i lang tid (15 år eller lengre) blant de med barn i målgruppa, i mindre grad er mottakere av kontantstøtte.

Det er viktig å se på familiens botid og ikke bare mottakerens botid. Det har det ikke vært rom for i dette prosjektet. I en eventuell videreføring av dette prosjektet, vil det å se på familien og trekk ved familien og ikke bare mottaker, være viktig for å skape en bredere forståelse for hvem det er som mottar og hvem som ikke mottar, men det er heller ikke gitt at dette gir så mye bredere forståelse.

Tabell 5.8. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er mottakere av kontantstøtte av de i målgruppa etter botid. Per 1. september 2004

Botid	0-4 år	5-9 år	10-15 år	Over 15 år
Hele landet	74,2	80,0	80,1	77,3
Østfold	76,6	88,9	90,1	86,1
Akershus	73,9	74,5	77,3	74,6
Oslo	83,3	81,4	78,8	77,9
Hedmark	66,0	72,9	70,4	84,0
Oppland	60,9	81,7	86,7	86,4
Buskerud	71,1	79,3	78,4	78,5
Vestfold	80,4	83,0	81,4	90,7
Telemark	59,1	79,4	83,3	83,8
Aust-Agder	64,6	75,9	95,5	77,8
Vest-Agder	76,2	85,0	88,1	82,5
Rogaland	73,6	80,4	84,3	77,2
Hordaland	78,9	85,6	81,4	71,9
Sogn og Fjordane	71,6	81,0	87,5	76,5
Møre og Romsdal	70,8	83,7	85,7	69,0
Sør-Trøndelag	66,7	67,1	72,3	63,5
Nord-Trøndelag	62,3	71,4	77,8	80,0
Nordland	62,3	79,2	63,0	40,0
Troms	60,3	65,7	73,3	100,0
Finnmark	58,2	63,5	58,3	50,0

Tabell 5.9. Antall mødre med innvandrerbakgrunn som er mottakere av kontantstøtte som ikke er bosatt i Norge, per 1. september 1999-2004

	I alt	Vestlig	Ikke-vestlig
1999	751	401	350
2000	733	336	397
2001	658	322	336
2002	529	266	263
2003	428	213	215
2004	227	105	122

Mødre bosatt i utlandet

Et generelt vilkår for rett til kontantstøtte er at barnet og støttemottaker må være bosatt i Norge. En EØS-borger skal være omfattet av norsk lovgivning dersom den ene forsørgeren (den ene av foreldrene) enten arbeider i Norge, på norsk skip, eller er omfattet av norsk lovgivning mens han eller hun arbeider i utlandet. En EØS-borger som oppsyller disse kravene vil i utgangspunktet oppfylle bostedskravet uansett hvilket EØS-land vedkommende eller hans eller hennes familie er bosatt, og vil ha krav på kontantstøtte utbetalt i bostedslandet dersom de øvrige vilkår er oppfylt. Tabell 5.9 viser antall mødre som er mottakere av kontantstøtte og ikke bosatt i Norge. Det har vært en nedgang i perioden for bosatte både i vestlig og ikke-vestlige land, og det er omtrent like stor andel med bakgrunn fra vestlige og ikke-vestlige land.

5.3. Aktivitet i innvandrerbefolkningen

Dette avsnittet gir en generell beskrivelse av sysselsetting og registrert arbeidsledighet i innvandrerbefolkningen på aggregert nivå, og ikke i forhold til mottakerne av kontantstøtte. Rønsen (2004 og 2005) fant at det fire år etter innføringen av kontantstøtten, var en viss nedgang i yrkesandelen blant mødre med barn i kontantstøttealder. Videre var andelen blant yrkesaktive kvinner som var i permisjon klart høyere. Dette vil sannsynligvis ha mindre konsekvenser for enkelte innvandrergrupper, der sysselsettingsandelen er relativt lav i enkelte grupper. Andre studier viser at kvinner som har deltidsjobb i større grad er mottakere av kontantstøtte enn de som hadde fulltidsjobb i utgangspunktet, noe som trolig også er tilfelle for innvandrerkvinner (Vatne Pettersen 2003).

Lavere sysselsetting i innvandrerbefolkningen

Det er lavere sysselsetting blant innvandrere enn hele befolkningen. I 4. kvartal 2004 var sysselsettingen blant førstegenerasjonsinnvandrere på 56,6 prosent (se figur 5.3). Her er det imidlertid store forskjeller mellom vestlige og ikke-vestlige innvandrere. Mens nordiske innvandrere har et sysselsettingsnivå som er høyere enn for befolkningen ellers, har innvandrere med bakgrunn fra afrikanske land lavest sysselsettingsnivå. Noe av forskjellene i sysselsettingsnivået kan forklares med at det er mye lavere yrkesaktivitet blant kvinner enn menn. I hele befolkningen i alderen 16-74 år hadde menn og kvinner en sysselsetting på hen-

holdsvis 76 og 69 prosent. Tilsvarende tall for første-generasjonsinnvandrere var henholdsvis 61 og 52 prosent. Størst differanser mellom menns og kvinners sysselsetting finner vi, kanskje noe uventet, i vestlige innvandrergupper som de som kommer fra Nord-Amerika og Oseania og Vest-Europa (utenom Norden). Dernest kommer asiatiske innvandrere (inklusive Tyrkia). Minst kjønnsforskjeller i sysselsettingsnivået er det blant nordiske innvandrere (se også Olsen 2004). Lavest sysselsetting er det blant førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn fra afrikanske land, med 35,5 prosent sysselsatte kvinner og 46 prosent sysselsatte menn.

Det er også noe høyere sysselsettingsandel blant etterkommere enn førstegenerasjonsinnvandrere i samme alder, og noe høyere sysselsetting blant kvinnelige etterkommere enn blant førstegenerasjonskvinner. I antall utgjør imidlertid de sysselsatte etterkommerne bare 7 800 personer per 4. kvartal 2004, noe som har en klar sammenheng med at få etterkommere har kommet i yrkesaktiv alder.

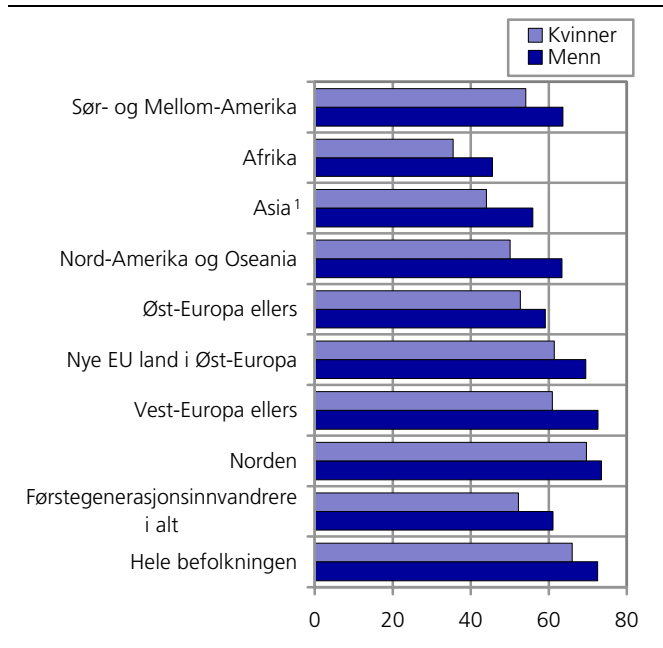
Sysselsettingen øker for ikke-vestlige innvandrere med økt botid

Økt botid gir imidlertid høyere sysselsettingsandel. Blant de ikke-vestlige innvandrerne øker sysselsettingsnivået i grupper med botid over fire år. I gruppene med botid på over 7 år flater sysselsettingsnivået ut for de fra Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa, mens det fortsatt øker for de fra Asia og Afrika. For gruppene med botid 7 år og mer, har det vært en nedgang i andelen sysselsatte med bakgrunn fra Norden, Vest-Europa ellers og nye EU-land i Europa, mens det er en svak økning i de øvrige. Dette har trolig sammenheng med høyere andeler eldre, særlig blant innvandrere fra vestlige land, men også i gruppene fra Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa enn i de øvrige ikke-vestlige gruppene med lang botid.

Høyere arbeidsledighet blant ikke-vestlige innvandrere

Det er høyere registrert arbeidsledighet blant førstegenerasjonsinnvandrere enn i befolkningen ellers. Per august 2005 var den registrerte arbeidsledigheten blant kvinner og menn på om lag 4 prosent. Det er store variasjoner mellom innvandrere fra vestlige og ikke-vestlige land. Innvandrere fra de nye EU-landene i Øst-Europa hadde samlet en registrert ledighet på 5 prosent ved utgangen av august 2005, mens folk fra de øvrige østeuropeiske landene lå på 12 prosent. Med andre ord var ledigheten for innvandrerne fra de nye EU-landene i Øst-Europa lavere enn den vi for eksempel finner i den vestlige gruppen fra Nord-Amerika og Oseania der 6 prosent var registrert ledige.

Figur 5.3. Andel sysselsatte etter kjønn og landbakgrunn i prosent av befolkningen 16-74 år. 4. kvartal 2004

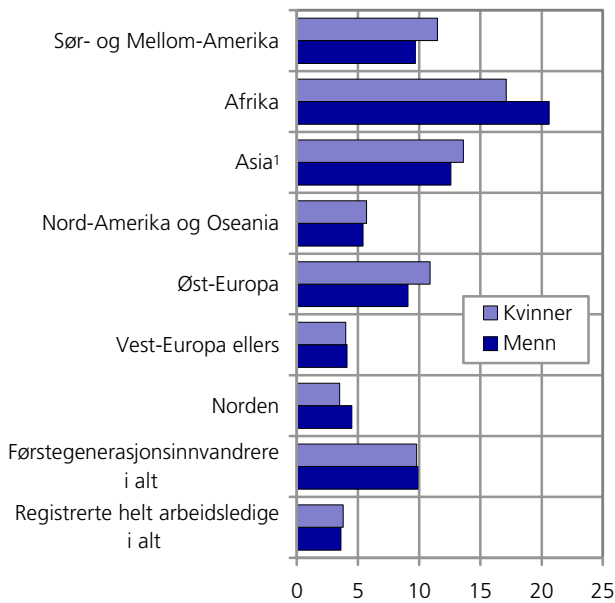
¹ Asia med Tyrkia

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Afrika ligger fortsatt høyest når det gjelder registrert arbeidsledighet med 19 prosent. Ellers finner vi en arbeidsledighet på 13 prosent blant innvandrere fra Asia, mens de fra Sør- og Mellom-Amerika lå på 11 prosent. Innvandrere fra Øst-Europa hadde totalt en ledighet på 10 prosent. Nordiske innvandrere lå som vanlig lavest med 4,0 prosent ledige, tett etterfulgt av de fra resten av Vest-Europa som hadde 4,1 prosent. Den høye ledigheten blant innvandrere fra Afrika må ses på bakgrunn av en relativt større andel flyktninger med kortere botid i denne gruppen enn i de øvrige ikke-vestlige gruppene. Dette gjelder spesielt flyktninger fra Somalia.

Tradisjonelt har innvandrer menn hatt markant høyere registrert ledighet enn innvandrerkvinner, men blant førstegenerasjonsinnvandrere sett under ett, er den registrerte arbeidsledigheten nesten lik. Det er bare blant innvandrere fra afrikanske land at den registrerte arbeidsledigheten nå er høyere blant menn enn kvinner. Det er altså større forskjeller mellom kjønnene når det gjelder sysselsetting enn det er for arbeidsledige.

Figur 5.4. Andel registrert helt arbeidsledige etter kjønn og landbakgrunn i prosent av befolkningen 16-74 år. 3. kvartal 2005

¹ Asia med Tyrkia

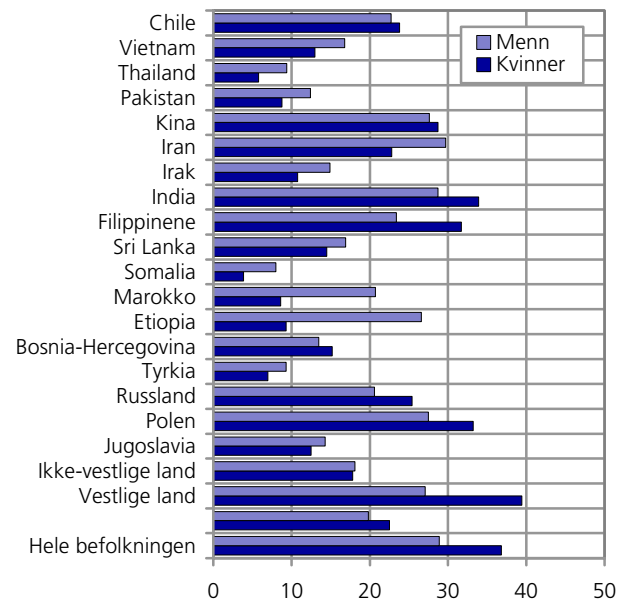
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Utdanningsnivå

I andre studier (Vatne Pettersen 2003) kommer det fram at det i større grad er mødre med lav utdanning enn kvinner som har høyere utdanning er mottakere av kontantstøtte. Dette gjelder trolig også ikke-vestlige kvinner. Figuren under viser andelen menn og kvinner i alderen 30-44 år med høyere utdanning. Blant ikke-vestlige innvandrerkvinner har færre høyere utdanning enn hele befolkningen. Her er det imidlertid store forskjeller etter landbakgrunn. Kvinner med bakgrunn fra Polen, Russland, Filippinene, India og Kina har høyere utdanning enn kvinner i hele befolkningen. Kvinner med bakgrunn fra Somalia, Tyrkia og Pakistan har derimot mye lavere utdanningsnivå.

Vi mangler imidlertid opplysninger om utdanningsnivå blant mange personer med innvandrerbakgrunn. Tallene er basert på registeropplysninger, men det ble i 1999 utført en spørreskjemaundersøkelse for å forbedre statistikken. Etter 1999 er det ikke gjort tilsvarende innhenting av utdanningsopplysninger, og per 2001 manglet vi utdanningsopplysninger for 21 prosent av innvandrerbefolkningen over 16 år. Andelen med uoppgitt utdanning varierer mye med landbakgrunn, og er størst for irakere (53 prosent) og somaliere (39 prosent). Det er særlig blant grupper som har kort botid i Norge at uoppgittandelen er høy. Oversikten som er presentert her, er derfor minimumstall (se ellers Østby 2004b).

Figur 5.5. Befolkningen 30-44 år etter utdanningsnivå og innvandrernes landbakgrunn. Prosent. 2004

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

5.4. Oppsummering

Vi har i dette kapitlet sett nærmere på noen trekk ved mottakerne, dvs. foreldrene. Denne rapporten har det ikke vært å kartlegge trekk ved foreldrene som har vært i fokus. Derfor er det mye vi ikke får sett på i denne omgang. De trekkene vi har sett er imidlertid at det er visse trekk som skiller ikke-vestlige innvandrere fra befolkningen ellers, som kan være med på å forklare at det er høyere kontantstøttebruk blant barn med ikke-vestlig bakgrunn.

På aggregert nivå har vi sett på ikke-vestlige innvandreres arbeidstilknytning. Det er generelt lavere sysselsettingsnivå blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, og særlig ikke-vestlige kvinner enn i befolkningen ellers. Den registrerte ledigheten er også noe større, men det er en rekke personer med innvandrerbakgrunn som er utenom arbeidsmarkedet. Dette må sees i sammenheng med at mange ikke registrere seg arbeidsledig, enten fordi de ikke har rett til dagpenger, eller ikke tror det har noen hensikt i forhold til å skaffe en jobb. Andre studier viser at det er større tilbøyelighet til å motta kontantstøtte blant de som har liten tilknytning til arbeidslivet.

Det er også lavere utdanningsnivå i mange ikke-vestlige innvandrerbefolkningen enn i hele befolkningen og blant vestlige innvandrere. Både arbeidstilknytning og utdanningsnivå er faktorer som må sees i sammenheng med mottak av kontantstøtte, og den større tilbøyeligheten til å bruke kontantstøtte blant ikke-vestlige innvandrere.

I tillegg er et tydelig trekk som vi har sett, at det blant ikke-vestlige innvandrerforeldre med barn i kontantstøttealder er flere som har barn under skolepliktig alder, enn foreldre uten innvandrerbakgrunn. Det vil trolig være større tilbøyelighet til å motta kontantstøtte om en har flere barn som ikke går på skole, og for ikke-vestlige innvandrere kan dette spille inn.

Vi har også sett at Oslo skiller seg noe fra resten av landet. Det er færre av foreldrene med barn i målgruppen uten innvandrerbakgrunn har flere barn under skolealder, enn samme målgruppe i hele landet. Dette har til en sammenheng med at småbarnsfamilier flytter ut at Oslo til nærliggende kommuner, men trolig også en sammenheng med at Oslo har en noe atypisk befolkningssammensetning. Vi har i kapittel 3 og 4 sett at bruken av kontantstøtte blant barn uten innvandrerbakgrunn er mye lavere i Oslo enn i landet ellers. I tidligere studier av ikke-vestlige innvandreres bruk av kontantstøtte hatt fokus på Oslo og Akershus, noe som kanskje har gjort at ikke-vestlige innvandrere har blitt sammenlignet med en noe urimelig gruppe. Ikke-vestlige innvandrere i Oslo har en familiestørrelse som er mer likt hele befolkningen i resten av landet enn i Oslo.

Vi har også sett på kjønnsdimensjonen. Sammenlignet med befolkningen ellers har sett at det er flere menn som er mottakere blant ikke-vestlige innvandrere. Dette kan være noe tilfeldig, men kan også henge sammen med et mer tradisjonelt syn på forsørgerrollen i familien. Videre har vi sett at det ikke er noen stor forskjell på mottakeres alder etter landbakgrunn. Det er like mange unge i befolkningen uten innvandrerbakgrunn som i befolkningen med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Mottakers botid alene har ingen synlig innvirkning på tilbøyelighet til å motta kontantstøtte.

6. Inntektsnivå³

I dette kapitlet skal vi se nærmere på hvilken betydning kontantstøtten har for innvandrerfamilienes økonomiske situasjon, basert på inntektsstatistikk for personer og familier 2003.⁴ Vi ser da på inntektenes nivå og sammensetning og til slutt kommer vi inn på sammenhengen mellom yrkesaktivitet og mottak av kontantstøtte.

Om inntektsstatistikken

Tallene i dette kapitlet er hentet fra Statistisk Sentralbyrås "Inntektsstatistikk for personer og familier 2003". Inntektsstatistikken for personer og familier henter sitt datagrunnlag fra en sammenkopling av flere ulike administrative registre. Datagrunnlaget dekker de aller fleste kontante inntekter som mottas av norske familier. Hele den bosatte befolkningen ved utgangen av inntektsåret er omfattet. Dette gjør det mulig å bryte ned statistikken på mindre befolkningsgrupper, slik som innvandrere etter enkeltland. Familiene som inngår i analysen har minst ett barn som er 1 eller 2 år gammelt i 2003. Denne avgrensingen gir her en populasjon på 105 642 familier. Familier som inngår er ektepar, registrerte partnerskap, samboerpar med felles barn og enslige forsørgere. Enslige forsørgere er definert som mottakere av utvidet barnetrygd. Tidligere analyser har vist at 95 prosent av alle barn under 18 år tilhører en av disse familietyper (Lyngstad og Epland 2003). De barnefamiliene som ikke omfattes av statistikken er samboere med bare særkullsbarn, dvs. at bare den ene av samboerne vil være far eller mor til barnet. Vi kan anta at det er relativt få innvandrere i denne gruppen. Vi har her delt inn familiene etter hovedinntektstakerens landbakgrunn. Hovedinntektstakeren er den personen i familien som har høyest individuell inntekt.

³ Kapitlet er skrevet av Laila Therese Kleven.

⁴ Alle barn i alderen 1-3 år fikk inntil 1. august 2003 et småbarnstillegg i barnetrygden. I tillegg ble det gitt et ekstra småbarnstillegg til enslige forsørgere med barn 0-3 år som fylte visse vilkår. Etter denne dateon er det kun ekstra småbarnstillegget til enslige forsørgere som har blitt utbetalt.

Tidligere analyser har vist at ikke-vestlige innvandrere har klart større sannsynlighet for å ha lav inntekt enn befolkningen generelt – se for eksempel "Økonomi og levekår for ulike grupper, 2005" (Statistisk sentralbyrå 2006). I nevnte rapport vises det også flere ganger til sammenhengen mellom manglende yrkestilknytning og sannsynligheten for å tilhøre lavinnteksgruppen.⁵ Dersom vi ser på hvilke typer inntekter den enkelte familie har - yrkes- eller kapitalinntekt, ulike overføringer (trygd med mer) - er innslaget av overføringer størst blant de som befinner seg lavest i inntektsfordelingen. Av de ulike overføringene, er det den økonomiske sosialhjelpen som står for den største delen.

6.1. Kontantstøttens betydning som inntektskomponent

Yrkesinntekten er den klart største enkeltkomponenten i småbarnsfamiliens inntekt som vist i tabell 6.1. For alle familiene utgjør yrkesinntekten i gjennomsnitt 79 prosent av den samlede inntekten. De skattefrie overføringene, som kontantstøtten er en del av, utgjør på sin side 10 prosent av den samlede inntekten for disse familiene. Familier med barn i alderen 1-2 år mottok i gjennomsnitt 22 000 kroner i kontantstøtte i 2003. Samtidig er det slik at hver femte småbarnsfamilie ikke mottok kontantstøtte dette året - og flere har som påpekt i tidligere kapitler, vært ustabile mottakere av stønaden. Målt som andel av en gjennomsnittlig samlet inntekt på 619 800 kroner, utgjør kontantstøtten 4 prosent blant alle familiene som vi ser på her.

I tabell 6.2 og 6.3 presenteres et forenklet inntektsregnskap for henholdsvis parfamilier og enslige forsørgere med barn i kontantstøttealder. Inntektsbildet nyanseres når det trekkes et skille mellom par og enslige forsørgere. Parfamilier og enslige forsørgere har betydelig forskjell i samlet inntekt. Av de familiene vi ser på her er 9 av 10 nemlig parfamilier, og for disse utgjør de skattefrie overføringene i gjennomsnitt 9 prosent av en samlet inntekt på 656 600 kroner. Kontantstøttens andel er for parfamilieene på 3 prosent.

⁵ Rapporten gir i tillegg ulike definisjoner på lavinntekt og mer informasjon om lavinntektsgrensene.

Ser vi derimot på de vel 10 000 enslige forsørgerne som har 1 eller 2 års gamle barn, viser tallene at for denne gruppen utgjør de skattefrie overføringene hele

32 prosent av den samlede inntekten. Kontantstøtten står alene – i gjennomsnitt - for 8 prosent av den samlede inntekten som er på 266 800 kroner.

Tabell 6.1. Inntektsregnskap for familier med barn i alderen 1 og 2 år. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. Gjennomsnitt. 2003. Kroner¹

	I alt		Innvandrere				Øvrige familier	
	Gjennomsnitt	Andel	Førstegenerasjons- innvandrere		Født i Norge av to utenlandsfødte foreldre		Gjennomsnitt	Andel
			Gjennomsnitt	Andel	Gjennomsnitt	Andel		
Yrkesinntekt	487 800	79	331 200	70	347 700	73	508 500	80
Kapitalinntekt	40 500	7	13 000	3	35 500	7	44 100	7
Skattepliktige overføringer	32 400	5	46 200	10	37 600	8	30 600	5
Herav:								
Ytelser fra folketrygden	16 900	3	23 800	5	19 900	4	16 000	3
Arbeidsledighetstrygd	11 300	2	18 000	4	14 500	3	10 400	2
Skattefrie overføringer	59 100	10	83 500	18	57 600	12	55 900	9
Herav:								
Barnetrygd	27 000	4	28 900	6	23 900	5	26 800	4
Kontantstøtte	22 000	4	25 500	5	24 000	5	21 500	3
Bostøtte	1 300	0	5 400	1	1 500	0	800	0
Sosialhjelp	2 800	0	16 500	3	2 700	1	1 000	0
Samlet inntekt	619 800	100	473 900	100	478 400	100	639 100	100
Antall familier	105 642		11 977		399		93 266	

¹ Inndelt etter familiens hovedinntektstaker.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.2. Inntektsregnskap for parfamilier med barn i alderen 1 og 2 år. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. Gjennomsnitt. 2003. Kroner¹

	I alt		Innvandrere				Øvrige familier	
	Gjennomsnitt	Andel	Førstegenerasjons- innvandrere		Født i Norge av to utenlandsfødte foreldre		Gjennomsnitt	Andel
			Gjennomsnitt	Andel	Gjennomsnitt	Andel		
Yrkesinntekt	530 400	81	366 000	73	385 600	76	551 700	81
Kapitalinntekt	44 500	7	14 500	3	38 700	8	48 300	7
Skattepliktige overføringer	25 600	4	38 800	8	29 500	6	23 900	4
Herav:								
Ytelser fra folketrygden	10 900	2	17 200	3	11 900	2	10 100	1
Arbeidsledighetstrygd	11 900	2	19 400	4	15 800	3	10 900	2
Skattefrie overføringer	56 200	9	79 900	16	54 400	11	53 200	8
Herav:								
Barnetrygd	26 100	4	27 200	5	22 200	4	25 900	4
Kontantstøtte	22 000	3	25 300	5	23 500	5	21 600	3
Bostøtte	700	0	4 200	1	900	0	200	0
Sosialhjelp	2 500	0	16 500	3	2 800	1	800	0
Samlet inntekt	656 600	100	499 200	100	508 200	100	677 100	100
Antall familier	95 652		10 669		355		84 628	

¹ Inndelt etter familiens hovedinntektstaker.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå

Vi ser at kontantstøttens betydning, målt som andel av samlet inntekt er større for de enslige forsørgerne, samtidig er det ikke noen vesentlig forskjell på kontantstøttens nivå mellom disse to familietypene. Gjennomsnittlig kontantstøtte er i 2003 for par og enslige forsørgere på henholdsvis 22 000 og 21 800 kroner. Dette samtidig som parfamielene i gjennomsnitt har 2,5 ganger høyere samlet inntekt enn hva de enslige forsørgerne har.

Hvis vi beveger oss over til å se på hvilken betydning kontantstøtten har for innvandrerfamiliene med barn i kontantstøttealder (1 og 2 år), ser vi at disse i gjennomsnitt mottar mer i kontantstøtte enn de øvrige familiene. I tillegg utgjør kontantstøtten en noe større andel av den samlede inntekten.

... blant parfamielene

Et forenklet inntektsregnskap for parfamilier med barn i kontantstøttealder presenteres i tabell 6.2. Her skiller vi også ut innvandrerfamiliene hvor hovedinntektstakeren enten er førstegenerasjonsinnvandrer eller født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

Blant alle parfamilier er som nevnt, den gjennomsnittlige kontantstøtten på 22 000 kroner i 2003. For parfamilier hvor hovedinntektstakeren er førstegenerasjonsinnvandrer, er den gjennomsnittlige kontantstøtten på 25 300 kroner. For familier hvor hovedinntektstakeren er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er den gjennomsnittlige kontantstøtten på 23 500 kroner. Kontantstøtten er både høyere i de to innvandrergruppene enn i de øvrige parfamielene, samtidig som den utgjør en større andel av disse familienes samlede inntekt. Mens kontantstøtten blant øvrige parfamilier står for 3 prosent av den samlede inntekten, utgjør den for de to innvandrergruppene 5 prosent.

Selv om det ikke er noen stor forskjell mellom førstegenerasjonsinnvandrerne og etterkommerne i kontantstøttens størrelse og som andel av samlet inntekt, er det verdt å merke seg at for etterkommerne utgjør de skattefrie overføringene en klart mindre andel av deres samlede inntekt. 16 prosent av den samlede inntekten for førstegenerasjonsinnvandrere kommer som skattefrie overføringer, mot 11 prosent blant etterkommerne og 8 prosent blant øvrige familier. Samtidig som

typiske "sosiale stønader" som sosialhjelp og bostøtte er klart lavere blant etterkommerne, er yrkes- og kapitalinntektene høyere enn blant førstegenerasjonsinnvandrerne. Dette kan tyde på at etterkommerne trolig har lettere for å komme inn på arbeidsmarkedet enn førstegenerasjons innvandrere. Det må her imidlertid nevnes at det i denne sammenhengen fremdeles er svært få familier hvor hovedinntektstakeren er etterkommere.

... blant de enslige forsørgerne

Enslige forsørgere med barn i kontantstøttealder, har som vi allerede har vært inne på, en helt annen inntektssammensetning enn hva parfamilier med småbarn har. Samlet inntekt er lik for enslige forsørgere med barn 1 og 2 år med eller uten innvandrerbakgrunn, men sammensetningen er forskjellig. Målt som andel av den samlede inntekten utgjør de skattefrie overføringene i snitt nær en tredel for de enslige forsørgerne. Barnetrygden er den største skattefrie overføringen (14 prosent), etterfulgt av kontantstøtten med en andel på 8 prosent - av familiens samlede inntekt. Det høye beløpet i barnetrygd skyldes at enslige forsørgere får barnetrygd for ett barn mer enn det faktiske antallet. I tillegg fikk enslige forsørgere i 2003 - i motsetning til par med barn - et småbarnstillegg i barnetrygden for barn i alderen 0-3 år. Tabell 6.3 viser at inntektsnivået er det samme for de enslige forsørgerne med innvandrerbakgrunn og de øvrige enslige forsørgerne. Men kontantstøtten har større betydning blant førstegenerasjonsinnvandrerne. For denne gruppen utgjør kontantstøtten 10 prosent av den samlede inntekten, og i gjennomsnitt ligger den på 26 400 kroner. De øvrige enslige forsørgerne mottar derimot vel 20 prosent mindre i kontantstøtte i 2003.

Som vi allerede har vært inne på - nivået på kontantstøtten er ganske likt enten vi ser på parfamilier eller enslige forsørgere, det som skiller er hvilken betydning kontantstøtten har når vi ser på sammensetningen av familiens samlede inntekt. I tillegg viser tallene at enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn gjennomgående mottar mer i skattefrie stønader som barnetrygd, sosialhjelp og bostøtte, enn enslige forsørgere uten innvandringsbakgrunn. Dette samtidig som yrkesinntekten står for en større andel av den samlede inntekten blant de øvrige enslige forsørgerne.

Tabell 6.3. Inntektsregnskap for enslige forsørgere med barn i alderen 1 og 2 år. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. Gjennomsnitt. 2003. Kroner¹

	I alt		Innvandrere				Øvrige familier	
	Gjennomsnitt	Andel	Førstegenerasjons- innvandrere Gjennomsnitt	Andel	Født i Norge av to utenlandsfødte foreldre Gjennomsnitt	Andel	Gjennomsnitt	Andel
Yrkesinntekt	79 500	30	47 500	18	:	:	84 600	32
Kapitalinntekt	2 900	1	700	0	:	:	3 200	1
Skattepliktige overføringer	97 800	37	106 500	40	:	:	96 400	36
Herav:								
Ytelser fra folketrygden	74 800	28	77 100	29	:	:	74 400	28
Arbeidsledighetstrygd	5 700	2	6 100	2	:	:	5 600	2
Skattefrie overføringer	86 600	32	113 300	42	:	:	82 500	31
Herav:								
Barnetrygd	36 300	14	43 100	16	:	:	35 200	13
Kontantstøtte	21 800	8	26 400	10	:	:	21 100	8
Bostøtte	7 800	3	15 200	6	:	:	6 600	2
Sosialhjelp	5 000	2	15 900	6	:	:	3 300	1
Samlet inntekt	266 800	100	267 900	100	:	:	266 800	100
Antall familier	9 990		1 308		44		8 638	

¹ Inndelt etter familiens hovedinntektstaker.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.4 Inntektsregnskap for parfamilier med innvandrerbakgrunn og barn i alderen 1 og 2 år, etter region. Gjennomsnitt. 2003. Kroner¹

	I alt	Norden	Vest-Europa	Øst-Europa	Nord-Amerika og Oseania	Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika, samt Tyrkia
Yrkesinntekt	366 000	554 800	614 100	319 800	637 300	287 500
Kapitalinntekt	14 500	19 800	20 200	24 200	40 700	9 700
Skattepliktige overføringer	38 800	19 100	17 100	38 900	11 300	47 300
Herav:						
Ytelser fra folketrygden	17 200	5 700	3 900	15 200	3 000	22 600
Arbeidsledighetstrygd	19 400	10 700	11 500	22 200	7 000	22 400
Skattefrie overføringer	79 900	50 000	47 500	77 400	50 900	92 800
Herav:						
Barnetrygd	27 200	24 200	23 900	24 700	25 200	28 900
Kontantstøtte	25 300	20 100	18 500	25 900	20 600	27 500
Bostøtte	4 200	200	300	3 900	500	5 800
Sosialhjelp	16 500	900	500	16 900	200	22 800
Samlet inntekt	499 200	643 700	699 000	460 300	740 100	437 300
Antall familier	10 669	1 455	1 027	1 316	202	6 669

¹ Familiens hovedinntektstaker er førstegenerasjonsinnvandrere.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.5 Inntektsregnskap for enslige forsørgere med innvanderbakgrunn og barn i alderen 1 og 2 år, etter region. Gjennomsnitt. 2003. Kroner¹

	I alt	Norden	Vest-Europa	Øst-Europa	Nord-Amerika og Oseania	Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika, samt Tyrkia
Yrkesinntekt	47 500	118 300	:	45 300	:	36 000
Kapitalinntekt	700	-100	:	1 100	:	600
Skattepliktige overføringer	106 500	77 400	:	98 600	:	112 200
Herav:						
Ytelser fra folketrygden	77 100	53 300	:	73 400	:	81 500
Arbeidsledighetstrygd	6 100	10 400	:	5 900	:	5 700
Skattefrie overføringer	113 300	81 200	:	105 000	:	119 800
Herav:						
Barnetrygd	43 100	33 400	:	40 400	:	44 900
Kontantstøtte	26 400	18 900	:	25 500	:	27 600
Bostøtte	15 200	5 700	:	13 100	:	17 100
Sosialhjelp	15 900	10 000	:	15 200	:	17 200
Samlet inntekt	267 900	276 700	:	250 000	:	268 600
Antall familier	1308	117	28	170	6	987

¹ Familiens hovedinntektstaker er førstegenerasjonsinnvandrere.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå

... etter landbakgrunn

Ut fra den avgrensingen som er valgt for dette kapitlet, er det i Norge i underkant av 12 000 familier med barn i alderen 1 og 2 år hvor hovedinntektstakeren er førstegenerasjonsinnvandrere. Blant parfamieliene har 3 av 4 ikke-vestlig bakgrunn, i tabell 6.4 vist som Øst-Europa samt Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika og Tyrkia. Ikke uventet er det slik at kontantstøtten i gjennomsnitt er lavere blant de vestlige innvanderfamilieene enn for de ikke-vestlige. Dette samtidig som yrkesinntekten utgjør en klart større andel av samlet inntekt for de vestlige parfamieliene.

Parfamilier fra den tredje verden mottar i snitt 27 500 kroner i kontantstøtte, mens enslige forsørgere fra samme region mottar 27 600 kroner. For par fra den tredje verden utgjør kontantstøtten 6 prosent av den samlede inntekten, mens den for de enslige forsørgerne står for 10 prosent. Det at ikke-vestlige enslige forsørgere mottar så stor andel av sin samlede inntekt som overføringer gjør at disse er en utsatt gruppe når økonomiske levekår undersøkes. I tabell 6.5 vises forskjeller i inntektssammensetningen for enslige forsørgere etter deres landbakgrunn.

Dersom vi ser på enkeltland, blir bildet noe mer nyanisert enn å trekke et skarpt skille mellom vestlige og ikke-vestlige innvandrere. Parfamilier med småbarn fra Somalia mottar i gjennomsnitt 32 900 kroner i kontantstøtte og den står for 9 prosent av deres samlede inntekt. Motsatt finner vi innvanderfamilier fra Iran hvor en gjennomsnittlig kontantstøtte på 22 300 kroner utgjør 5 prosent av familiens samlede inntekt. I kapittel 3 så vi at barn med bakgrunn fra Iran

i mindre grad er brukere av kontantstøtte enn de andre ikke-vestlige landgruppene. Forskjeller mellom ikke-vestlige land kan forklares både med varierende yrkesdeltaking og antall barn i familien (jmfør kapittel 5).

6.2. Yrkestilknytning

Når arbeidsmarkedet forverres vil dette kunne bidra til at flere står uten noen yrkesaktive i familien - og sannsynligheten for at dette vil ramme innvandrere er større enn i den øvrige befolkningen. Her er yrkesaktivitet definert ved at yrkesinntekten er større enn folketrygdens minstepensjon (minstepensjon) til enslige (rundt 100 000 kroner i 2003). Tallene som presenteres her er fra 2003 og vil følgelig ikke reflektere nedgangen i andelen arbeidsledige som har funnet sted i den senere tid. Trenden fra slutten av 1990-tallet har derimot vært at stadig flere innvandrere står uten tilknytning til arbeidsmarkedet (Statistisk Sentralbyrå 2006). Når lavinntekt blant innvandrere skal forklares, trekkes manglende yrkestilknytning frem som den viktigste årsaken (se for eksempel Kirkeberg og Kleven (2004) for mer om dette).

Andelen familier uten noen yrkesaktive medlemmer er høyere blant innvandrerne enn i den øvrige befolkningen. Det er også store forskjeller innad i innvandergruppen, hvor de ikke-vestlige innvandrerne har den klart svakeste tilknytning til arbeidslivet (se også kapittel 5, om sysselsetting). I tabell 6.6 belyses forskjellene mellom innvandrere og den øvrige befolkningen, samt forskjeller mellom de som mottar og ikke mottar kontantstøtte. 81 prosent av familiene som er med i denne analysen mottar kontantstøtte i 2003. Som tidligere nevnt, mottar disse i gjennomsnitt

22 000 kroner i kontantstøtte. Tallet på mottakere her er noe høyere enn hva som er registrert per 1. september 2003 (jf kapittel 3) i og med at vi her ser på familier hvor kontantstøtten i løpet av året er større enn 0 kroner. Samtidig varierer antall brukere av kontantstøtte gjennom året - stabiliteten blant "brukerne" påvirkes av forhold som opptak til barnehager, foreldre som forlenger permisjon i forbindelse med ferier osv.

Både blant mottakere og ikke-mottakere av kontantstøtte er andelen familier som har minst ett yrkesaktivt familiemedlem klart høyere enn andelen uten noen yrkesaktive. Dette kan tyde på at familiens tilknytning til arbeidslivet ikke endres av kontantstøttens tilstedeværelse - når det gjelder å det å være aktiv eller ikke. Kontantstøttens fravær har derimot en sammenheng med hvor mange yrkesaktive det er i familien - dette er vist i tabell 6.7. Ved å skille mellom en og to yrkesaktive medlemmer i familiene er det blant familier som ikke mottar kontantstøtte en større andel som har to yrkesaktive i familien. Det samme gjelder for første-generasjonsinnvandrerne.

Men først ser vi på tabell 6.7. Blant førstegenerasjonsinnvandrere som mottar kontantstøtte - både for parfamiliene og de enslige forsørgerne - er det en høyere andel som ikke er yrkesaktive, sammenlignet med resten av befolkningen. Blant innvandrerparene er hver femte familie uten noen yrkesaktive medlemmer. Kontrasten til den øvrige befolkningen er her klar, der har "alle" parfamiliene noen yrkesaktive (97 prosent). Også de enslige forsørgerne er mer "yrkestilknyttede" i den øvrige befolkningen enn blant innvandrerne. Tabellen viser at hver tredje enslige forsørgerfamilie uten innvandrerbakgrunn har ett eller flere yrkesaktive familiemedlemmer, mens dette er tilfelle for bare hver femte førstegenerasjonsinnvandrer.

Når det gjelder de som ikke er registrert med beløp på kontantstøtten - er bildet mer nyansert. Det er rimelig å anta at dette i de fleste tilfellene dreier seg om familier hvor barnet (på fulltid) gjør bruk av barnehageplass som det gis offentlig tilskudd til. Blant parfamilier med innvandrerbakgrunn er det fortsatt 1 av 5 familier som ikke har noen yrkesaktive samtidig som de ikke mottar kontantstøtte. En kan spekulere på hvorfor andelen uten noen yrkesaktive ikke reduseres når vi ser på ikke-mottakerne, men ut fra disse tallene kan vi ikke si noe om hvorfor. En analyse basert på en kobling mellom barnehageplass og inntektsopplysningene ville derimot kunne gitt en bedre bilde her. Dette kan vi imidlertid ikke gjøre så lenge barnehagestatistikken ikke er individbasert (se kapittel 4).

I denne omgang har vi imidlertid valgt å avgrense analysen til å se på bruken av kontantstøtte i forhold til

inntekt. Også blant enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn - uten kontantstøtte - er det relativt mange som ikke har noen yrkesaktive familiemedlemmer, selv om andelen er klart lavere enn blant mottakerne (av kontantstøtte). Vi vet ikke sikkert om den høye andelen ikke-yrkestilknyttede i denne gruppen skyldes at barnet har barnehageplass selv om den enslige forelderen ikke er i jobb, eller at denne mottar trygd eller går på skole. Manglende kjennskap til ordningen kan være en annen mulig forklaring, eventuelt at foreldrene er nettopp innvandret til Norge. Vi så i kapittel 5 at kort eller lang botid ikke hadde noen synlig effekt på familiers tilbøyelighet til å motta kontantstøtte, noe som *kan* innebære at de med kort botid ikke kjenner til ordningen. Men også blant enslige forsørgere i den øvrige befolkningen har halvparten av ikke-mottakerne ingen yrkesaktive medlemmer i familien.

Her må man være varsom når tallene tolkes, antall enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn uten kontantstøtte er veldig lite, slik at tilfeldige utslag kan spille inn.

I tabell 6.7 ser vi på innvandrerfamilier som er mottakere og ikke mottaker av kontantstøtte, etter landbakgrunn. Her har vi valgt å se på alle familiene, særlig siden det blant de enslige forsørgerne ellers ville vært snakk om relativt små grupper. Både blant de som mottar og ikke mottar kontantstøtte er det blant innvandrerfamiliene gjennomgående en større andel som ikke har noen yrkesaktive familiemedlemmer enn hva det er i den øvrige befolkningen.

Dersom vi først ser på de som mottar kontantstøtte er det for alle familiene 1 av 10 som er uten yrkesaktive medlemmer. Andelen familier uten noen yrkesaktive medlemmer er klart større blant de ikke-vestlige familiene. Mens det blant øst-europeiske par er 2 av 10 som ikke har noen yrkesaktive medlemmer, gjelder det samme for 3 av 10 familier fra Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika eller Tyrkia. Når vi så ser på de som ikke mottar kontantstøtte skulle en forvente at andelen familier uten noen yrkesaktive skulle minke, men dette er ikke det bildet som tegnes i tabell 6.7. Blant de ikke-vestlige familiene som ikke mottar kontantstøtte er derimot andelen uten yrkesaktive medlemmer større enn blant familiene som mottar kontantstøtte. Blant øst-europeiske par er det slik at 4 av 10 familier uten kontantstøtte heller ikke har noen yrkesaktive familiemedlemmer. Nå skal det bemerkes at disse innvandrergruppene er små - bare om lag 14 prosent av de med øst-europisk landbakgrunn og enda færre (12 prosent) av de med bakgrunn fra land i 3. verden mottar ikke kontantstøtte

Tabell 6.6. Familier med barn 1 og 2 år og yrkesaktivitet. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. 2003. Antall og prosent¹

	Alle familier med barn 1-2 år	Førstegenerasjonsinnvandrere		Resten av befolkningen		
		Parfamilier med barn 1-2 år	Enslige forsørgere med barn 1-2 år	Parfamilier med barn 1-2 år	Enslige forsørgere med barn 1-2 år	
Mottakere av kontantstøtte:						
Antall						
I alt	85 986	9 008	1 111	68 928	6939	
Herav:						
Ingen yrkesaktive i familien	8 864	1 631	888	1 633	4 712	
En eller to yrkesaktive i familien	76 908	7 362	223	67 096	2 227	
Andeler						
I alt	100	100	100	100	100	
Herav:						
Ingen yrkesaktive i familien	10	18	80	2	68	
En eller to yrkesaktive i familien	89	82	20	97	32	
Ikke-mottakere av kontantstøtte:						
Antall						
I alt	19 656	1 661	197	16 055	1 743	
Herav:						
Ingen yrkesaktive i familien	1 618	361	133	262	862	
En eller to yrkesaktive i familien	17 989	1 298	64	15 746	881	
Andeler						
I alt	100	100	100	100	100	
Herav:						
Ingen yrkesaktive i familien	8	22	68	2	50	
En eller to yrkesaktive i familien	92	78	33	98	51	

¹ Inndelt etter familiens hovedinntektstaker.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.7. Familier med barn 1-2 år og yrkesaktivitet, etter region. Familier med og uten innvandrerbakgrunn. 2003. Antall og prosent¹

	Alle familier med barn 1-2 år	Førstegenerasjonsinnvandrere				Asia, Afrika, Mellom- og Sør- Amerika, samt Tyrkia	Resten av befolkningen
		Norden	Vest-Europa	Øst-Europa	Nord-Amerika og Oseania		
Mottakere av kontantstøtte:							
Antall							
I alt	85 986	1 205	752	1 275	160	6 727	75 867
Herav:							
Ingen yrkesaktive i familien	8 864	84	:	293	:	2 077	6 345
En yrkesaktiv i familien	26 827	406	:	517	:	2 866	22 683
To yrkesaktive i familien	50 081	713	:	463	:	1 773	46 640
Andeler							
I alt	100	100	100	100	100	100	100
Herav:							
Ingen yrkesaktive i familien	10	7	:	23	:	31	8
En yrkesaktiv i familien	31	34	:	41	:	43	30
To yrkesaktive i familien	58	59	:	36	:	26	62
Ikke-mottakere av kontantstøtte:							
Antall							
I alt	19 656	367	303	211	48	929	17 798
Herav:							
Ingen yrkesaktive i familien	1 618	32	:	86	:	347	1 124
En yrkesaktiv i familien	3 107	71	:	54	:	276	2 636
To yrkesaktive i familien	14 882	264	:	71	:	305	13 991
Andeler							
I alt	100	100	100	100	100	100	100
Herav:							
Ingen yrkesaktive i familien	8	9	:	41	:	37	6
En yrkesaktiv i familien	16	19	:	26	:	30	15
To yrkesaktive i familien	76	72	:	34	:	33	79

¹ Inndelt etter familiens hovedinntektstaker.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå

Ved en senere analyse kunne det - for å kunne si noe med om de som ikke mottar kontantstøtte og ikke er yrkesaktive - vært interessant å se om tidspunkt for ankomst til Norge spiller inn. Er det slik at det i denne gruppen er mange nyankomne som ikke har skikkelig "kommet inn i systemet", enda? I forhold til regelverket (Ot.prp. nr 56 (1997-1998)) må i prinsippet barnet og støttemottakerne være bosatt i Norge. I kapittel 5 så vi at EØS-borgere er unntatt kravet om at barnet skal være bosatt. Det kan altså bety at mange ikke kjenner til kontantstøtteordningen når de er nyankomne.

6.3. Oppsummering

Kontantstøtten er i 2003 høyere blant innvandrerfamilier med 1-2 års gamle barn enn hva den er for resten av befolkningen. I tillegg er denne inntekten viktigere for denne gruppen ved at den i snitt står for en høyere andel av familienes samlede inntekt. Blant førstegenerasjonsinnvandrerne mottar 84 prosent av parfamiene kontantstøtte, mens andelen blant de enslige forsørgerne er 85 prosent. I den øvrige befolkningen mottar 81 prosent av parfamiene med 1-2 år gamle barn, kontantstøtte. Blant de enslige forsørgerne - i den øvrige befolkningen - mottar 80 prosent kontantstøtte i 2003. Både bruk og omfang av kontantstøtten er med andre ord høyere blant innvandrere enn for resten av befolkningen. Innad i innvandrerbefolkningen viser tallene at kontantstøttebruken er klart høyere blant de ikke-vestlige familiene.

I 2003 mottok parfamilier med barn i 1- og 2- års alderen i gjennomsnitt 22 000 kroner i kontantstøtte - 3 prosent av deres samlede inntekt. Blant førstegenerasjonsinnvandrerne er den gjennomsnittlige kontantstøtten 25 300 kroner, og den står for 5 prosent av familiens samlede inntekt. Enslige forsørgere mottok i samme periode i snitt 21 800 kroner i kontantstøtte. Enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn mottok 26 400 kroner. Målt som andel av samlet inntekt utgjør kontantstøtten 8 prosent av samlet familieinntekt for enslige forsørgere uten innvandrerbakgrunn og 10 prosent blant de som er førstegenerasjonsinnvandrere.

For alle småbarnsfamiliene er det slik at de som ikke mottar kontantstøtte er like yrkesaktive som de som mottar. Det går imidlertid et klart skille mellom par og enslige forsørgere, der parfamiene - ikke uventet - er mer yrkesaktive. Blant innvandrerne er andelen familier uten noen yrkesaktive større enten dette gjelder par eller enslige forsørgere eller mottakere av kontantstøtte eller ikke. Det er imidlertid et paradoks at det er relativt mange familier som ikke har noen yrkesaktive, og som heller ikke mottar kontantstøtte.

7. Oppsummering og veien videre

I dette prosjektet har det vært viktigst å kartlegge bruken av kontantstøtte blant barn i kontantstøttealder, med et særlig fokus på barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Vi har sett på utvikling over tid fra kontantstøtten ble gjeldende for både 1- og 2-åringer, fra 1999 fram til 2004. Det er sett på mottak per 1. septemberuttakene for hvert år.

7.1. Hovedtrekk

Hovedtrekkene er at det er en betydelig større andel barn i kontantstøttealder med ikke-vestlig bakgrunn som er brukere av kontantstøtte enn i hele befolkningen. Det har i perioden 1999-2004 vært en nedgang i andelen barn i alt som er brukere, mens det har vært en stabil andel blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i hele perioden

Barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ser også ut til å være de mest stabile brukerne gjennom året. Ved å se på brukerne gjennom 2004, ha vi sett at det er barn uten innvandrerbakgrunn som påvirkes mest av hovedopptaket i barnehagene, med at det er en stor nedgang i både antall og andel brukere fra august til september. Bruken er lite påvirket av barnehageopptakene - noe som betyr at ikke-vestlige innvandrere i mindre grad har barna i barnehagen.

Vi har sett at det i perioden har vært en nedgang i andel i alt barn som er brukere av kontantstøtte, samtidig som det har vært en økning i andel barn 1 og 2 år med barnehageplass. Denne effekten ser imidlertid ikke ut til å ha samme utslag blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Beregnede anslag på bruk av barnehage blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i kontantstøttealder, viser at det er en relativt liten andel som har barnehageplass. Det er også færre an kontantstøttebrukere med ikke-vestlig bakgrunn som har deltids plass i barnehage, sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn.

Oslo har hatt et spesielt fokus i denne rapporten. Dette er på grunn av at det her er flest av barna med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i målgruppa er bosatt. Hele 44 prosent av barna i kontantstøttealder med

ikke-vestlig innvandrerbakgrunn var bosatt i Oslo per 1. september 2004.

Vi har sett at Oslo skiller seg ut fra resten av landet. Her er det relativt lav andel barn som er mottakere av kontantstøtte i hele befolkningen sammenlignet med hele landet, mens det blant barn med ikke-vestlig bakgrunn er en høyere andel som bruker kontantstøtte enn i hele landet. En forklaring på dette kan være at det er færre av gruppene med nyankomne flyktninger som er bosatt i Oslo. Nyankomne flyktningegrupper er trolig underlagt spesielle ordninger med tilbud om barnehageplass i de enkelte kommunene. I Oslo er det også en overrepresentasjon av de landgruppene som kom gjennom arbeidsinnvandring, og vi har sett at dette også er grupper der barn i stor grad bruker kontantstøtte.

En annen forklaring på at Oslo skiller seg noe ut, er at det er større barnefamilier blant ikke-vestlige innvandrere. Videre skiller befolkningen uten innvandrerbakgrunn i Oslo seg noe fra befolkningen i hele landet i antall barn under skolealder i tillegg til barnet i kontantstøtte. Ikke-vestlige innvandrere i Oslo har en mer lik familiestørrelse med befolkningen som er bosatt utenom Oslo. Stor etterspørsel etter barnehageplasser i Oslo kan også forklare at færre ikke-vestlige innvandrere har barn i barnehage.

Bruk av kontantstøtte hos ikke-vestlige innvandrere må også sees i sammenheng med lav arbeidstilknytning og lavt utdanningsnivå. Er arbeidstilknytningen lavere, vil det trolig være større tilbøyelighet til å motta kontantstøtte.

Vi har sett at kontantstøtten har større betydning for innvandrerfamiliers inntekt enn for familier i hele befolkningen. Særlig ser vi at både mottak og omfang av kontantstøtten er større for innvandrere fra ikke-vestlige land. Dette har både en sammenheng med lavere yrkestilknytning og større barnekull for disse familiene.

Hva rapporten ikke sier noe om

Rapporten gir ikke noen opplysninger om omsorgsform når barnet er bruker av kontantstøtte. Andre studier viser at ikke-vestlige innvandrere som er mottakere av kontantstøtte i større grad har tilsyn for egne barn enn personer uten innvandrerbakgrunn (Vatne Pettersen 2003). Blant familier uten innvandrerbakgrunn er det flere som har tilsyn av for eksempel dagmamma eller andre tilsynsformer.

Undersøkelsen sier ikke noe om hva som skjer når barna fyller 3 år. Barnehagedekningen for barn over 3 år bedre enn for de yngre aldersgruppene, og vi må anta at det skjer noe i bruken også blant ikke-vestlige innvandrerbarn når de har fylt tre år. Dette kan vi ikke per i dag finne ut av basert på disse registeropplysningene.

7.2. Veien videre

Årlig oppdatering

Denne rapporten er relativt omfattende. En årlig oppdatering kan gjøres ved å beregne andeler som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn og alder, etter region. Tabellene listet under kan følge utviklingen videre:

- Tabell 3.1 Andel barn av barn i målgruppa 1-2 år som er brukere av kontantstøtte etter region. Per.1. september.
- Tabell 3.2 Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn av barn i målgruppa 1-2 år som er brukere av kontantstøtte etter region. Per.1. september.
- Tabell 3.9 Andel barn av barn i målgruppa som er brukere av kontantstøtte etter alder og region. Per.1. september.
- Tabell 3.10 Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn av barn i målgruppa år som er brukere av kontantstøtte etter alder og region. Per.1. september.
- Tabell 3.11 Barn som er brukere av kontantstøtte etter alder og utvalgte ikke-vestlige land. Hele landet. Per 1. september. Absolutte tall og prosent av barn i målgruppa.

For alle tabellene er det nødvendig stadfeste antall i målgruppa og brukere.

Noen av tabellen knyttet til delvis bruk av barnehage kan også være nyttige for å beregne andel med hel eller delvis plass i barnehage.

- Barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Barn uten innvandrerbakgrunn. Hele landet og etter fylke. Per 1. september. Absolutte tall og prosent av målgruppa
- Barn som er brukere av kontantstøtte etter tid i barnehage. Ikke-vestlige innvandrere, hele landet og per fylke. Per 1. september. Absolutte tall og prosent av målgruppa

Disse tabellene vil gi grunnlag for å beregne andel som har hel eller delvis plass i barnehage (tabell 4.10).

Dette er interessant å følge med på i forhold til å se om redusert utbetaling for kontantstøtte og innføring av maxpris har noe å si for bruken. Dette må samtidig sees i sammenheng med barnehagedekningen for denne aldersgruppa.

I denne rapporten har det ikke blitt sett nærmere på utviklingen i bydelene i Oslo. Dette skyldes at det har vært en omlegging av bydelene i perioden, som gjør det vanskelig å sammenligne over tid. Dette kan imidlertid gjøres ved å gjøre en tilbakeskriving av bydelene etter ny bydelsinndeling for å få med eventuelle endringer over tid.

I denne rapporten har vi brukt kontantstøttebruk som inntak til å si noe om ikke-vestlige innvandreres bruk av barnehage. Per i dag er ikke innrapporteringen av barnehagestatistikken på individnivå, og dette gjør at vi ikke kan lage statistikk om ulike gruppers bruk av barnehage. Barnehagestatistikk som individbasert statistikk ville uten tvil vært den beste kilden til kunnskap om barnehagebruk. Det ville vært en fordel om innrapporteringen av barnehagestatistikken ble omlagt, for å få bedre analyser av barnehagedekning i ulike grupper. Kontantstøtte kan være et inntak til å se hvor mange som *ikke* er i barnehage for en begrenset aldersgruppe i dag, men kan ikke si hvor mange som faktisk har barnehageplass i ulike grupper. Om kontantstøtten avvikes vil vi heller ikke på denne måten kunne få noen anslag over hvem som er i barnehage eller ikke.

For videre analyser av kontantstøttebruk ville det vært en fordel om kontantstøtte var lagt inn som tema i Forløpsdatabasen for Trygd (FD-trygd). Dette ville åpne for muligheten til å studere sammenhengen mellom kontantstøtteforløp og demografiske endringer som for eksempel i familiekonstellasjonen.

Videreføring

Det vil være naturlig at man i en videreføring av prosjektet også ser på sysselsettingsstatus for personer i målgruppa (dvs. familier som har barn i kontantstøttealder) og ser på arbeidstilknytning til foreldrene som er mottakere. Lav arbeidstilknytning har trolig nær sammenheng med kontantstøttebruk. Det vil være verdifullt å se nærmere på mottakeres og familiens arbeidstilknytning, yrke, sektor.

Videre kan det være relevant å se på mottakere/foreldrene utdanningsnivå. Her vil imidlertid registeropplysningene være noe begrensede, da uoppgittandelen er svært høy for noen innvandrergrupper.

Det vi videre være verdifullt å se hvilket forhold det er mellom tokarrierefamiliene og mottak av kontantstøtte. Fra andre kilder vet vi at Oslo (og Akershus) er atypisk i forhold til arbeidsmarked og kvinners arbeidstilknytning i forhold til resten av landet. Et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked fører trolig til et økt behov for barnehage og i mindre grad mottak av kontantstøtte. For ikke-vestlige innvandrere ser vi at det er en større andel av barna som er brukere av kontantstøtte, og at familiene ofte har flere barn.

Det hele må sees i sammenheng med barnehagedekning, innføring av maxpris og de politiske beslutningene rundt kontantstøtten.

Botid alene er ikke noe som kan forklare at noen er mottakere av kontantstøtte, det må også sees i sammenheng med den andre forelderens botid og ikke minst mottakers alder. Lang botid innebærer ofte at personen er over den reproduktive fasen i livet. Botid, inntekt, yrkesaktivitet og mottak av kontantstøtte er trolig sentrale forklaringsmekanismer for mottak av kontantstøtte eller ikke.

Etterkommere utgjør i den perioden vi har sett på en svært liten andel av mottakerne. Det er ikke her sett på hvor stor andel de utgjør av målgruppen; dvs. etterkommere som har barn i målgruppen. Disse er ikke mange per i dag, men vil etter hvert øke. En bredere analyse bør også ta hensyn til dette. Ser vi for eksempel en tendens til at de følger et mønster som førstegenerasjon eller følger de resten av befolkningen?

Litteratur

Baklien, Bergljot, Lars Guldbrandsen, og Anne Lise Ellingsæter (2001) *Evaluering av kontantstøtteordningen*. Oslo: Norges forskningsråd, Kultur og samfunn

Boateng, Sadiq Kwesi (2005) Flere tar utdanning - og stadig lengre. I: *Samfunnsspeilet* 4/2005. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Djuve, Anne Britt og Hanne Cecile Pettersen (1998) *Må de være ute om vinteren? Oppfatninger om barnehager i fem etniske grupper i Oslo*. Fafo-rapport 262. Oslo:Fafo

Daugstad, Gunnlaug (2005) Innvandrerbefolkningen er mangfoldig. I: *Samfunnsspeilet* 4/2005. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Fjeldseth, Trude (2004) Utdanning, i: *Innvandring og innvandrere 2004*, Kristian Rose Tronstad (red), Statistiske analyser 66. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Kavli, Hanne Cecilie (2001) *En dråpe, men i hvilket hav? Kontantstøttens konsekvenser for barnehagebruk blant etniske minoriteter*. Fafo-rapport 349. Oslo: Fafo

Kirkeberg, Mads Ivar og Laila Kleven (2004) Inntekt, i: *Innvandring og innvandrere 2004*, Kristian Rose Tronstad (red), Statistiske analyser 66. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Lie, Benedicte (2004a) *Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge*. Rapporter 2004/1. Statistisk sentralbyrå

Lie, Benedicte (2004b) *Fakta om ti innvandrergrupper*. Rapporter 2004/14. Statistisk sentralbyrå

Lyngstad, Jon og Jon Epland (2003) *Barn av enslige forsørgere i lavinntektsushold. En analyse basert på registerdata*. Rapporter 2003/12, Statistisk sentralbyrå

Olsen, Bjørn (2004) Arbeid, i: *Innvandring og innvandrere 2004*, Kristian Rose Tronstad (red), Statistiske analyser 66. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Rønsen, Marit (2004) Kontantstøtten og mødres arbeidstilbud: Større virkninger på lengre sikt. *Samfunnsspeilet* 6/2004. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Rønsen, Marit (2005) *Kontantstøttens langsiktige effekter på mødres og fedres arbeidstilbud*. Rapporter 2005/23. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Tronstad, Kristian Rose (2004) *Innvandring og innvandrere 2004*. Statistiske analyser 66. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Tronstad, Kristian Rose, Gunnlaug Daugstad, Vebjørn Aalandslid og Lars Østby (2006) Integrering i et nøtteskall, i Hanne Kavli, Anne Britt Djuve og Monica Lund (red) *Integreringskart 2006*, IMDI Rapporter 1/2006.

Vatne Pettersen, Silje (2002) *Barnefamiliers tilsynsordninger, yrkesdeltakelse og bruk av kontantstøtte våren 2002*. Rapporter 2003/9. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Statistisk sentralbyrå (2006) *Økonomi og levekår for ulike grupper 2005*. Rapporter 2006/3. Statistisk sentralbyrå.

Østby, Lars (2004a) Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del I: Demografi. Notater 2004/65. Statistisk sentralbyrå

Østby, Lars (2004b) Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del II: Levekår. Notater 2004/66. Statistisk sentralbyrå

Stortingsproposisjon nr 53 (1997-98) *Innføring av kontantstøtte til småbarnsforeldre*, Barne- og familiedepartementet.

Stortingsmelding nr. 43 (2000-2001) *Om evaluering av kontantstøtten*, Barne- og familiedepartementet.

Odelstingspreposisjon nr. 56 (1997-1998) Barne- og familiedepartementet.

Tabeller

Tabell A1. Førstegenerasjonsinnvandrere etter botid og landbakgrunn. 1.1.2005. Prosent

Landbakgrunn	I alt	Botid i år					
		25 år +	20-25 år	15-20 år	10-15 år	5-10 år	0-5 år
Førstegenerasjonsinnvandrere i alt	301045	16	6	13	14	18	32
Asia med Tyrkia	108651	9	8	18	15	16	34
Øst-Europa i alt	53417	7	3	7	27	23	34
Norden i alt	49937	32	7	9	9	20	23
Vest-Europa i alt	34400	33	7	8	7	15	29
Afrika i alt	33968	6	3	12	13	19	46
Sør- og Mellom-Amerika i alt	11810	11	6	34	9	12	28
Nord-Amerika ³ i alt	7807	40	6	8	8	13	25
Oseania i alt	1055	22	5	6	7	14	46
Herav:							
Sverige	21839	23	6	9	10	26	26
Danmark	17796	46	8	10	7	9	18
Irak	15340	0	0	3	10	29	57
Pakistan	15154	30	11	19	10	13	17
Somalia	12907	0	0	7	15	23	55
Bosnia-Hercegovina	12693	1	0	1	65	25	8
Vietnam	12039	8	25	24	26	7	10
Iran	11955	1	1	34	18	20	27
Tyskland	11092	31	5	6	6	16	36
Storbritannia	10452	39	10	9	8	12	22
Tyrkia	9042	15	9	21	15	17	23
Russland	8613	1	0	0	7	22	69
Polen	8096	11	11	17	15	11	36
Sri Lanka	8067	2	4	35	22	20	17
Filippinene	6915	8	9	22	13	15	34
Thailand	6591	2	4	9	13	18	55
Chile	5630	10	5	59	9	6	10
Afghanistan	5164	0	0	3	3	6	88
India	4602	26	16	17	10	12	19
Marokko	4325	19	9	19	16	17	19
Kina	4158	10	5	16	18	12	39
Nederland	3893	30	8	8	9	16	29
Kroatia	2528	14	2	6	10	42	27
Etiopia	2406	2	2	11	7	19	58
Frankrike	2384	23	6	7	8	17	40
Eritrea	1647	6	5	32	25	9	23
Spania	1396	31	7	11	8	15	28
Litauen	1310	1	0	0	3	11	84
Brasil	1277	7	4	10	10	16	54
Ghana	1184	2	3	22	19	20	34
Ukraina	1117	2	1	1	7	18	72
Liberia	841	1	0	1	1	1	97
Colombia	769	9	2	13	9	16	51

¹ Personer født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre.

² Hovedsakelig eget, eventuelt foreldrenes fødeland dersom begge er født i utlandet og dette er ulikt personens eget.

Tabell A2. Barn i alt 1 og 2 år som ikke er brukere av kontantstøtte, etter region. Per 1. september 1999-2004. Prosent.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Hele landet	26,5	27,0	28,3	30,5	33,4	38,3
01 Østfold	21,2	20,2	20,9	23,3	26,3	32,3
02 Akershus	33,1	35,8	38,2	41,0	46,8	52,2
03 Oslo	47,0	47,6	48,5	48,8	50,4	53,1
04 Hedmark	20,7	20,8	23,1	24,7	27,1	34,0
05 Oppland	14,2	14,0	15,5	17,7	20,5	24,6
06 Buskerud	23,9	25,4	27,3	29,5	31,3	37,7
07 Vestfold	21,3	22,8	24,5	29,1	30,9	35,7
08 Telemark	19,0	18,5	20,9	26,0	28,0	32,5
09 Aust-Agder	18,0	16,5	17,0	19,0	20,7	25,4
10 Vest-Agder	14,0	13,6	15,4	18,3	21,3	26,5
11 Rogaland	23,3	22,8	24,6	26,4	28,9	34,6
12 Hordaland	24,6	25,6	26,0	27,7	30,3	34,2
14 Sogn- og Fjordane	22,4	22,6	23,6	24,8	26,8	30,7
15 Møre og Romsdal	19,3	19,8	21,2	23,4	25,8	31,2
16 Sør-Trøndelag	25,3	26,9	27,9	30,6	33,9	40,6
17 Nord-Trøndelag	17,7	18,7	17,7	20,4	23,3	25,7
18 Nordland	29,5	30,1	30,7	32,7	34,9	39,5
19 Troms	42,7	42,4	43,3	45,2	47,7	51,3
20 Finnmark- Finnmarku	46,4	44,7	45,2	48,3	49,5	54,2

Tabell A3. Barn i alt 1 og 2 år som ikke er brukere av kontantstøtte, etter region og alder. Per 1. september 1999-2004. Prosent

	1999		2000		2001		2002		2003		2004	
	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år
Hele landet	21,8	31,0	22,2	31,7	23,0	33,7	25,2	35,6	28,2	38,4	32,7	43,9
01 Østfold	16,1	26,0	16,2	24,2	15,3	26,6	18,5	27,8	21,3	31,1	26,2	38,4
02 Akershus	26,3	39,4	30,1	41,5	30,8	45,3	34,7	47,0	40,0	53,6	46,0	58,4
03 Oslo	41,3	52,8	42,6	52,9	42,1	55,4	43,4	54,3	45,2	55,9	47,9	58,9
04 Hedmark	15,1	25,8	16,6	25,1	16,7	29,5	18,8	30,1	21,2	32,8	28,3	39,7
05 Oppland	11,1	17,3	10,4	17,6	11,1	19,7	13,7	21,5	15,6	25,2	19,0	30,1
06 Buskerud	19,1	28,3	20,2	30,8	21,6	32,9	23,3	35,4	26,0	36,5	32,0	43,4
07 Vestfold	16,5	25,6	17,4	28,1	19,1	29,8	23,0	35,0	24,0	37,1	30,2	41,1
08 Telemark	14,5	23,0	13,4	23,6	17,3	24,7	20,7	31,1	23,7	32,2	26,7	38,3
09 Aust-Agder	14,3	21,4	12,2	21,1	13,3	20,6	15,6	22,3	17,7	23,4	21,8	28,9
10 Vest-Agder	11,1	16,7	11,2	16,0	12,4	18,4	15,1	21,4	18,0	24,4	22,4	30,5
11 Rogaland	19,8	26,6	19,5	26,1	20,5	28,6	22,3	30,3	24,5	33,1	29,6	39,7
12 Hordaland	20,4	28,6	20,4	30,8	20,7	31,6	22,5	32,8	24,8	35,6	27,9	40,4
14 Sogn- og Fjordane	16,5	28,0	17,0	28,1	18,4	28,8	18,1	31,3	22,5	30,9	22,6	39,2
15 Møre og Romsdal	14,7	23,7	15,6	24,0	15,5	26,9	16,8	29,7	21,0	30,4	24,2	37,9
16 Sør-Trøndelag	20,3	30,3	21,7	31,9	22,7	33,1	24,4	36,8	27,6	40,1	34,7	46,3
17 Nord-Trøndelag	14,2	21,0	13,9	23,2	13,8	22,0	16,7	23,8	18,1	28,2	20,7	30,6
18 Nordland	24,6	34,3	24,3	35,8	24,4	36,9	26,2	38,9	30,1	39,4	33,1	45,9
19 Troms	38,2	47,0	37,4	47,3	39,1	47,4	40,8	49,5	42,4	52,8	47,1	55,1
20 Finnmark- Finnmarku	41,4	51,2	38,0	51,7	39,5	50,9	41,0	55,1	43,1	55,7	49,0	59,5

Tabell A4. Barn med ikke-vestlig innvandrebakgrunn som ikke er brukere av kontantstøtte, etter region. Per 1. september 1999-2004. Prosent

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Hele landet	24,5	20,0	19,7	20,4	20,6	22,2
01 Østfold	19,6	15,3	16,9	16,0	16,0	18,5
02 Akershus	26,0	50,6	48,7	51,0	50,4	50,8
03 Oslo	19,1	17,7	16,2	16,0	15,9	16,4
04 Hedmark	45,0	20,2	26,3	26,7	29,0	33,0
05 Oppland	25,7	21,0	14,4	22,0	23,3	31,4
06 Buskerud	22,6	13,8	17,1	19,3	15,7	24,5
07 Vestfold	29,6	18,1	16,1	14,5	17,6	17,2
08 Telemark	27,5	17,7	27,3	31,5	28,2	33,0
09 Aust-Agder	41,2	20,6	23,9	22,9	20,3	24,4
10 Vest-Agder	20,5	43,4	40,7	41,9	46,6	44,0
11 Rogaland	26,6	50,8	50,4	51,1	52,8	54,1
12 Hordaland	28,9	22,0	21,0	24,8	23,8	23,3
14 Sogn og Fjordane	19,7	17,6	21,0	24,2	35,8	23,7
15 Møre og Romsdal	24,1	21,6	19,2	22,6	25,5	32,2
16 Sør-Trøndelag	32,1	23,4	24,8	26,4	31,3	36,8
17 Nord-Trøndelag	50,0	45,9	40,4	31,9	40,8	43,1
18 Nordland	62,1	47,5	54,5	40,6	42,0	40,3
19 Troms	59,8	72,1	69,7	74,4	77,3	81,4
20 Finnmark-Finnmarku	32,0	43,1	40,0	55,0	51,4	51,1

Tabell A5. Barn med ikke-vestlig innvandrebakgrunn som ikke er brukere av kontantstøtte, etter region og alder. Per 1. september 1999-2004. Prosent

	1999		2000		2001		2002		2003		2004	
	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år	1 år	2 år
Hele landet	22,6	26,4	17,6	22,5	17,2	22,3	18,3	22,5	18,5	22,6	19,0	25,6
01 Østfold	19,0	20,3	15,4	15,3	14,3	19,6	16,0	16,0	12,8	18,9	15,7	21,9
02 Akershus	23,4	28,4	48,1	52,9	46,0	51,6	50,5	51,5	46,2	54,5	50,6	51,0
03 Oslo	18,3	19,9	16,1	19,3	14,4	18,0	15,0	17,1	14,2	17,6	12,9	20,1
04 Hedmark	36,5	50,6	21,4	18,2	19,1	33,8	19,4	32,9	25,6	32,8	30,4	36,3
05 Oppland	29,3	21,8	16,7	25,4	12,3	16,7	22,1	21,9	22,0	24,7	26,3	37,0
06 Buskerud	18,9	25,7	11,6	16,6	17,1	17,2	18,4	20,1	14,9	16,5	20,2	29,4
07 Vestfold	28,0	31,1	14,8	21,8	15,1	17,4	13,4	15,5	17,4	17,9	13,3	21,0
08 Telemark	20,7	33,7	9,1	25,8	26,0	28,6	24,1	38,9	27,3	29,2	26,7	39,1
09 Aust-Agder	40,0	42,6	15,1	25,9	19,5	27,5	18,6	28,3	26,2	14,5	20,6	28,6
10 Vest-Agder	14,7	26,4	40,4	46,4	38,9	42,4	42,3	41,5	43,4	49,7	41,6	46,6
11 Rogaland	23,5	29,6	49,9	51,7	46,3	54,5	48,8	53,5	51,7	53,9	51,1	57,3
12 Hordaland	29,2	28,7	18,3	26,2	18,3	24,1	24,4	25,1	19,3	28,0	22,5	24,3
14 Sogn og Fjordane	16,1	23,3	14,9	22,2	13,9	26,7	21,9	26,5	27,3	45,9	19,3	30,6
15 Møre og Romsdal	23,0	25,4	12,9	31,2	19,8	18,6	17,5	28,7	24,7	26,3	29,2	35,3
16 Sør-Trøndelag	28,0	35,4	21,8	25,2	15,9	33,8	23,7	29,5	29,3	33,3	34,3	38,9
17 Nord-Trøndelag	46,2	52,6	42,9	50,0	28,0	54,5	23,1	42,9	39,1	42,3	39,4	48,0
18 Nordland	53,7	69,4	40,7	55,3	51,0	58,3	33,9	48,0	38,7	44,9	40,6	39,6
19 Troms	60,0	59,6	70,5	73,9	68,0	71,4	72,2	76,5	77,9	76,8	81,1	81,9
20 Finnmark Finnmarku	38,5	25,0	32,1	51,4	50,0	25,0	42,1	66,7	50,0	53,3	52,0	50,0

Tabell A6. Barn 1 og 2 år fra utvalgte ikke-vestlige land som ikke er brukere av kontantstøtte. Hele landet. Per 1. september 1999-2004. Prosent

	Serbia og Montenegro	Tyrkia	Bosnia-Hercegovina	Marokko	Somalia	Afghanistan	Sri Lanka	India	Irak	Iran	Pakistan	Vietnam	Chile
1999	53,8	13,8	25,7	11,0	22,3	31,4	15,7	22,6	26,5	37,1	13,3	13,3	24,1
2000	19,3	11,7	21,8	9,2	19,3	28,6	15,6	21,8	24,7	33,0	12,1	13,9	25,2
2001	22,5	11,9	17,2	11,1	20,0	38,2	12,0	23,5	21,9	31,3	12,9	9,4	24,3
2002	22,9	11,9	19,5	13,2	17,6	42,5	12,3	24,9	16,5	31,3	14,6	12,5	23,9
2003	15,1	12,0	14,6	6,6	18,7	48,7	11,7	23,8	20,2	38,5	11,7	11,1	22,1
2004	14,6	13,0	18,1	11,1	20,3	38,5	11,6	23,5	18,5	35,0	11,8	13,8	26,7

Tabell A7. Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass og som bruker kontantstøtte, andel barn 1 og 2 år med innvandrerbakgrunn og antall barn på venteliste. Bydeler i Oslo. Per 1. september 2004

Bydel	Antall barn 1-og 2 år per september 2004	Antall barn 1 og 2 år med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn per september 2004	Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass i innbyggere 1 og 2 år per september 2004	Andel barn 1 og 2 år som mottar kontantstøtte per september 2004	Andel barn 1 og 2 år med innvandrerbakgrunn som mottar kontantstøtte år september 2004.	Antall barn på venteliste per september 2004, 1-5 år
Hele Oslo	14144	3836	54,1	46,9	83,6	2570
01 Gamle Oslo	1074	447	43	57,6	87,7	158
02 Grünerløkka	860	290	57,1	54,7	85,9	123
03 Sagene	722	166	50,5	41,7	80,7	163
04 St. Hanshaugen	574	66	75,7	39,5	72,7	144
05 Frogner	767	82	64,9	37	68,3	134
06 Ullern	758	45	68,5	37,1	75,6	110
07 Vestre Aker	1076	52	80,7	31,6	73,1	74
08 Nordre Aker	1165	96	44,5	31,2	75	226
09 Bjerke	787	331	36,9	53,9	80,4	221
10 Grorud	728	363	37,1	57,7	82,9	87
11 Stovner	812	411	43,9	62,6	86,1	170
12 Alna	1261	620	46,8	57,3	82,3	185
13 Østensjø	1122	242	56,1	44	86,8	242
14 Nordstrand	1148	89	40,8	34,6	83,1	323
15 Søndre Nordstrand	1192	527	53,9	61,7	87,5	210
16 Sentrum	4	3	0	75	100	0
17 Marka	44	0	0	43,2	0	0
99 Uoppgift, uten fast bopel	50	6	0	36	0	0

Kilde: Befolkningsstatistikk, SSB, KOSTRA, SSB, Ventelistetall fra Asplan Viak A/S

Tabell A8. Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass og som bruker kontantstøtte, andel barn 1 og 2 år med innvandrerbakgrunn og antall barn på venteliste. Kommuner med mer enn 40 barn med ikke-vestlig bakgrunn i målgruppa. Per 1. september 2004

Kommune	Antall barn 1 og 2 år per september 2004	Antall barn 1 og 2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn per september 2004	Andel barn 1 og 2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1 og 2 år per september 2004	Andel barn som mottar kontantstøtte av antall innbyggere 1 og 2 år per september 2004	Andel barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 1 og 2 år som mottar kontantstøtte per september 2004	Antall barn på venteliste per september 2004, 1-5 år
0301 Oslo	14144	3836	54,1	46,9	83,6	2570
1201 Bergen	6113	436	41,4	59,2	78,2	3059
0602 Drammen	1422	319	47,5	56,5	79	358
1103 Stavanger	3049	251	51,3	50,6	77,7	900
1601 Trondheim	3928	233	54,2	51,2	69,1	879
0219 Bærum	2933	222	56,7	42,7	73,9	519
1001 Kristiansand	1897	195	54,2	64	84,6	103
0231 Skedsmo	1217	168	51,5	49,1	75,6	480
0106 Fredrikstad	1608	166	45,1	68,5	86,7	112
0806 Skien	1128	138	42	67,8	78,3	154
1102 Sandnes	1715	132	32,8	64,4	82,6	542
0230 Lørenskog	837	118	60,9	45,8	72,9	295
0105 Sarpsborg	1227	115	43,9	66,8	78,3	100
0220 Asker	1289	86	68	30,7	76,7	130
0706 Sandefjord	935	76	36,7	67	89,5	105
0709 Larvik	836	74	35,2	74,6	83,8	294
0104 Moss	648	68	49,2	61,1	89,7	97
0235 Ullensaker	812	58	42,2	62,1	81	304
0502 Gjøvik	655	56	45,2	67,5	85,7	43
0213 Ski	762	56	53,3	44,5	67,9	129
0906 Arendal	870	55	45,9	70,7	81,8	46
1106 Haugesund	819	53	48,4	61,2	79,2	200
1902 Tromsø	1697	52	53,9	48,9	50	161
0101 Halden	625	52	31,8	75,4	88,5	90
0626 Lier	550	50	59	54,4	78	100
0805 Porsgrunn	732	49	43,2	60,4	69,4	177
0701 Horten	560	49	45,1	64,3	81,6	127
0228 Rælingen	393	49	46,5	54,5	85,7	146
0704 Tønsberg	779	48	46,6	54,3	87,5	320
0625 Nedre Eiker	526	46	48,6	62,5	82,6	50
0402 Kongsvinger	356	44	50	65,2	79,5	125
0214 Ås	388	44	53,9	54,9	81,8	180
1804 Bodø	1169	42	57,1	51,5	66,7	200

Tabell A9. Antall barn med ikke-vestlig bakgrunn i kontantstøttealder (1 og 2 år). Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
0 Hele landet	7131	7436	7937	8388	8698	9320
01 Østfold	322	339	361	419	455	523
02 Akershus	615	977	1102	1234	1322	1512
03 Oslo	3154	3253	3404	3532	3638	3836
04 Hedmark	131	114	133	135	145	182
05 Oppland	113	119	125	159	172	191
06 Buskerud	381	426	496	503	491	534
07 Vestfold	203	216	267	290	323	349
08 Telemark	182	181	187	216	241	264
09 Aust-Agder	102	107	92	105	123	119
10 Vest-Agder	215	346	332	353	382	398
11 Rogaland	549	910	904	953	979	1004
12 Hordaland	418	454	504	529	508	550
14 Sogn og Fjordane	61	74	81	66	81	93
15 Møre og Romsdal	141	162	156	190	192	174
16 Sør-Trøndelag	234	244	290	295	297	291
17 Nord-Trøndelag	32	37	47	47	49	58
18 Nordland	116	101	99	106	131	149
19 Troms	87	204	201	199	225	237
20 Finnmark Finnmark	75	65	40	40	35	45

Tabell A10. Antall barn med ikke-vestlig bakgrunn i kontantstøttealder (1 og 2 år) som er brukere av kontantstøtte i alt. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall

Fylke	1999	2000	2001	2002	2003	2004
0 Hele landet	5103	5702	6148	6418	6620	6930
01 Østfold	245	275	294	346	374	416
02 Akershus	437	466	543	581	635	717
03 Oslo	2457	2597	2785	2902	2982	3094
04 Hedmark	64	82	91	82	93	114
05 Oppland	71	88	103	116	115	117
06 Buskerud	274	348	394	389	392	387
07 Vestfold	130	166	215	240	248	269
08 Telemark	126	142	129	136	164	168
09 Aust-Agder	54	78	66	74	92	88
10 Vest-Agder	164	191	188	187	188	205
11 Rogaland	375	423	420	433	431	440
12 Hordaland	284	341	393	388	381	395
14 Sogn og Fjordane	47	54	58	39	43	59
15 Møre og Romsdal	99	125	117	139	128	111
16 Sør-Trøndelag	141	177	206	208	195	176
17 Nord-Trøndelag	15	19	26	28	27	28
18 Nordland	41	48	41	61	72	83
19 Troms	28	49	56	51	45	42
20 Finnmark Finnmark	51	33	23	18	15	21

Tabell A11. Antall barn med ikke-vestlig bakgrunn i kontantstøttealder (1 og 2 år) som er brukere av delvis kontantstøtte. Hele landet og Oslo. Per 1. september 1999-2004. Absolutte tall

	Hele landet	Oslo
1999	262	86
2000	242	80
2001	226	69
2002	258	64
2003	289	78
2004	324	111

Tidligere utgitt på emneområdet*Previously issued on the subject***Notater**

- 2004/65: Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del I: Demografi
- 2004/66: Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del I: Levekår
- 2002/69: Undersøking om foreldrebetaling i barnehagar, august 2002
- 2002/30: Undersøking om foreldrebetaling i barnehagar, januar 2002
- 1999/63: Foreldrebetalingundersøkelse. Rapport om betaling for heldagsopphold i kommunale og private barnehager
- 1998/61: Barnefamiliers tilsynsordninger, yrkesdeltakelse og økonomi før innføring av kontantstøtten.

Rapporter (RAPP)

- 2006/3: Økonomi og levekår for ulike grupper 2005
- 2005/23: Kontantstøttens langsiktige effekter på mødres og fedres arbeidstilbud
- 2005/10: Han jobber, hun jobber, de jobber. Arbeidstid blant par av småbarnsforeldre
- 2004/41: En undersøkelse av den registrerte dagmammavirksomheten
- 2004/14: Fakta om ti innvandrergrupper
- 2004/1: Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge
- 2003/5: Tid til barna? Tidsbruk og samvær med barn blant mødre med barn i kontantstøttealder
- 2003/9: Barnefamiliers tilsynsordninger, yrkesdeltakelse og bruk av kontantstøtte våren 2002
- 2002/21: Innvandrerkvinner i Norge. Demografi, utdanning, arbeid og inntekt.
- 2001/9: Barn i husholdninger med lav inntekt. Omfang, utvikling, årsaker.
- 2001/5: Kontantstøtten - effekter på arbeidstilbud og inntektsfordeling
- 2001/3: Market work, child care and the division of household labour. Adaptations of Norwegians mothers before and after the cash for care reform
- 2000/25: Mellom to kulturer. Frukthetsmønstre blant innvandrerkvinner i Norge
- 1999/27: Barnefamiliers tilsynsordninger, yrkesdeltakelse og bruk av kontantstøtte våren 1999. Kommentert tabellrapport.
- 1998/16: Levekår blant ikke-vestlige innvandrere

Sosiale og økonomiske studier (SØS)

- 107: Innvandreres bosettingsmønstre i Oslo
- 100: Enslige forsørgere: Forsørgelse og levekår før og etter overgang til ny livsfase

- 98: Mikrosimulering i praksis: Analyser i endringer i offentlige overføringer i barnefamilier

Statistiske analyser (SA)

- 66: Innvandring og innvandrere i Norge, 2004
- 50: Innvandring og innvandrere i Norge, 2002
- 49: Enslige foreldre på arbeidsmarkedet 1980-1999. En sammenligning med gifte mødre og fedre.
- 33: Innvandring og innvandrere i Norge, 2000
- 20: Innvandrere i Norge. Hvem er de, hva gjør de og hvordan lever de?

Økonomiske analyser (ØA)

- 2000/1: Kontantstøtten - hva har skjedd med yrkesdeltakelsen?

Statistikk og analyser publiseres løpende på SSB websider:

<http://www.ssb.no/innvandring/>

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2006/4 C. Berge, H. Næsheim og B. Østvedt: Sysselsatte og registrerte arbeidsledige på korttidsopphold i Norge. 2006. 54s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6934-5
- 2006/5 J.I. Hamre og M. Bråthen: Evaluering av ordinære arbeidsmarkedstiltak påbegynt 4. kvartal 2003. Dokumentasjon og analyse av effekter november 2004. 2006. 61s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6926-1
- 2006/6 P.R. Johansen og J-A. Jørgensen: Virkningsberegninger på KVARTS. 2006. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6937-7
- 2006/7 F. Foyn og K.A. Kjesbu: Brukernes vurdering av SkatteFUNN-ordningen. Delrapport i evalueringen av SkatteFUNN-ordningen. 2006. 62s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6938-5
- 2006/8 A. Langørgen, T.A. Galloway og R. Aaberge: Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2003. 2006. 35s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6953-9
- 2006/9 Lohne og H. Nome Næsheim: Eldre i arbeidslivet. 22s. 2006. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6955-5
- 2006/10 A. Langørgen og R. Aaberge: Inntektselastisiteter for kommunale tjenester. 2006. 19s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6960-1
- 2006/11 G. Berge og J.K. Undelstvedt: Kommunal avløpssektor: Gebyrer 2005 - Utslipp, rensing og slamdisponering 2004. 2006. 66s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6964-4
- 2006/12 T. Hægeland, K.A. Kjesbu og J. Møen: Fører SkatteFUNN-ordningen til økt FoU-innsats? Foreløpig rapport om innsatsaddisjonalitet. 2006. 27s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6967-9
- 2006/13 G. Dahl, A. Walstad Elnes. T. Jørgensen og C. Trewin: Langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp. 2006. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6971-7
- 2006/14 N.K. Buskoven: Undersøkelse om bibliotekbruk. 2006. 71s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6974-1
- 2006/15 A. Barstad, E. Havnen, T. Skarðhamar og K. Sørli: Levekår og flyttemønstre i Oslo indre øst. 2006. 260s. ISBN 82-537-6977-6
- 2006/16 T. Hægeland, L.J. Kirkebøen og O. Raam: Resultatforskjeller mellom videregående skoler. En analyse basert på karakterdata fra skoleåret 2003-2004. 2006. 64s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-69779-2
- 2006/17 Å. Cappelen, E. Fjærli, F. Foyn, T. Hægeland, K.A. Kjesbu, J. Møen og A. Raknerud: SkatteFUNN-evalueringen - Årsrapport 2005. 2006. 46s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6990-3
- 2006/18 J. Ramm: Inntektsforholdene til grupper med nedsatt funksjonsevne - inntektsregnskap for personer. 2006. 31s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6994-6
- 2006/19 L. Allertsen og T. Kalve. Innvandrerbarn i barnevernet 2004. 2006. 50s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6996-2
- 2006/20 T.A. Galloway og M. Mogstad: Årlig og kronisk fattigdom i Norge. En empirisk analyse av perioden 1993-2001. 2006. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7002-2
- 2006/21 B. Langset, E. Holmøy og L. Lerskau: Et grånende Norge: Betydningen av økt behov for eldreomsorg for makroøkonomi og offentlige finanser mot 2050. 2006. 24s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7018-9
- 2006/22 E. Ugreninov og O. F. Vaage: Studenters levekår 2005. 2006. 86s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7020-0
- 2006/23 V. Aalandslid: Valgdeltakelsen blant norske statsborgere med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ved Stortingsvalget 2005. 2006. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7022-7
- 2006/24 G. Dahl og S. Lien: Uførepensjon og sosialhjelp/introduksjonsstønad blant innvandrere. 2006. 45s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7027-8
- 2006/25 S. Lien og E. Nørgaard: Rapportering fra krisesentrene 2005. 2006. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-7029-4